

Od 1. nov. dalje naročnina mesečno 80 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Uredništvo: Kopitarjeva ul. 6/III. Tel. 40-01 do 40-05

SCOUVENEC

Cek. rač. Ljubljana št. 10.650 za naročnino in št. 10.349 za inserate. Uprava: Kopitarjeva ulica 6 Tel. 40-01 do 40-05 Podruž.: Maribor, Celje, Ptuj, Jesenice, Kranj, Novo mesto, Trbovlje.

Naloge maršala Petaina

Ni državnika v vsej Evropi, ki bi mu bila ljudska volja čisto nagonsko zaupala tako težko nalogo, kakor jo je maršalu Petainu. Pri tem zaenkrat ne mislimo na področje zunanje politike, kjer se nahaja Francija v izrednem položaju premagane države, ki ne ve, kaj se bo na koncu z njo zgodilo, mora pa izpolnjevati težke pogoje premirja ter je primorana nihati med svojimi starimi simpatijami pa od same stvarnosti narekovanim sodelovanjem z zmagovalcem. Ta položaj je ustvaril v Franciji dva tabora, ki vlečeta zunanjo politiko Francije vsak v nasprotno smer in tako otežujeta tudi delo tako imenovanega preporoda dežele. Ta preporod pa je tem težji, ker je začela po več ko polstoletnem režimu najnebrzdanejšega liberalizma na tak preporod skoraj popolnoma nepripravljena, dočim sta si bila Hitler in Mussolini po minuli svetovni vojni ustvarila obsežno in močno, strumno organizirano armado somišljenikov, ki se je skoraj 20 let šolala v nezlomljivi disciplini in miselnosti.

Maršal Petain je zbral takoiimenovano legijo iz bivših bojnikov v minuli in sedanjí svetovni vojski. Razume se, da more biti njen član samo tisti, ki se je dejansko boril na fronti. Pri mornarici in letalcih ni težko ugovoriti, kdo se je res meril s sovražnikom, v kopni armadi pa je to težje. Najbolj zanesljivi znak, da je kdo res bil v ognju aktivno udeležen, so odlikovanja. Toda pokazalo se je, da tudi v tem oziru v Franciji ni vladalo poštenje, ampak korupcija in da nosijo vojni križ marsikateri, ki si ga niso pošteno zaslužili. Tudi po minuli svetovni vojski je bilo tako. Zato sedaj natančno pregledujejo liste odlikovancev in preiskujejo, kako so ljudje prišli do odlikovanj. Legionarji prisežejo maršalu ali njegovemu zastopniku, da bodo v miru služili domovini, družini in delu, prav tako brezpogojno kakor so na fronti, obljubijo torej slepo pokorščino. Brez dvoma je legija najbolj važni organ za politično obnovo države. Legionarji vsepovsod nastopajo za maršala in zagovarjajo njegove smernice. Različne bojnevojske organizacije pa, ki so se bile ustanovile po minuli svetovni vojski in so se med seboj ljuto prepirale, so razpuščene. Do tal poražena Francija si ne more dovoliti razkošja politične razcepljenosti.

Vlada maršala Petaina je vseskozi vojaška in zgrajena na avtoriteti, ki se mora splošno priznati in kateri se ne sme nihče upirati. Petain je častnik, ki nikoli ni bil navdušen za parlamentarizem, kakor so ga ustvarile stranke, da bi jim bil slepo orožje njihovih sebičnih ciljev. V tem oziru Petain nima opraviti s prevelikim odporom, ker je parlamentarni sistem neštetihi klik, ki so imele pred očmi samo svoje najozje interese, ne pa blagrá celote, vsakega pametnega človeka v Franciji odhijal in se je imel za svoj obstoj zahvaliti samo lenobi enih in brezbriznosti drugih. Večje so težave, da bi se avtoritarno načelo uveljavilo v gospodarskem življenju, v katerem je liberalizem dajal pravico vsakemu, da je delal, kar se mu je ljubilo v lastni prid. Toda sprčo splošne težnje sveta, da bi se gospodarsko upravljal po drugih vicih kakor so velekapitalistični, tu tudi Petainu olajšana naloga, da zamenja individualistično gospodarstvo z gospodarstvom, ki ga v prvi vrsti vodi korist skupnosti. Značilno je, da je maršal Petain organizacijo industrije zaupal bivšemu tajniku strokovnih organizacij Belinu, saj je francosko delavstvo brez razlike strank bilo proti liberalnemu parlamentarizmu in je bilo avtoritarno usmerjeno, čeprav na levo.

Se bolj važna pa je organizacija kmetijstva, oziroma zdrava agrarna politika. Le pomislimo: francoska zemlja je ena najbolj plodovitih v Evropi in bi lahko dala ogromen donos, če bi se vodila prav. Zlasti francoski jug je pravi paradiz. V mnogih krajih morejo kmetje brez posebnega truda žeti trikrat na leto. Nek veleposestnik je pred obiranjem breskev moral svoje delavce poslati na delo, da so prej pokosili travo in plevel ki je bil tako visok, da dreves sploh ni bilo videti. Ko sta bila pokošena trava in plevel, so lahko obrali tako krasne sadove, kakor jih poznajo samo tropični kraji. Toda kmet je to svojo bogato zemljo zanemarjal in zapuščal; cele vasi in celi okraji, oziroma departementi so prazni, posestva opustela, hiše pa razpadajo, ker so si ljudje poiskali lažjega zaslužka in lagodnejšega življenja v Parizu in drugih vele mestih. Zemlja kriči po delovnih rokah, ki jih ni in ki so čedalje redkejšje, ker tudi kmečke matere nočejo več otrok. Kakšno ogromno delo čaka maršala Petaina v tem oziru, si sprčo tega ni težko predstavljati.

Pisali smo že na tem mestu, kako si zamišlja vodja Francije ouhovno in npravnstveno obnovo naroda. Brezverska šola je odpravljena in ljudskošolska mladina bo zopet deležna blagodatí verske in npravnstvene vzgoje, čije sadovi seveda ne bodo dozoreli čez noč. Maršal pa je tudi začel organizirati vzgojo mladine, ki je zapustila šolske klopi. Mladi ljudje od 15.—20. leta se bodo sedaj telesno vadili in vzgajali v »Compagnon de France«. Ti »compagnons« imajo uniformo in se odpravljajo na vasi, da pomagajo pri kmečkem delu, pa tudi pri gradbi cest in melioracijah. Vodstvo je v rokah generalnega tajnika mladine, ki je podrejen ministrskemu predsedniku. Zraven te organizacije ostajajo dalje tako imenovani »jocisti« (francoska delavska mladina) in skavti. Ker je pol milijona mladih ljudi brez posla, skrbi generalno tajništvo tuji za stalno zaposlitev mladine. Po italijanskem vzorcu je maršal uvedel tudi predvojaško vzgojo, v kateri traja vojaška in npravnstvena izobrazba celih sedem mesecev.

Najtežja naloga pa, katere se je moral lotiti maršal, je finančna reforma. V tem oziru je Francija naravnost bankrototna in si mora pomagati s čeki, s katerimi plačuje uradnike. Gospodarstvo skušajo dvigniti z velikimi krediti, ker pa industriji manjkajo surovine, postave in postavní načrti ne pomagajo veliko. Kljub temu maršal in njegovi sodelavci ne obupujejo. Prav na tem polju je neobhodno sode-

Strategični položaj po padcu Bardije

Angleži poročajo, da so Tobruk že obkolili — Obsežno delovanje letalstva nad vso Libijo — Prvi upori v Abesiniji

Kairo, 9. januarja. Reuter. Padec Bardije obšutno spreminja strateški položaj na libijski fronti. Dejansko niso prišli Angleži v posest le sicer malo pomembnega mesta Bardije, ampak v prvi vrsti njegovega dokaj dobro urejenega pristanišča, ki bo Angležem zelo koristno v nadaljnjih operacijah. S padcem Bardije pa bodo Angleži sedaj tudi lahko uporabljali svoje pristanišče Sollum, ki so ga do sedaj, dokler so Italijani držali Bardijo, mogli uporabljati le zelo omejeno.

General Wavell je že v ponedeljek pričel z operacijami v odseku Tobruka. Oklopne divizije so dosegle letališče El Adem, ki leži 30 km vzhodno od Tobruka. Letališče je bilo brez bojov zasedeno. Istočasno pa so sunile angleške divizije tudi globoko v puščavo proti jugozapadu in zasedle El Gubbi in Maddalena, dve močno utrjeni italijanski postojanki v puščavi. Na skrajnem levem krilu, kjer operirajo indske in južnoafriške čete, pa so se pričeli boji za znano oazo Džarabub (Giarabub), ki jo Italijani srdito branijo, ki pa se po zadnjih vesteh ne bo mogla dolgo držati.

General Mackay, ki je s svojimi avstralskimi četami pravi zmagovalce pri Bardiji, se je že s svojimi četami zapletel v boje za Tobruk. V daljni okolici tega italijanskega oporišča so avstralske čete in letalski oddelki, ki jih spremljajo, našle več dobro ohranjenih letališč, ki jih Angleži sedaj uporabljajo za svoje namene.

Treba je poudariti, da je angleško letalstvo že v polnem razmahu in sredi borbe za Tobruk. Ze v nedeljo popoldne, torej takoj po padcu Bardije, so močni oddelki angleškega letalstva bombardirali Tobruk in je bilo mogoče požare opazovati še v ponedeljek. Letalci, ki so se udeležili poletov, pravijo, da so razstrelili velike zaloge streliva. Samo v nedeljo je bilo sestreljenih 11 letalskih letal. Sedaj je tudi mogoče povedati, tako pravi angleško poročilo, da število avstralskih čet, ki so naskakovale Bardijo, ni bilo niti tako veliko, kakor je število italijanskih ujetnikov v trdnjavi. »Italijanska poročila, ki govorijo o stotisočih angleške vojske pred Bardijo, so močno pretirana,« tako zaključuje angleško poročilo.

uspehi imperijalnih čet v Libiji omajali položaj Italije v vseh njenih kolonijah v Afriki in da se bodo v kratkem začele kazati posledice tudi na drugih odsekih, kjer bo tudi domačinsko prebivalstvo pomagalo vzpostaviti stari položaj.

Abesinci zasedli Gubbo

Kairo, 9. jan. Associated Press. Iz sudansko-abesinske meje prihajajo službeno še nepotrjena poročila o velikem uporu Abesincev v severnem delu Abesinije. Uradno pa je potrjeno, da so domačinske čete Abesincev pregnale Italijane iz utrjenega mesta Gubba, ki leži na Modrem Nilu zahodno od jezera Tsana. Abesinske čete, ki so bile oborožene od Angležev, preganjajo nasprotnika in je vprašanje časa, da bodo zajele vso posadko, ki se umika proti severu.

Kairo, 9. jan. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo nocoj potrjuje, da so abesinski domači uporni četniki napadli Gubbo ob jezeru Tana in prepodili italijansko posadko. Pomagala so jim angleška bombna letala. Gubba je sedaj zasedena od Abesincev.

Na poučenih mestih izjavljajo, da je mogoče, da bo bivši abesinski Neguš to priliko uporabil, da se vrne v Abesinijo in stopi na čelo četnikov.

Koliko šteje Grazianijeva vojska

Kairo, 9. jan. Reuter. Glavno poveljstvo angleške vojske je objavilo, da je število ujetnikov od pričetka sedanje ofenzive v Afriki, t. j. od 9. decembra dalje, naraslo na okrog 70.000. Z ozirom na to, da je treba računati tudi s precejšnjim številom mrtvih in ranjenih, sodijo Angleži, da je maršal Graziani od svojih 250.000 mož, kolikor jih je imel v Libiji na razpolago, do sedaj izgubil približno eno tretjino. Se mnogo več pa je izgubil vojnih potrebščin in materiala, kajti med Tobrukom in med Sidj Berezjem so bile nakopane ogromne količine vojnih potrebščin za bližnjo ofenzivo proti Egiptu, s katerimi bi se mogla okrepiti armada 150 tisoč mož. Fotografski posnetki, ki so jih prinesli s seboj letalci, povedo, da so v Tobruku, v Bombi in v Derna bila uničena mnoga skladišča italijanske vojske.

Sovjetsko mnenje

Moskva 9. jan. t. TASS. Glasilo rdeče mornarice »Krasnaja Flot« piše k dogodkom v Afriki, da je bilo sodelovanje med letalstvom, brodomv in suhozemsko vojsko ključ do angleških uspehov proti Italiji. Angleško napredovanje ob obali zna prisiliti italijanski generalni štab — nadaljuje »Krasnaja Flot« — da odpove svojo peto armado, ki stoji pri oazi Džarabub (Giarabub) prvič zato, da se izogne obkolitvi, drugič pa zato, da jo uporabi za obrambo važnih utrdb, kot sta Derna in Benghazij, ki predstavljata glavno oporišče italijanske vojske v Libiji.

Nemški list o Bardiji

München, 9. jan. »Münchner Neuste Nachrichten« piše v uvodniku o Bardiji, da je bila naloga te trdnjave, da kolikor mogoče dolgo zadržuje angleške čete in s tem omogoči Grazianijevi armadi, da se zopet zbere. To nalogo je Bardija tudi izpolnila, pravi nemški list in so Angleži dosegli le taktičen uspeh, ki na potek vojske ne bo imel nobenega pomena. Sicer je obžalovanje vredno za našega zavzeznika, pravi nemški list, da je izgubil Bardijo, toda zavzeznika imata že svoj načrt, kako voditi in končati vojsko na katerega izguba Bardije ne bo prav nič vplivala, nasprotno vojskovanje od strani zavzeznikov se bo še poostriilo. Navzočnost nemških letalskih sil v Italiji naj pomeni, da smatrajo Nemci tudi afriško bojišče za skupno fronto proti Angliji.

Sicer bodo Angleži tudi na tistih frontah, kjer oni izbirajo bojišče, kmalu videli, da sta zavzeznika združena proti njim. Toda glavni udarec čaka Anglijo na glavnem bojišču in ta bo prišel bliskovito, v trenutku, ki so ga za to določili Nemci. Vsaka minuta je bila za odločilni boj in za odločilno zmago najbolj vestno izrabljena in Angleži bodo to tudi kmalu doživeli. Nemčija se ne bo dala zapeljati s kakimi postranskimi akcijami, ampak vztraja pri svoji nameri, da vse tako uredi, da bo celotno vojskovanje izključno služilo čimprejšanji končni zmagi nad Anglijo. — Iz tega pisanja bi se dalo sklepati, da Nemci pripravljajo z vso naglico napad na angleško otočje.

Angleška poročila

Kairo, 9. jan. Reuter. Angleško vrhovno poveljstvo poroča:

Naše čete operirajo sedaj že zahodno od Tobruka, medtem ko se glavna armada pripravlja na naskok in zavzetje te trdnjave, ki je skoraj že okrog in okrog obkoljena.

Na sudanski fronti je sovražnik izpraznil utrjeno postojanko severovzhodno od Kasale. Zasedle so jo angleške čete. Iz kenijske fronte ni nič novega.

Kairo, 9. jan. t. Reuterjev dopisnik poroča iz Libije, da so angleške čete dejansko že obkolile mesto Tobruk in da je italijanska posadka v tem mestu odrezana od zvez z ostalo armado maršala Grazianija. Italijanska posadka v Tobruku šteje, tako sodijo angleški vojaški krogi, okrog 30.000 mož s pripadajočim vojnim materialom in skladišči, ki so bila namenjena za vzdrževanje armade za dolge mesece. Tobruk je še bolj mogočno utrjen, kakor je bila Bardija. Izvidniška letala so povedala, da v Tobruk zadnje dni ni prišla nobena okrepitev in da maršal Graziani niti poskušal ni, da bi se prebil do Tobruka. Tudi iz Tobruka samera se ni napravil noben poskus prebitja fronte proti zahodu.

Uporna gibanja Arabcev?

Reuterjev dopisnik poroča nadalje, da prihajajo iz libijske puščave poročila, da je tamkaj domačinsko arabsko prebivalstvo začelo z upornim gibanjem, ki se širi po vsej puščavi. Zaradi tega sodijo v angleških vojaških krogih, da je maršal Graziani svojo libijsko vojsko zbral na odseku med Benghazijem in Tripolisom.

Izjava avstralskega vojnega ministra o razvoju v Afriki

Avstralski vojni minister Spender, ki je šel osebno čestitat avstralskim četam v Bardijo k njihovemu uspehu, je sprejel častnikarje ter jim izjavil, da je izredno zadovoljen z vsem, kar je videl. On da je prepričan, da bo italijanski odpor v vsej Afriki v teku prihodnjih 6 mesecev popolnoma zlomljen in da bo angleški imperij potem že mnogo bližje dokončni zmagi. Dejal je, da so

Pred Tobrukom

Italijanska posadka v Tobruku šteje 30.000 mož

Italijanska poročila

Nekje v Italiji, 9. januarja. Uradno poročilo glavnega stana italijanske vojske št. 216 se glasi: Kirenajka (Libija): S kopnega bojišča ni poročati ničesar novega. Ena naših lovskih in napadalnih letalskih skupin je izvedla napad na sovražna mehanizirana sredstva ter bombardirala več oklopnih avtomobilov. Pri poletu sovražnikovih letal nad Benghazijem in Tripolisem je bilo nekaj malega tvarne škode ter trije mrtvi v Tripolisu.

Vzhodna Afrika: Ni kaj poročati, kar bi bilo omembe vredno. Sovražnik je izvedel polete nad nekaterimi naši oporišči v Eritreji in Somaliji, pri tem pa ni prizadel škodo. Eno sovražnikovo letalo je bilo sestreljeno.

Nocoj so sovražna letala v več valovih izvedla napad na Napoli in Palermo. V Napoliju so vrgla številne bombe, ki so povečini padle v morje. V pristanišču je bila zadeta ena bolničarska ladja, v mestu pa je bilo zadetih 15 hiš in ena cerkev. Računajo, da je bilo pri tem napadu pet mrtvih in okoli 30 ranjenih. V Palermo ni bilo niti človeških žrtev, niti pomembnejše tvarne škode.

Neka naša torpedovka pod poveljstvom poročnika bojne ladje Nicolinia je potopila sovražno podmornico. Neka naša podmornica pod poveljstvom kapitana Franka Tozonija je potopila na Atlantskem oceanu sovražnikovo 3600 tonsko ladjo in eno pomožno križarko.

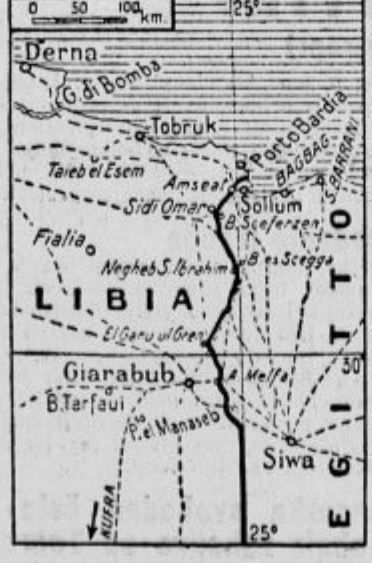
»Tisoči mrtvih in ranjenih leže okrog Bardije« (Gayda)

Rim, 9. jan. b. »Giornale d'Italia« prinaša članek Gayde o obleganju Bardije, v katerem pravi, da je v Bardiji bilo mnogo italijanskih in angleških ljudskih žrtev. Okrog mesta leže tisoči mrtvih in ranjenih.

Drugače se pa v časopisih posveča danes veliko pozornost poklicanju pod orožje milijon mladeničev starih 19 let. Pravijo, da je mladina prepričana, da se začeta borba mora nadaljevati za vsako ceno in da se mora rešiti imperij za bodoče rodove.

Kdo je general Bergonzoli

Angleško vojno poročilo pravi, da se je iz zajete Bardije posrečilo izmuzniti vrhovnemu poveljniku trdnjave generalu Bergonzoliju, ki je verjetno dan pred padcem trdnjave predal vrhovno poveljstvo, sam pa ubežal na molernem čolnu proti vzhodu. Italijanski listi objavljajo ob tej priliki življenjepis Hanibala Bergonzolija, ki je bil italijanski častnik, pa se je pridružil črnim sracjam in je na-

lovanje z Nemčijo, ki je gospodar Pariza, edinega prirnonega kulturnega in gospodarskega središča Francije. Kako bo mogoče rešiti to vprašanje, je glavna skrb maršala Petaina, ki mora imeti tisoč in tisoč ozirov in mora kolebati med razumom in čustvi, tradicijo in novimi potrebami, lepimi željami in neizprosno stvarnostjo. Upajmo, da se mu posreči najti pravo pot.

Angleško letalstvo hoče na vsak način dobiti premoč nad vsem afriškim prostorom

Kairo, 9. jan. Reuter. Poročilo angleškega letalstva se glasi:

Padec Bardije je spet pokazal, kako velike važnosti je za napredovanje suhozemskih sil narčno sodelovanje letalstva od začetka naše ofenzive. Vojni ujetniki so pripovedovali o uničujočem vtisu našega bombardiranja. Italijanski letalski odpor je bil dne 3. in 4. januarja brezpomemben, toda dne 5. januarja je močno narastel. Avstralske letalske čete so borbo takoj sprejele in so sestrelile 19 sovražnih letal, nakar je odpor prenehal. Na angleški strani je bilo izgubljeno samo eno letalo. Razdejanje, ki so ga povzročile bombe v bardijskih utrdbah, je bilo grozno, kakor dokazuje očitni pregled trdnjavskega ozemlja. Na letališču v Bardiji smo zajeli 40 sovražnih letal.

V Gazali — 70 km za Tobrukom

Naše suhozemske čete so pri zasedbi letališča El Adem pri Tobruku zajele 40 nepoškodovanih italijanskih letal, pri Gazali pa 33. Vsa so bila zbita od angleških letaleev, ki so jih bombardirala v strmoglavih poletih. To razlaga

slabost italijanskega letalskega odpora v zadnjih dneh.

Angleške imperijalne čete so, kakor sledi iz gornjega, dosegle Gazalo, ki leži že 70 km zahodno od Tobruka. Gazala je za enkrat najbolj zahodna točka, ki so jo angleške čete dosedaj dosegle v italijanski Libiji.

Izjave italijanskih generalov

Dva italijanska generala in 14 višjih štabnih častnikov je bilo iz Bardije v letalih prepeljanih v angleški glavni stan. Tamkaj so se prostodušno izrazili o posledicah angleških letalskih bombardiranj. Eden od ujetih častnikov je dejal, da je bil učinek tako hud, da si ni mogoče predstavljati sile, ki bi se mogla zoperstavljati. Oba generala sta izrazila priznanje spretnosti angleških

Nadaljevanje na 2. strani

Vremenska napoved. Oblačno in megleno. Ponekod bo pomalee snežilo. Temperatura se ne bo dosti spremenila.

Rojstni dan kraljice Marije

Belgrad, 9. januarja. AA. Na rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije je bila danes ob 11.15 v dvorani kapeli na Dedinju zahvalna služba božja, ki so se je udeležili Nj. Vel. kralj Peter II., Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle, knežinja Olga, kneževica Aleksander in Nikola ter princezinja Elizabeta, dvorne dame ter člani civilne in vojaške hiše Nj. Vel. kralja.

Belgrad, 9. januarja. AA. Dobrodelni predstavi v narodnem gledališču so danes dopoldne prisostvovali Nj. Vel. kralj, Nj. kr. Vis. knežinja Olga, kneževica Aleksander in Nikola ter princezinja Elizabeta, dvorna dama ga. Lozančeva, guverner Nj. Vel. kralja armadni general Kosič, pomočnik dvornega maršala, dežurna pribočnika polkovnik Ljubomir Poleksić in polkovnik Ciril Dančar ter upravniki mesta Belgrada.

Zagreb, 9. jan. b. Ob priliki rojstnega dne Nj. Vel. kraljice-matere Marije je bila ob 10.15 slovenska služba božja v pravoslavni cerkvi v prisotnosti banovega odposlanca šefa oddelka Bogdana Bojkića. Vojsko je zastopal armadni general Nedeljković in drugi.

Politični zapiski

»Obzoru« v odgovor

Moramo reči, da se je s smrtjo rajnega dr. Dežmana tudi pri Obzoru marsikaj spremenilo. V tem sicer tako resnem listu le prevečkrat pogrešamo tiste nekdajne objektivnosti in širokega pogleda pri presoji važnih političnih vprašanj. Zlasti ozkosrčno stališče je začel ta list zavzemati po smrti slovenskega voditelja dr. Korošca. V zadnji številki prinaša spet članek, kjer res docela neresno in neobjektivno po svoje zavija Senkova nedeljski članek v »Slovenec« z naslovom: »Dr. Korošec in šestojanuarska kriza.« Obzorov pisec, ki se zdi, da je šele pred kratkim zašel v Obzoroze vrste, ta članek tako razlaga, kakor da bi bil dr. Korošec prav za prav kriv šestojanuarskega režima. Iz Senkovega članka pa je narobe docela jasno razvidno, da je dr. Korošec edini bil tisti, ki se je do zadnjega z vso silo potegoval za parlamentarno rešitev tiste krize ter je hotel odstop vlade zavlačevati le zato, da bi se medtem našla kakšna parlamentarna rešitev. Dr. Korošec je namreč sprva le slutil, potem pa jasno videl, kaj se pripravlja. Zato je do zadnjega ostal na braniku demokratske rešitve. Ko pa je demokratsko-kmečka koalicijska vlada v Zagrebu, brez dvoma pod vplivom rajnega S. Pribečevića, nazadnje zavzela stališče, da ne sprejme nobene parlamentarne rešitve, je dr. Korošec sicer moral dati ostavko, narkar je sledil šteti januar, ki bi ga bil ravno dr. Korošec tako rad preprečil. Za 6. januar torej naj Obzor ne išče krivde pri rajnem dr. Korošču, marveč pri tistih, ki so mu takrat onemogočili parlamentarno rešitev. Da je dr. Korošec sicer vedel, kaj se pripravljalo, da pa pri tem ni sodeloval, ker take rešitve ni odobral, to je razvidno iz Senkovega članka. Ko pa je nazadnje vendarle vstopil v zadnji hipu v šestojanuarsko vladno, je to storil le po dolgem obotavljanju in v veliki skrbi za državo ter slovenski narod. Upal je namreč, da bo mogel preprečiti marsikako gorje ne le Slovincem, temveč tudi Hrvatom. Kakor hitro pa se je pokazalo, da je vse zatajevanje zaman, je zapustil vladno, narkar je zaradi ljubezni do slovenskega naroda moral v internacijo. To je resnica, ki se da razbrati iz Senkovega članka, če ga kdo hoče brati objektivno in v ljubezni do resnice, česar pa je Obzorovemu člankarju menda manjkalo, ko je pisal svoj članek, v katerem ponareja resnico.

Politika v Belgradu

Dr. Andjelinovičev list »Narodni list« prinaša iz Belgrada tale dopis o političnem položaju: »Pričakujejo, da bo po pravoslavni praznikih prišla rekonstrukcija vlade. Prazni sta notranje in prosvetno ministrstvo. Prvo začelno upravlja predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, drugo pa minister brez portfelja dr. Krek. Gotovo bo moral v vladu podpredsednik JRZ gosp. dr. Kulovec. Vprašanje je le, ali bo prevzel ministristvo prosvete ali ministristvo brez portfelja, da bi tako imel svobodne roke v svojem političnem delovanju. Toda javno mišljenje se za ta vprašanja le malo briga, kar pa ne opravičuje indolence starih opozicijskih strank, demokratske in radikalne. S skomigavanjem ramen se ne rešujejo vprašanja, pač pa se izizvija akcija ekstremnih elementov, ker manjka akcija mirnih in urejenih elementov. Javno mišljenje v Belgradu se prej ko slej še vedno peča le z vprašanji zunanje politike. Ti Srbijanci so kaj čudni ljudje! Ne žele si vojne! Prav s tako hrabrostjo in hladnokrvnostjo bi umirali za vsako hrvaško ali slovensko vas, kakor bi umirali za svojo Belgrad. Seveda imajo etotne svojih napak! Toda vojskači polne krvi so, kakor naši imotčani. Imajo pa mnogo, mnogo več narodne zavednosti in narodne širine. Kajpada velja to mnogo bolj za erbijancem, ki so delovali kakor za glavno mesto Belgrad. Pa vendar! Sicer pa tukaj vse stoji, ker v Orijentu, kadar so prazniki, vse praznuje.«

Osebnosti

Belgrad, 9. januarja. m. Na predlog zastopnika prosvetnega ministra, g. dr. Mihe Kreka, so kr. namestniki podpisali ukaz, s katerim so izvršene naslednje postavitve na ljubljanskem vseučilišču: za honorarnega predavatelja na medicinski fakulteti je imenovan dr. Boris Zarnik, za asistente pa so postavljeni dr. Božena Merljak, dr. Martin Benedik, dr. Robert Kukevec, dr. Jus. et med. Janez Milčinski, dr. Branko Volavšek, dr. Franc Derganc, dr. Milan Zumer, dr. Drago Sterle in Marjan Dorner; napredovali pa so: inž. Franc Premrl v 8. pol. skup., Jospina Omota v 7. pol. skup., dr. Oskar Reja v 4. pol. skup., 2. stop. in dr. Nikolaj Preobrazenski istotako v 4. pol. skup., 2. stop.; prav tako so postavljeni na ljubljanskem vseučilišču: Franjo Tominec za tajnika teološke fakultete in dr. Franc Petre za uradniškega pripravnika na filozofski fakulteti; za služitelje pa so postavljeni: Jože Kaplar, Valentin Zigon in Gabrijel Subić.

Belgrad, 9. januarja. m. Z odlokom prosvetnega ministra je imenovan Jožef Rodić, strojevodja 8. skup. pri železniškem ravnanstvu v Ljubljani. Belgrad, 9. jan. m. Za področnika strojne stroke je napredoval Anton Kranjčič za niž. voj. uradnika letalske stroke Kosi Ferdinand; upokojena sta topniški poročnik Mirko Kelemann in topniški kapetan I. razr. Martin Prelog; v rezervno službo so prevedeni: kapetan I. razr. dr. Milan Grmek, dr. Branko Arko, kapetana II. razreda Gregorij Sašel in dr. Hinko Rapotec.

Dr. Korošec o ženevskem paktu

Spomin hrvatskega pisatelja dr. Andriča na dr. Korošca, ki je leta 1921 božičeval med hrvatskimi kmeti v Sremu

Priznani hrvatski pisatelj ter urednik »Društva sv. Jeronima« dr. Josip Andrić, ki je rajnega našega dr. Korošca visoko cenil in spoštoval, je v hrvatskem katoliškem družinskem časopisu »Obitelj« napisal nekaj svojih spominov na dr. Korošca pod naslovom »Božič z voditeljem slovenskega naroda«. Dr. Andrić takole piše:

»V soboto, dne 14. grudna, je minilo 20 let od smrti dr. Antona Mahnića, velikega sina slovenskega naroda, ki je bil hrvatski škof in oče katoliškega gibanja med nami Hrvati. Istega dne ob 20. obletnici tega leta je nenadno umrl voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec, ki je mnogo pomenil tudi zunaj meja Slovenije in ki je tudi z mnogimi Hrvati imel prijateljske vezi. O njem bi bilo mogoče napisati mnogo lepih spominov, ki bi tega velikega slovenskega politika v marsičem pokazali tudi nam Hrvatom v simpatičnem pomenu. Tu je tak božični epom in tega umrlega voditelja bratov Slovencev:

Bilo je za Božič leta 1921. Prišel sem iz Zagreba božičeval k svojim staršem v Morović v Sremu. Obiljubljen je priti tudi sedanjim vseuč. prof. dr. Janko Šimrak, ki je v ozkih prijateljskih vezeh tudi z mojim očetom in z menoj. Prišel naj bi iz Belgrada, kjer je takrat prebival kot hrvatski narodni poslanec. Kako pa smo bili presenečeni, moji starši in jaz, ko je z našim očetom Jankom stopil v našo hišo tudi dr. Anton Korošec! »Glejte še mene, ki sem prišel vam voščiti vesele božične praznike!« je dejal, ko je stopil v našo hišo. »Hočem enkrat preživeti Božič na Hrvatskem, pa sem zato prišel k vam!«

Vsa zmedla se je moja mama, ki ni vedela, kako bi lepše postregla gospodu ministru, kateri je takrat bil v opoziciji proti Pašičevi vladi zaradi centralistične vidovdanske ustave. Zmedel se je tudi moj oče, ki je vedel, kaj je dr. Korošec nekdanji pomenil v dunajskem državnem zboru, kako zgodovinsko vlogo je imel za Slovence in Hrvate ob prevratu in kako odločen je bil v prvih letih Jugoslavije. Zdal pa prihaja v našo skromno hišo v vas v goste. Vse neprimliko mojega očeta in matere je bilo kaj kmalu konec, ko sta v njem spoznala preprostega, skromnega, ljubeznivega duhovnika, ki je bil družinski zgovoren, vder in se je znal takoj prilagoditi družinski družbi, kakor da bi bil že naš davni znanec. Zlasti se je Korošec močno zanimal za dveletnega sinčka moje sestre v tistih dveh dneh: zabaval se je z njim, se šalil, vodil ga k božičnemu drevescu ter skrbno pazil na vse, kaj bo otrok dejal in govoril o tem, kar vidi. Ko se je Korošec pogovarjal z mojimi starši, se je iz vsake njegove besede videlo, kako silno razume miselnost preprostih ljudi in kako se jim bliža z vsem srcem in dušo. Vendar pa pri vsem tem nikakor ni mogel prikriti tistega posebnega dostojanstva, ki ga je človek občutil v njegovi bližini.

Drugi dan Božića je moral župnik naše vasi iti maševat v podružnico v Vasićo. Zato tega dne v morovički župni cerkvi ni maše. Kako veselo pa je bilo vse iznenadeno, ko je župnik po božični pridigi oznanil, da bo letos na štetanov dan v župni cerkvi sv. maša, ki jo bo daroval dr. Anton Korošec, pridigal pa bo dr. Janko Šimrak, ki je bil takrat močno priljubljen kot eremski narodni poslanec in kot branitelj sremskih Hrvatov pred krivicami velikosrbskih oblastnikov ter velikih in malih nasilnežev. Pri tej sv. maši nas je več šlo k sv. obhajilu. Bilo mi je edinkrat v življenju, da me je obhajal dr. Korošec. Na božični dan pod večer sem spremljal dr. Korošca, ko je, kakor je želel, obiskoval nekaj bolj uglednih kmečkih hiš. Obiskal je kakih deset hiš v »šokačkem kraju«, in sicer Iko Lucića, Martina Posavčiča, Žiko Okrugliča, Gradotina Zavorskega, Iko Bertića, Pero Zavorskega, Joso Kavedžića, Pajo Kavedžića in druge. V vsaki hiši so ga veselo sprejeli, pozdravili in pogostili. V vsaki hiši se je z domačimi prisrčno pogovarjal ter se zanimal tudi za misli in sodbne naših kmetov. Kajpada so povsod načeli tudi kako politično vprašanje. Tako je v eni izmed hiš razlagal, kako smo prišli do centralizma.

»Ko se je meseca oktobra leta 1918 bližal konec svetovne vojne«, je dejal, »so složni Hrvati in Slovenci mene počastili ter me izvolili za predsednika Narodnega Veča v Zagrebu. Kot tak sem odšel v Švico in Francijo, da bi tamkaj z zmagovalci uredil položaj Slovenije in Hrvatske. V švicarskem mestu Ženevi sem se sešel s Pašičem in dr. Trumbićem ter smo 6. novembra sklenili sporazum, ki se imenuje Ženevski sporazum. Po tem sporazumu je bilo dogovorjeno, da bodo vse hrvatske in slovenske dežele posebna država pod vladno v Zagrebu, ta naša država pa bo v zvezi s samostojno Srbijo. Šele po volitvah naj bi potem bil sklenjen dogovor, kako naj se uredi državna skupnost med Hrvatsko in Slovenijo na eni ter Srbijo na drugi strani. To smo kot poštteni ljudje podpisali. Toda na moje veliko zaprepačenje je Pašič že drugi dan svojo besedo snedel: dal je ostavko svoje vlade ter tako izigral svoj podpis. In po-

prej, preden sem se mogel vrniti v Ljubljano in Zagreb, da bi Narodnemu Veču poročal, kaj je in kako je bilo ter da bi se dogovorili, kako naj naprej delamo, je Pribečević zoper voljo Stjepana Radića in nekaterih drugih hrvatskih zastopnikov prenesel vso oblast iz Zagreba v Belgrad. Ko sem se vrnil, je bilo že vse končano. Pa so vendarle med Hrvati taki, ki mene dolže centralizma. To mi je zelo žal. Jaz nikoli nisem bil in nikoli ne bom centralist. To sem pokazal s svojim bojem zoper vidovdansko ustavo v konstituenti. Glavno prizadevanje moje politike bo tole dvojno: najprej to, da delam za boljše stanje svojega slovenskega naroda, drugo pa, da bi dosegli preureditev države, v kateri bi jaz rad videl, da bi hrvatski in slovenski narod bila svobodna in zadovoljna...«

Tista desetorica kmetov je v hiši Paje Kavedžića poslušala te Koroševe besede z veliko pozornostjo in zadovoljnostjo. Ko smo se že ponoti skozi vas vračali domov, sem vprašal dr. Korošca: »Kako pa je na dan, gospod predsednik, delovalo tisto, ko je Pašič izigral ženevski sporazum?«

»Zame je bilo tisto velikansko razočaranje,« je odgovoril dr. Korošec, gazeč moroviško

blato. Malo je pomolčal, potem pa je dejal: »Zato se, tako mislim, Pašič in jaz nikoli več ne bova srečala pri kakem skupnem važnem političnem delu. Kdor ne drži svoje dane besede, z njim ne maram in ne morem sodelovati kot katoliški politik, ker po mojih mislih politika ni kako zvižanje in »namudrivanje« ter medsebojno izigravanje, marveč delo, ki mora sloneti na moralnih načelih...«

In zares, dr. Korošec kasneje nikoli ni bil s Pašičem skupaj v vladi. Pašič je bil najizrazitejši velikosrbski politik, ki je s pomočjo vidovdanske ustave izvedel srbsko nadoblast nad Hrvati in Slovenci, zaradi česar je v dr. Korošču imel nepomirljivega nasprotnika.

Po teh obiskih v moroviških kmečkih hišah je dr. Korošec ves večer bil nenavadno dobre volje. Pripovedoval nam je mnogo svojih doživljajev, pa je tudi sam rad poslušal, kar smo mu mi pripovedovali.

Drugi božični praznik sta dr. Korošec in dr. Šimrak končala svoje božičevanje v naši hiši, se lepo poslovila ter se vrnili v Belgrad. Branili smo jima, naj nikar še ne hodita ter rajši ostaneta še pri nas, toda tretji božični praznik je parlament nadaljeval svoje delo. Ker je šlo za nekaj važnih zakonov, se je bilo treba za razpravo pripraviti.

Zdal, ko je dr. Korošec pred tem božičem odšel v večnost, se spominjam tega svojega božičevanja z njim v svojem hrvatskem Sremu ter sem zapisal ta spomin v znamenje spoštovanja, ki sem ga brez ozira na razne politične peripetije vedno gojil do osebe velikega voditelja slovenskega naroda.

Po Rooseveltovih besedah postane Amerika „orožarna za vse napadene narode“

Ogromne ameriške priprave za narodno obrambo

Za bralce prve »Slovenčeve« izdaje ponavljamo nekatere podatke iz Rooseveltove poslanice, ki jo je poslal ameriškemu kongresu ob enem s svojim predlogom njegovega proračuna.

Roosevelt je v svoji poslanici v glavnem ponovil vse misli, ki jih je razvil v svojih dosedanjih govorih, češ da se za angleškimi strelskimi jarki in za angleškim vojnim brodomjem bori za svojo svobodo tudi ameriška demokracija. Zato bo Amerika z vsemi razpoložljivimi močmi pomagala vsem narodom, ki so napadeni v svojem svobodnem življenju. V svojem proračunu je zatorej ameriška vlada določila 62% vseh državnih izdatkov izključno za narodno obrambo, ki ji proračun namenja skupno 28 milijard 450 milijonov dolarjev (če računamo sedanjo dejansko vrednost dolarja po 80 din, dobimo ogromno vsoto 2 bilijona 270 milijard, če pa računamo dolar po tržni vrednosti 50 din, dobimo tudi ogromno vsoto 1 bilijon 500 milijard din). Roosevelt potem razčlenjuje izdatke za vojno obrambo. Za suhozemsko vojsko je določenih 13 milijard 700 milijonov dolarjev, za vojno mornarico 11 milijard 587 milijonov dolarjev. V te številke so vključene tudi vsote za letalstvo, suhozemsko in pomorsko. Da bi Amerika zmogla takšen proračun, bo znižala vse izdatke za nevojne potrebe. Ameriško ljudstvo bo rado pristalo na žrtve, je dejal Roosevelt, samo da si ohrani svobodo. Kajti če se ta vojna zaključi z ustanovitvijo miru in lepega življenja med sosedi, potem nastopi tudi doba, ko ne bo treba več orožja. Zgodovinska usoda je tako hotela, da se Američanom sicer telesno ni treba na vojnih frontah boriti za svojo svobodo, toda vse druge žrtve morajo prineseti in jih tudi bodo prinesli, kajti vsi se zavedajo, da bi na razvalinah angleškega imperija razpadla tudi svoboda Amerike.

Washington, 9. jan. t. Associated Press. Morariški minister Knox je danes izjavil časnika, da mora po nalogu Roosevelta spremeniti vso organizacijo vojnega brodomja. Odslej bo Amerika razpolagala s tremi enako močnimi vojnimi brodovi: atlantskim, tihomorskim in azijskim brodomjem. Število mornarjev bo od 192.000 zvišano na 232.000. V kratkem bo njegovo ministristvo oddalo naročilo za zgradbo 200 nadaljnjih vojnih ladij. O odstopu nadaljnjih rusilcev Angliji je Knox izjavil, da o tem ne odloča on, ampak vlada.

Vojni minister Stimson pa je dejal, da bo ameriška vlada utrdila vse postojanke ob vzhodu v Panamski prekop in vsem Karibijskem jezeru, tako da bo zahodna obala Amerike zadostno zavarovana. Poveljstvo nad Panamskim prekopom in oporiščem na Trinidadu pride pod enotno poveljstvo admirala Van Voorhisaja.

Na vprašanje časnika, koliko čet namerava Amerika postaviti na območje Nove Fundlandije in k njej pripadajočega obrambnega okrožja, ter koliko na področje Paname in Karibijskega okrožja, je vojni minister Stimson dejal, da »tega Nemčiji ne mara povedati, čeprav ve, da ima Nemčija sredstva, da bo sama prišla na to, le on sam ji te usluge noče izkazati.«

Posvet pri Rooseveltu

Washington, 9. jan. Associated Press. Roosevelt je za danes popoldne pri sebi sklical vse demokratske voditelje parlamenta in senata, da od-

njih dobi neomejeno pooblastilo, da posoja vojni material Angliji in drugim narodom, ki so bili napadeni. Posvet je v zvezi s tozadevnim zakonskim predlogom, ki bo te dni predložen kongresu. i

Washington, 9. jan. b. Rooseveltov zakon, o katerem je včeraj govoril, bo jutri gotov in v roku 48 ur predložen parlamentu. Uradni krogi poudarjajo, da v zakonu ni govora o končnih številkah potrebne kredita, temveč da se številke po potrebi lažko zvišajo. Številke, ki jih je Roosevelt navedel, predstavljajo najnižjo potrebno vsoto.

Ford bo izdeloval bombnike za Anglijo

San Diego, 9. jan. AA. Reuter. Po novicah, ki so prišle iz dobro poučenih industrijskih krogov, sta dve veliki ameriški tovarni, in sicer Ford in Motor Company, sklenili skupno sodelovati pri izdelovanju velikih bombnikov. Izvedlo se je, da sta prvo novico o tem skupnem sodelovanju teh dveh velikih tovarn objavila Ford in major Fleet, ki sta voditelja obeh velikih industrijskih podjetij. V glavnem bodo izdelovali bombnike, ki imajo štiri motorje.

Rooseveltov odposlanec v Londonu

London, 9. januarja. Associated Press. Rooseveltov poseben odposlanec Hopkins je danes prispeval v London. Časnikarjem o svojem poslanstvu ni hotel dati nobenih pojasnil.

Halifax odhaja v Ameriko

London, 9. jan. t. Na poslovnem večeru, ki so ga priredili bivšemu zunanjemu ministru lordu Halifaxu, ki odhaja za poslanika v Združene države Severne Amerike, je lord Halifax v svojem govoru dejal, da bo njegovo delo v Ameriki mogoče podprto od ameriškega javnega mnenja samega, ki v velikih valovih prihaja do spoznanja svoje lastne življenjske povezanosti na usodo angleškega imperija. Lord Halifax je nato govoril o zadnjih strateških uspehih. Dejal je, da ni treba pretiravati pomena teh uspehov, toda dosegli so nekaj: uničili so legendo o nepremagljivosti orožja veseli osištva. V bodočnost gledamo s treznim zaupanjem. Ne delamo pa si nobenih utvar glede na moč našega nasprotnika in tudi glede velike verjetnosti, da bo Nemčija, kakor je napovedal Hitler sam, v tem letu, v želji, da konča vojno, podvzela nase velike rizike. Sovražna bombardiranja angleških odprtih mest,

v Angliji so spet pokazala, kako malo psihološkega razumevanja ima nasprotnik. Na eni strani ni mogel streti duha Angležev, na drugi strani pa si je s tem po vsem omikanem svetu nakopal nova neprijateljstva, ki ne morejo spraviti v sklad nujnosti vojne z uničevanjem odprtih mest, ki se ne morejo braniti. Lord Halifax je zaključil svoj govor z izrazom prepričanja, da bo angleško govoreči svet v stanju, da odbije za vselej sedanji napad na svobodo in da ustanovi na svetu red, ki bo za dolgo dobo naprej varen pred vsakimi potresi.

Churchillove besede na pot

Ministrski predsednik Churchill je pri tej priliki tudi spregovoril nekaj besed in najprej poudaril, da lord Halifax tudi kot poslanik obdrži mesto, naslov in položaj angleškega državnega ministra. S tem je poudarjena posebna važnost, ki jo ima njegovo poslanstvo pri bratskem ameriškem narodu. Lord Halifax ostane tudi član ožjega vojnega kabineta. Churchill je poudaril, da se Anglija zaveda obsežnosti ameriške pomoči. Sodelovanje obeh angleško govorečih demokracij bo dovolj močno, da odbije sedanji napad na svobodo.

Ni pretirano, če rečem, je dejal Churchill, da bodočost vsega sveta in nade za ustvaritev širše civilizacije, zasnovane na krščanski etiki, zavise od odnosa angleškega cesarstva, oziroma britanske skupnosti narodov z Združenimi ameriškimi državami. Istovetnost ciljev in trajna odločenost povsod v svetu, kjer ljudje govorijo angleški jezik, bo določila bolj kot kakšno govorno dejstvo način življenja, ki bo omogočen naraščanju, a morda celim stoletjem, ki pridejo za nami. Če bi kdaj sodelovanje Združenih ameriških držav in britanskega cesarstva pri izkoreninjanju duha in režima splošne nestrpnosti kjer koli, če bi to sodelovanje pretrpelo neuspeh, tudi potem bi angleško cesarstvo kljub temu moglo sebi utreti pot in ohraniti svoje življenje in svoje sile za neizbežno ponovitev spopada pod manj ugodnimi izidli po premirju, polnem trepetu. Toda upanje, da se slovesstvo zanesljivo usmeri na velike poti napredka, bi moglo biti izgubljeno za vselej. Nam se nudi sijajna prilika, doprinesiti najvišje žrtve, ki jih zahteva naša stvar, in ne bi bilo pretirano, če jih imenujem zviševne.

Smatram za največjo srečo okoliščino, da stoji na čelu ameriške republike slavni državnik, ki v njegovem srcu gori ogenj upora proti nasiljem in čigar simpatije in osebnost predstavljajo iskrenega priista pravice in svobode, iskrenega borca za zaščito žrtiev zla.

Vojna v Afriki

(Nadaljevanje s 1. strani)

letalcev, ki so bombardirali samo vojaške cilje in mesto samo pustili pri miru. Mesto Bardija kot takšno je od bomb takorekoč neprisrčeto.

Kairo, 9. jan. Reuter. Drugo poročilo letalskega poveljstva pravi:

Angleško letalstvo je tudi danes in včeraj nadaljevalo s silnim bombardiranjem sovražnih letališč v vzhodnem delu Libije. Bombardirano so bila tudi letališča El Gazala, Martuba, Tmini in Benina. Druge skupine so sipale bombe na Tobruk in Benghazi. V Martubi so naši bombniki leteli zelo nizko in so zažgali na tleh 11 sovražnih letal vrste »Savoia«, druga pa so bila hudo poškodovana. Dve »Savoia« letali sta bili sestreljeni. Na letališču v Benini je bilo okrog 100 sovražnih letal na tleh. Letala se niso dvignila. Mnogo jih je bilo uničenih. Na letališču v Tmini je bilo uničenih na tleh 11 letal »Savoia«.

Letalski napad na Benghazi je uspel. Zažgane so bile 4 sovražne ladje, požari povzročeni tudi v številnih skladiščih. Pri napadu na trdnjavo naprave Tobruka so bili razdejani važni sovražni cilji. Nadaljnje skupine bombnikov so napadle premikanja italijanskih čet severozahodno od Džarabuba (Giarabub) in povzročila veliko škodo.

Pretekli terek so skupine bombnikov napadle tudi Massavo v Eritreji, kjer so bile zadete električna centrala in pristanišče za podmornice, kjer so nastali ogromni požari kot posledice zadetkov velikih eksplozivnih in zažgalnih bomb. Vsa letala so se vrnila.

Kairo, 9. jan. Associated Press: Letalsko poveljstvo poroča o boju, ki ga je izvajeval en sam angleški lovec proti 5 sovražnim letalom, ki so hoteli napasti neko angleško vojno ladjo. Angleški lovec je sestrelil 4 sovražna letala, petega je moral pustiti, ker mu je zmanjkalo streliva.

Dosedanje izgube

Angleški letalski krogi sijo, da je Italija dosedaj, odkar traja angleška ofenziva, izgubila polovico svojih letal prve vrste. Italijansko letalstvo v Afriki ima velike težave z oskrbo z bencinom. Dosedaj je bilo po angleškem štetju uničenih okrog 200 sovražnih letal, toda število se bo povečalo, kakor hitro pridejo nadaljnja poročila o plenu po raznih puščavskih letališčih, ki so jih Angleži zadnje dan zavzeli in kjer so našli ostanke številnih razbitih letal.

Francoske svobodne čete prve do obale zahodno od Tobruka

Bern, 9. jan. AFI. Po poročilih, ki jih je dobil general de Gaulle, sta bila dva bataljona francoskih svobodnih čet prva, ki sta za Tobrukom prišla do obale in tako presekalta zvezo med trdnjavo in zahodnim zaledjem. Francoske čete so zavrnile Italijane, ki so se hoteli umakniti proti zahodu, ter so prijele veliko število vojnih ujetnikov in zaplenile mnogo vojnega materiala. Med francoskimi četami je bilo nekaj oddelkov spahijej na konjih, ki so na bojišča napravili odlični vtis. Prišli so iz francoske Sirije,

Na angleško-nemških bojiščih trenutno ni večjih bojov

Nemška poročila

Berlin, 9. januarja. DNB. Nemško vrhovno poveljstvo poroča: Naše letalstvo je včeraj kljub neugodnim vremenskim razmeram izvedlo vrsto pogumnih ločenih napadov. Kljub ogorčenemu nastopu protiletalske obrambe je neko naše bojno letalo z višine 100 m dvakrat zadelo tovarno motorjevo, ki so jo branili zaporni baloni v bližini Coventryja. Eno težko bojno letalo pod poveljstvom poročnika Monsa je izvedlo napad na neko oboroženo, približno 10.000 tonsko trgovsko ladjo 480 km severozahodno od zaliva Donegal. Ladja je bila dvakrat težko zadeta, nakar je ladja ostala na mestu v plamenih. Na jugovzhodni obali Anglije je bilo z uspehom bombardirano vojaško taborišče.

V noč od 8. na 9. januar so sovražni letalci v severozahodni nemški obalni pokrajini metali zažgalne in eksplozivne bombe, ki so v glavnem zadele stanovanje okraje. Samo na enem kraju je bila prizadeta neznatna škoda na neki industrijski napravi. Izgube na civilnem prebivalstvu znašajo 11 mrtvih in 14 ranjenih.

Pri napadu na tovarno motorjev pri Coventryju se je zlasti odlikovala posadka bojnega letala, zlasti pa njen poveljnik, poročnik Hefflinger.

Prisilne izselitve otrok iz ogroženih krajev ne bo

Berlin, 9. januarja. DNB. Na pristojnem mestu v Berlinu je bilo danes sporočeno, da nasprotno z govoricami, ki krožijo, ne obstoji nobena namera, da se izvede prisilna izselitev otrok s področij, ki so v nevarnosti pred letalskimi napadi.

Angleška poročila

London, 9. januarja. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Nemška letala že tretjo noč niso izvedla nobenega letalskega napada na Anglijo. Neugodne vremenske razmere ovirajo razmah sovražnih operacij. Včeraj so nekatera nemška letala skušala podnevi prodrati nad Anglijo. Opazili so jih nekaj nad Liverpoolom. Letala so bila med oblaki, ki so zelo nizko letali.

Admiralitet poroča, da se podmornica »Regulus« že predolgo časa ni vrnila nazaj v svoje oporišče in da je treba vzeti na znanje, da je izgubljena.

Vdor na Irsko?

Berlin, 9. januarja. Associated Press: Švedski žst »Dagens Nyheter«, ki ga nemški listi radi ponatiskujejo, objavlja članek, v katerem pravi, da je mogoče, da bi Anglija poskusila vdreti na Irsko in jo zasedati. V ta namen da zbirajo v severnem delu irskega otoka močno armado, ki naj bi vdrla proti jugu in irsko državo zasedla. Nemški listi pripominjajo k temu, da je res mogoče, da bi se Angliji bavili s takšnimi načrti. Pri njih da je vse mogoče. Toda naj le poskusijo. Nemčija bo to znala na isti način preprečiti, kakor je preprečila angleško zasedbo Norveške, Nizozemske in Belgije.

Stockholm, 9. januarja. DNB. Z dnem 1. februarja bodo v vsej Irski izginili znaki na cestah in križiščih, kakor to poroča agencija Reuter iz Dublinja. Vlada je namreč objavila proglas, s katerim prepoveduje postavljanje kakršnih koli znakov ki bi lahko določali smer ceste ali pa oddaljenost od kakšnega mesta.

Belfast, 9. januarja. Reuter. Ob izvolitvi za predsednika unionistične stranke v Ulsterju, je imel predsednik vlade severne Irske govor, v katerem je dejal:

Po pravkaršnih stikih z angleškimi ministri sem se prepričal, da se položaj Ulsterja čeni bolj kot kdaj prej. Naš položaj v okviru zedinjene kraljevine je določen in potrjen z zakonom, britanski državniiki pa so nam dali večkrat poročila, da se ta položaj ne bo spremenil, razen če tega ne bo hotel narod Ulsterja. Andrew je prebral brzojavko angleškega notranjega ministra Morrisona, v kateri je izražena želja, naj se ne odlašajo s izdajanjem ukrepov, ki bodo omogočili severni Irski večje sodelovanje pri izdelavi vojnega materiala.

»Prva polovica 1941 - odločilna«, pravi ameriški časniki

Newyork, 9. jan. b. Major Fielding Elliot, ameriški vojni dopisnik, je s svojim člankom vzbudil pravo senzacijo. V članku poudarja, da so prvi šesti meseci letošnjega leta odločilna doba v sedanjih vojni. Ameriška pomoč bo pa v naslednjih šestih mesecih imela odločilen pomen. Če se bo angleški otok vzdrl toliko časa, da bodo prišli Američani na pomoč in se bodo bili z Anglijo rami ob rami, potem bo ta borba odločilna za bodoče oblikovanje sveta. Nemčija se ne bo mogla upirati ameriški premoči, pravi omenjeni dopisnik.

Anglija bo izvežbala 700.000 mladeničev za letalstvo

London, 9. jan. Reuter. Letalski minister Sinclair je danes časnikiarjem izjavil, da bo vlada objavila potrebno zakonodajo, da bodo poklicani v letalske šole fantje med 16. in 18. letom. On misli, da bo na ta način prišlo v 9 mesecev trajajočo letalsko šolo dobrih 700.000 mladeničev. Če bi bila potrebna, bodo dobile krajevne oblasti možnost, da po svoji uvidevnosti pokličejo v letalske šole tudi fante, ki so dopolnili 15. leto.

Izjava angleškega letalskega maršala o razvoju letalske vojne med Nemčijo in Anglijo

Newyork, 9. januarja. t. Associated Press: Zastopnik angleškega letalskega ministrstva, letalski maršal Dowding, ki je bil v posebni nalogi poslan

v Združene države Severne Amerike, je izjavil ameriškim časnikiarjem, da so neresnične vse govorice, da bi bili Nemci v lanskem letu poskusili kakšen vdor v Anglijo. Angleški bombni napadi na zahodne evropske luke, kjer so Nemci pripravljali vdor, so bili tako silni, da do poskusa niti prišlo ni. Verjetno so bile neke vrste »generalne vaje« za vdor, ki pa so sovražniku pokazale brezuspešnost vsakega poskusa. Položaj je tudi danes še isti. Dowding je na vprašanje časnikiarjev, če Anglija misli, da bo s pomočjo ameriške industrije dosegla premoč nad nemškim letalstvom, odgovoril, da upa, da bo to prišlo že leta 1941. Nemška letalska industrija dela s polno paro, toda tudi angleška in ameriška silno hitro napreduje.

Maršal Dowding je na koncu pripomnil, da se angleško vojno vodstvo zaveda nevarnosti, da bo Nemčija v prihodnje skušala z vsemi sredstvi uničiti angleško trgovsko in vojno brodogradnjo, toda Anglija upravičeno upa, da bo tudi tej nevarnosti kos.

Ko so časnikiarji maršala Dowdinga vprašali, če bi bila Anglija voljna skleniti z Nemčijo kompromisni mir, je odgovoril z veliko odločnostjo, da ne, ampak da hoče Anglija sedaj iti do konca, ker hoče imeti mir za dolgo bodočnost naprej. Dokler bo Churchill predsednik vlade, Anglija miru ne bo sklepala drugače, kakor s popolnoma poraženim nasprotnikom.

Ameriška strokovna revija »Aviation« je ob priliki prihoda angleškega letalskega maršala Dowdinga objavila strokovno razpravo o angleški

in nemški letalski moči. Pisatelj priha do zaključka da bo Anglija v začetku leta 1942 razpolagala s 50.000 letali, torej že več, kakor bo z njimi razpolagala Nemčija. Ker bo tudi Amerika do konca leta 1941 zgradila 50.000 letal, kakor to določa letošnji gradbeni načrt, bo skupno zračno brodogradnjo Anglije in Amerike v letu 1942 znašala 100.000 letal. Tej letalski moči nihče na svetu ne bo kos, pravi pisec v »Aviation«.

Napadi na Nemčijo

London, 9. januarja. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča:

Skupine angleških bombnikov so v pretekli noči bombardirale nekaj nemških vojnih pristanišč v severozahodnem delu Nemčije. Podrobnosti o napadu bodo še objavljene.

London, 9. januarja. Reuter. Letalsko ministrstvo poroča, da so angleški bombniki v noči od srede na četrtek metali bombe na ladjedelnice v Wilhelmshafenu in na Emden. Razen tega so britanski letalci metali bombe tudi na otok Bornum. Poročilo pravi, da so se britanska letala, ki so se udeležila tega napada, vrnila domov.

Koliko Nemcev je bilo naseljenih na bivšem Poljskem

Bern, 9. jan. AFI. Iz obveščenih krogov v Nemčiji poročajo, da je sedaj približno 200.000 Nemcev naseljenih na tistih poljskih pokrajinah, ki so bile priključene Nemčiji in od koder so se morali izseliti Poljaki. Večina teh Nemcev je prišla iz baltičskih držav. Vrh tega so vsi Nemci, ki so že prej prebivali na tem ozemlju, zasedli 15.000 prej poljskih kmetijskih gospodarstev, 20 tisoč nemških rudarjev pa je bilo naseljenih v premogovnikih okrog Katovic.

Zastoj na albanski fronti

Italijanska poročila

Nekje v Italiji. Poročilo štev. 216 italijanskega glavnega stana o operacijah na grško-italijanski fronti se glasi:

Grško bojišče: Udejstvovanje patrol in napadov krajevnega značaja. Številne skupine naših letalskih eskadril so zadale učinkovite udarce baterijam in mostovom ter sovražnikovim vojaškim pripravam. Naši strmooglavi so napadli baterije in mostove, sovražne čete pa so naša lovka letala obsula s strojniškim ognjem. Očividno z uspehom je bil bombardiran Solun. Pri več spopadih so naša letala sestrelila v plamenu šest sovražnikovih lovskih aparatov.

Grška poročila

Atene, 9. januarja. Atenska agencija. Poročilo štev. 74 grškega generalnega štaba poroča:

Včeraj so grške čete pri krajevnih spopadih ujele okrog 300 sovražnikov, mnogo različnega vojnega blaga, med katerim se nahajala ena cela uporabna baterija havbic. Naše letalstvo je zelo živahno bombardiralo odnosno s strojinicami obstreljevalo sovražne postojanke na raznih oddelkih fronte. Vsa grška letala so se vrnila nepoškodovana, medtem ko je sovražnik izgubil 3 letala.

Z albanske meje, 9. januarja. Reuter. Pri jasnem vremenu je bila včerajšnja delavnost na severnem albanskem bojišču omejena na gibanje patrol. Samo v dolini reke Skumbe se je slišalo že od jutraj topniško streljanje, ki je trajalo do večera. Letalsko delovanje je bilo na obeh straneh omejeno na izvidniške polete in na prevoz potrebščin.

Protiofenziva na Mokri planini?

Vladni tolmač je na konferenci tiska sporočil časnikiarjem da so italijanske čete v odseku Mokre planine (Podgradec) poskusile izvesti protiofenzivo, ki pa je trčela na nepremagljiv grški odpor in je bila s hudimi izgubami za sovražnika odbita. Ker je fronta vsa zasnežena, so začeli na obeh straneh nastopati tudi smučarski oddelki in je bilo zadnje dni opaziti, da se italijanski smučarski oddelki z izrednim pogumom skušajo preriti skozi grške bojne črte v zaledje, da bi motili prometne zveze med fronto in preskrbovališči. Grške čete, so jih pa polovile.

Dopisnik ameriške »Associated Press« je sprejel z bojišča posebno poročilo, da so grške čete pri Klisuri v gorskih predelih zasedle nove postojanke. Tudi nad Himaro so Grki nekoliko napredovali in grške predstraže motijo promet na cesti med Valono in Tepelenijem.

Italijanski bombni napad na Korčo in Solun — Angleški napadi na Napoli, Palermo in Elbasan

Atene, 9. januarja. t. Associated Press. Italijanski bombniki so napadli Korčo in jo zelo hudo bombardirali. Porušeni je okrog 40 hiš in število človeških žrtev sega čez 100. Prav tako so italijanski bombniki bombardirali Solun, kjer je nastala precejšnja gmožna škoda, toča človeških žrtev ni bilo.

Atene, 9. januarja. Atenska agencija. Angleško letalsko poveljstvo poroča:

Skupine angleških bombnikov so izvedle silovit napad na Napoli in Palermo v Italiji. Napad je trajal doli časa in so angleški bombniki prihajali v zaporednih valovih. Zadete so bile pristaniške naprave, lačjeveje v pristaniščih, petrolejska skladišča v obeh mestih in petrolejske rafinerije ter prometna križišča v Napoliju. Vsa letala so se vrnila. Škoda, ki je bila napravljena sovražniku, je velika.

(Italijansko poročilo: Glej zgoraj v uradnem vojnem sporočilu.)

Atene, 9. januarja. t. Atenska agencija. Vrhovno poveljstvo angleškega letalstva poroča, da so skupine angleških bombnikov napadle Elbasan, kjer so bila zadeta vojaška skladišča, in povzročila več požarov. Vsa letala so se vr-

nila. Slabo vreme je oviralo obseg letalskih operacij.

Z naše meje

Belgrad, 9. januarja. m. O bojih na grško-italijanskem bojišču poročajo da se nadaljujejo z nezmanjšano srditostjo. Zlasti so se nadaljevale topniške akcije v dolini reke Skumbe in Devoli. Okrog Klisure in Tepelenija pa je prišlo do bojov na nož.

Ameriška poročila

Newyork, 9. jan. b. Dopisniki ameriških agencij poročajo danes dopoldne o borbah v Albaniji. Z zboljšanjem vremena na severnem delu albanskega bojišča je opaziti veliko delavnost na obeh straneh. Grški ogledniški piloti trdijo, da so Italijani okrepili svoje položaje na Mokri z novimi daljnostrelnimi topovi, ki so deloma že postavljeni na novih položajih. Ti novi italijanski topovi so obstreljevali nekatere grške položaje na daljavo 30 km. Opažena je tudi velika delavnost italijansk, letalstva na vsej albanski fronti. Italijanski strmooglavi so včeraj hudo bombardirali grške položaje v srednjem in obalnem delu bojišča. Bombardiran je bil tudi Solun, kjer je razrušenih precej hiš, dočim je človeških žrtev k sreči malo. Položaj grške vojske v južnem delu in to posebno okrog Himare se stalno zboljšuje. Na cesti, ki vodi v bližini hriba Hora, se je posrečilo grškim četam v naskoku vreči italijanske čete iz nekaterih važnih položajev. Napad grških čet je bil tako močan, da italijanske čete niso imele časa zavarovati hrbet bežečih italijanskih čet in tako omogočiti pravilno umikanje ostale vojske.

Siam in Indokina v vojni

Obojno letalstvo bombardira drug drugega ozemlje

Singapore, 9. januarja. t. Associated Press: Kakor je bilo že povedano, so včeraj med Siamom in francosko Indokino izbruhle redne vojne sovražnosti. Včeraj in ponoči je bilo na siamsko-indokitajski meji veliko obmejnih prask. Siamska letala so bombardirala tri mesta v Indokini, druga skupina bombnikov pa je razgnela francoske čete pri mestu Dhonhuri. Siamske čete so prekoračile mejo v bližini tega mesta in prodrle že 40 km globoko na indokitajsko ozemlje. Siamska letala so bombardirala tudi mesto Pailin, ki leži v smeri

Iz Francije

Londonski kardinal o nalogi generala de Gaullea

London, 9. jan. AFI. Na čast poveljniku francoskih svobodnih čet so danes v Londonu priredili kosilo, ki se ga je udeležil tudi katoliški nadškof westminsterski, kardinal Hinsley, ki je generala de Gaullea opisal kot neustrašnega moža, junaškega vojaka in velikega krščanskega voditelja, ki išče pobude za svoje zgodovinsko delo iz krščanskih zakladnic velike francoske preteklosti. Kardinal Hinsley je dodal, da je »de Gaulle dvignil častno lorensko zastavo sv. Ivane Arške, ki bo neomadeževana bleščala v solncu svobode, ko bo že vse druge zastave pokrival prah pozabljenosti. General de Gaulle je ginjen odgovoril, da »naša Francija še ni premagana, ker ji je ostal še njen imperij in a tem vse mogoče postojanke na vseh štirih delih sveta, predvsem pa v Sredozemlju in ob Atlantiku, nadalje, ker ji je ostalo še njeno vojno brodogradnjo, njeno 2 milijona ton močno trgovinsko brodogradnjo in ker še svobodno razpolaga s svojim zlatim zakladom, ki znaša 50 milijard zlatih frankov, končno pa tudi zaradi tega ne, ker njen duh ni premagana.

De Gaulleova podmornica potopljena

London, 9. jan. AFI. Glavni stan generala de Gaullea poroča, da je na žalost izvedel, da je bila podmornica svobodne Francije »Narval« v boju s sovražnikom potopljena. Podmornica »Narval« je spadala med najlepše vojne enice francoske brodogradnje. Imela je 1.400 ton, 10 torpednih cevi 550 mm. en top 100 mm in posadko 51 mož. Podmornica je lahko izginila pod vodo v 30 sekundah. »Narval« je bila med prvimi francoskimi edinicami, ki so se priključile armadi generala de Gaullea.

Usoda francoskih kolonij

Angleški odgovor admiralu Platonu

London, 9. januarja. AFI. V londonskih poučenih krogih krogih zelo obžalujejo izjave francoskega ministra za kolonije, admirala Platona, ki je dejal, da se hoče Anglija polastiti nekaterih francoskih kolonij, da bi mogla z njimi razpolagati, če bi ji bil ponujen kakšen kompromisni mir z Nemčijo. V Londonu izjavljajo, da je admiral izrazil svoje osebno mnenje, ki je pa podobno nemški propagandi, ki jo širijo po zasedeni in nezasedeni Franciji. Angleški ministrski predsednik je v svojem nagovoru na francoski narod jasno izpovedal angleške načrte glede Francije. Zaradi tega tudi ni treba na izjave admirala Platona kaj odgovarjati.

Pomanjkanje...

Vichy, 9. januarja. b. Petainova vlada je snoči podvela korake, da pomaga trem in pol milijona Parižanom, katerih prehrana in oskrba s kurivom, kakor poroča »Associated Press«, je ogrožena. Velikemu delu ljudi preči lakota in hud mraz zaradi prekinjenih železniških zvez z deželo. Te zveze so poškodovane po hudem viharju in vremenskih neprilikah, ki so besnele v srednji in vzhodni Franciji. Ze nekoliko dni je prekinjeno dovažanje premoga, življenjskih potrebščin in posebno svežega mesa. Vlada je snoči odločila podvzeti vse potrebne mere, da se pospeši dovoz živžnih potrebščin in kuriva iz rudnikov. Govori se, da se bodo znižali nekateri davki in nekatere zapreke odstranile, ki so onemogočale promet z živili in s premogom.

Švicarski list

o odnošajih med Nemčijo in Sovjet. Rusijo

Zürich, 9. jan. b. Po domnevi »Neue Zürcher Zeitung« se nekakšno ohlajevanje nemško-sovjetskih odnošajev ne more z ničemer opravičiti. Z nemškega vidika ni vzroka, da bi se nemško-sovjetski odnošaji tako presojali. Po obisku Molotova v Berlinu se nič ni zgodilo, kar naj bi pomeni-

lo ohlajitev v nemško-sovjetskih odnošajih. Na vsak način se dosedaj ni zgodilo ničesar, kar bi poslabšalo te odnose. Sploh pa v dobro obveščenih berlinskih krogih pričakujejo skorajšnje zaključitve in podpis nove sovjetsko-nemške pogodbe.

Položaj v Romuniji

Bukarešta, 9. januarja. AA. DNB: Z angleške strani se razširjajo govorice, da so nastali med železno gardo nemiri in da so se pojavila nesoglasja. Te govorice so brez vsake podlage. V Romuniji se ni zgodilo ničesar, kar bi moglo dati povod za takšne trditve. Zato so vse te govorice izmišljene.

Bukarešta, 9. januarja. DNB: Z odlokom romunske vlade je bila izvedena nacionalizacija romunske telefonske družbe. Večina kapitala te družbe, ki je znašal 1.65 milijard lejev, je bila v posesti newyorške družbe »International Telephone and Telegraph Corporation«, ki je leta 1930 sklenila sporazum z ministrstvom prometa in javnih del v Romuniji. Na podlagi tega sporazuma, je dobila ta newyorška družba koncesijo za vsa telefonski promet na področju romunske države. Romunska vlada je izročila tej ameriški družbi izključno pravico postavljanja in vzdrževanja vse telefonske naprave razen državnih, privatnih industrijskih in železniških telefonskih naprav.

Madžarske grožnje

Zürich, 9. jan. b. Časopisje poroča iz Budimpešte, da so madžarski vladni krogi z zadovoljstvom sprejeli na mnenje nemške in italijanske izjave proti ekstremnim krogom v Romuniji, ki poskušajo javno mišljenje nahujevati proti sklepom dunajskega razsodišča. Vključ temu opominu pa se položaj ni zboljšal in razmere za madžarsko manjšino v Romuniji postajajo vse težje in težje. V nekaterih delih države člani Železne garde zlo ne priznavajo vladnih naredb. Madžarom je zato nemogoče, da se državnodušno v takem položaju in zato je Madžarska odločila, da bo v danem trenutku razvila svo moč

in uporabila vsa sredstva, da obvaruje Madžare, ki žive v Romuniji. Vsi mirovni pogovori so brez hanka dokler ne bo v Romuniji vlada, ki bi bila v etahnju, da prevzame odgovornost za izvrševanje prevzetih obveznosti.

Drobne novice

Zeneva, 9. januarja. DNB: Po poročilih iz Vichya bo v kratkem objavljena sestava posvetovalne skupščine prehodnega parlamenta do uvedbe nove ustave. Skupščina bo imela 150 članov, in sicer 50 bivših senatorjev in narodnih poslancev, 50 zastopnikov iz vrst vojske, znanstvenega in intelektualnega življenja. 50 pa bo zastopnikov s področja kmetijstva, trgovine, industrije in obrtništva.

Sofija, 9. januarja. AA. DNB. V severni Bolgariji sta trčila mešan potniški in tovarni vlak. Težko ranjenih je 12 ljudi, ki so potovali s potniškim vlakom, 2 osebi pa sta dobili lažje poškodbe. En težki ranjenec je umrl. Dvomijo, da bi še štirji drugi težki ranjenci mogli ostati pri življenju.

Bukarešta, 9. jan. TCP. Danes je bila objavljena uredba, ki predvideva obvezno šolanje vseh dečkov nad 12 let. Ista uredba predvideva, da se vse dekline nad 16 let vpíšejo v Rdeči križ.

Carigrad, 9. jan. TCP. Trgovinsko ministrstvo je izdalo odlok, da bo v najkrajšem času določilo cene vsem življenjskim potrebščinam v vsej državi. Cene bodo prilagojene krajevnim prilikam v posameznih okrajih.

Ankara, 9. jan. TCP. Po poročilih turških listov je turška vlada izdala odlok o ublažitvi omejitev avtomobilskega prometa. Kmalu bo izdalen odlok o povečani količini bencina za takšne in privatne avtomobile.

Turčija na straži

Predsednik turške republike pri armadi na bolgarski meji

Carigrad, 9. jan. b. Turški predsednik İsmet İnönü se še tretji dan mudi na inspekcijskem potovanju po Trakiji. Na tem potovanju je pregledal in prepotoval »Čakmakovo obrambno črto«, kjer je osredotočen največji del turške vojske, ki je bila poklicana pod zastavo. Temu potovanju

posvečajo v Carigradu največjo pozornost. Dobro obveščeni krogi poudarjajo, da je to potovanje predsednika turške vlade v zvezi z odlokom, da se bo turška vlada dobro pripravila proti kakršnemukoli napadu.

Gospodarstvo

Pospeševanje kmetijstva v okraju Laško

Celje, 9. januarja. Laški okraj meri 32.073 ha. Od tega je njiv 5.177 ha, vrtov 125 ha, travnikov in pašnikov 7.809 ha, vinogradov 61.50 ha, sadovnjakov 520 ha, gozdov 17.200 ha, nerodovitne zemlje 1.180 ha. Okraj je zelo gorat, pokrit z gozdovi. Ravnine je zelo malo. Iz tega sledi, da je okraj zaradi pomanjkanja primerne plodne zemlje pasiven.

Glavna gospodarska panoga v okraju je živinoreja, travništvo, sadjarstvo in gozdarstvo. Ostale panoge se zaradi neugodnega položaja sreza ne morejo primerno razviti.

V okraju prevladuje pretežno srednje težka zemlja, posebno v severnem delu, medtem ko prevladuje v južnem delu glinasta zemlja. V krajih ob Savinji in Savi prevladuje lažja zemlja. Tako je v okraju od vrst rodovitne zemlje 35% ilovnate, 25% glin, 15% peščene, 12% apnenca, 6% odloščkov lapornate, 3% črne humozne, 1% barske in 3% odloščkov prodnate zemlje.

Med kameni prevladujeta apnenec in peščenjak.

Klimatske razmere so še precej ugodne. Najpovoljnejše razmere vladajo v krajih ob Savinji, ki so precej sončni. Večina krajev je obdanih od hribov, ki ščitijo proti hudim vetrovom. Povprečna letna temperatura znaša 9.80 stopinj C. Zaradi visokih hribov in bujne vegetacije (gozdovi), je podnebje precej vlažno in po ozkih dolinicah megleno. Padavin ni zelo mnogo (okoli 1300 mm).

S kmetijskega vidika je gospodarsko stanje okraja nepovoljno. V okraju je skoraj 60% prebivalcev, ki se morajo preživljati na račun industrije. Ker dobre plodne zemlje primanjkuje, je le malo številnih posestnikov, ki bi imeli zadostno površino zemlje t. j. da lahko preživijo svojo družino in posle. Še manj pa je posestnikov, ki bi imeli na prodaj svoje posebno njivske prideleke. Drugače pa prevladuje sloj malih posestnikov in kočarjev.

Ker je v okraju več večjih industrijskih obratov (Trbovlje, Hrastnik, Hudajama, Rimske Toplice (in letovišče) Laško, Rimske Toplice, se prideleki v kolikor jih je na razpolago lahko in tudi ugodno prodajo. Posebno pride v poštev prodaja mleka. Te ugodnosti pa se lahko poslužujejo občine, ki so blizu teh obratov, kar posebno velja za občino Trbovlje, Hrastnik-Dol, Sv. Krištof in Laško. Tudi se vidi, da je v teh občinah gospodarsko stanje mnogo boljše, kot pa v občinah, ki so od omenjenih centrov bolj oddaljene kot občine Sv. Lenart, Jurkloster in Loka pri Zid. mostu, ker posebno v nekaterih krajih vlada pravo siromašstvo. Še posebno velja to za občini Sv. Lenart in Jurkloster, kjer je zaradi opustitve industrije mnogo nezaposlenih kočarjev.

Torej je zaradi tega organizacija prodaje poljskih pridelkov manj aktualna in to 1. ker istih skoraj ni na razpolago, a 2., ker se isti zaradi večje industrije lahko prodajo.

Težji problem je s prodajo živine, ker glavni dobiček poberejo nikjer manjkajoči mešetarji in prekupevalci. Potrebno bo organizirati prodajo na zadrugi podlagi.

Prilike tuk. okraja zahtevajo, da se kmetijske panoge, ki so v tem poročilu razvrščene po oziravrednosti pospešujejo na sledeči način:

Govoredoreja

V kraju je živinoreja razmeroma dobro razvita. Prevladuje pomurska pasma (80%), ki je za tuk. okraj najprimernejša. Medtem, ko odgajajo občine Trbovlje in Hrastnik-Dol bolj na mleko, odgajajo ostale občine živino na voloreje.

Delujejo 4 selekcijske organizacije. Njihovo delovanje pa je zaradi težkega terena zelo oteženo. Stanje plemenskih bikov je zelo zadovoljivo. Znatno napreduje tudi naprava novih in renoviranje starih hlevov.

Vpoštevajo se bo tole: Nabava dobrih bikov plemenjaku; podpiranje selekcijskih organizacij; premovanje rodovniške živine; delitev nagrad med dobre bikorejce.

Sadjarstvo

Tudi sadjarstvo se je v tuk. okraju, ki ima pogoje za to, zadnja leta dobro razvilo. Nasajenih je bilo mnogo po sortimentu določenih sadnih dreves. Zgradilo se je tudi nekaj modernih sadnih sušilnic. Vedno bolj se uveljavlja škropljenje sadnega drevja.

Vpoštevajo se bo: Naprava sadnih sušilnic; nabava primernih sadnih dreves; nabava sadnih škroplilnic in škropiva.

Svinjereja

Ta panoga v okraju ni še na primerni višini. Vzrok temu je tudi pomanjkanje primerne krme (žita itd.) in pa slabi plemenjaki. Se pa tudi ta vedno izboljšuje in se v ta namen razdeli vsako leto primerno število dobrih plemenskih mrjaščkov. Napreduje tudi naprava novih in popraviljanje starih hlevov.

Pospeševalo se bo: nakup dobrih plemenjakov.

Gozdarstvo

Na programu je pomoč gozdni drevesnici v Laškem.

Perutninarstvo

V okraju je že znatno razširjena in omiljena kokoš štajarske pasme. Vsako leto se razdeli med kmetovalce okoli 1000 kom. valilnih jajc in tudi nekaj plemenskih živali. Je pa ta panoga v tuk. okraju važna zaradi lahke prodaje jajc.

Pospeševalo se bo: prispevek k nakupu valilnih jajc; prispevek k nakupu plemenskih živali.

Poljedelstvo

Ta panoga ni dovoljno razvita, posebno, kar se kvantitete tiče, to pa kot je bilo že omenjeno zaradi težkega terena tuk. okraja. Zadovoljivo

uspevajo le razna žita, detelja, katere se mnogo seje in razne krmilne rastline. Ostale kulture ne dajejo povoljnih rezultatov.

Pospeševalo se bo: nabava razkužil za semensko žito (snet).

Zadrugištvo

V okraju deluje več zadrug. Manjka pa še zadrug, ki bi delovale na kmečkem gospodarstvu. So kraji, kjer ljudje sploh niso dovzetni za zadrugištvo. Največji vzrok večkratni propad nekaterih zadrug.

Pospeševalo se bo: prirejanje zadrugnih tečajev.

Travništvo

Ta sicer zelo važna panoga, od katere zavisi mnogi napredek živinoreje, zaradi pomanjkanja sredstev od odbora ne bo mogla biti pospeševana.

Potrebna je nabava umetnih gnojil in naprav umetnih travnikov.

Zaradi tega je zopet potrebno, da se uredi nabava cementa po nižnji ceni, da se napravi na ta način čimveč potrebnih gnojilšč. Reflektantov je za to dovolj.

Vinarski in sadjarski tečaj

V času od 1. marca do 30. novembra 1941 bo pri banov. trsnici in drevesnici v Kapeli, p. Slatina Radenci devetmesečni tečaj za vinarstvo in sadjarstvo. V ta tečaj bodo sprejeti dobro razviti in zdravi mladeniči v starosti od 16 let naprej. Prednost pri sprejemu imajo sinovi viničarjev in sinovi malih kmečkih posestnikov. Pouk v tečaju je teoretičen in praktičen. Gojenci imajo na zavodu brezplačno stanovanje in hrano. Pridni in ubožni učenci dobijo za nakup učil podpore. Lastnoročno pisane prošnje, ki morajo biti opremljene z banovinskim kolkom za 10 din, je poslati najkasneje do 1. februarja 1941 upravi gornjega zavoda. Prošnji se priložiti: 1. krstni list, 2. zadnje šolsko spričevalo, 3. zdravniško spričevalo, 4. navstveno spričevalo, 5. izjavo staršev ali varuha, da dovoljuje prošniku obisk tečaja in da bodo krili vse zaradi poškodbe nastale škode kakor tudi stroške prehrane, ako bi priselce zastupili tečaj brez tehnega vzroka. Priloga pod 5. se mora kolkovati s kolkom za 4 din.

Vinska razstava in sejem v Ormožu 15. januarja

Prijave vzorcev za razstavo je poslati najkasneje do 10. januarja Kletarskemu društvu v Ormožu. Na razpolago so posebne prijavnice, ki se na željo takoj vsakomur dopoljuje, ozir. se lahko dobe v pisarni društva. Vzorce same je dostaviti najkasneje dne 14. januarja do popoldne. Kasneje dostavljeni vzorci ne bodo prišli v poštev za oceno po komisiji strokovnjakov. Za razstavo vlada veliko zanimanje ter je opravljena nada na dober uspeh, zlasti ker bodo — kot iz gleda tovrstne pridelave letos bolj redke. Lanjska vina so se razvila nad pričakovanje dobro ter bodo ljubitelji dobrih štajarskih vin prišli na razstavi in sejmu spet na svoj račun, zlasti še, ker bodo razstavljene tudi še precejšnje količine izbranih vin prejšnjih letnikov.

Prehrana Nemčije 1914 in sedaj

Švicarski dnevnik »Journal de Geneve« objavlja v izveščku poročilo, ki ga je dne 30. novembra objavil nemški zavod za konjunkturo. Nemško poročilo pravi, da je sedanje poslovanje v nemški organizaciji prehrane eden izmed glavnih vzrokov nemške zmage.

Ti uspehi nemške prehrane so tembolj pomembni, ker je bila površina poljedelske zemlje v letu 1918 z mirovnimi pogodbami zelo zmanjšana. Ta položaj se je sicer nekoliko popravil s priključitvijo Avstrije in Sudetov, vendar pa se je medtem tudi prebivalstvo v Nemčiji zvišalo za 12.7 milijonov. Poleg tega se je v letih od 1913 do 1939 zmanjšal odstotek otrok na korist odraslih, kar je poslabšalo položaj prehrane. Ista površina ozemlja mora namreč sedaj rediti 31% odraslih potrošnikov več kakor poprej. Živine je v Nemčiji bilo ob sedanji vojski 10% več kot leta 1913.

Nemške oblasti so poleg tega morale računati s tem, da so se spremenile življenjske razmere pri nemškem prebivalstvu. Zato so žisto točno izračunale količino kalorij, ki jih rabi vsak človek in to v zvezi s tem, kar je bilo pridelane ga na enem hektarju nemškega ozemlja.

Ko je izbruhnila vojna, so nemške oblasti izdelale načrt za prehrano in sicer za vojno, ki bi lahko trajala 5 let. Statistike iz zadnje vojne so se v primerjavi izkazale nezadostne. Sedaj določajo porabo glavnih življenjskih potrebščin za mesec naprej. Prav tako pa so nabrali ogromne rezerve živil, prav tako pa točno poslujejo vsa skladišča tistih potrebščin, ki se hitro pokvarijo. Veliko vlogo pri preskrbi s prehrano pa igra spremenjeni diplomatski položaj Nemčije na vzhodu Evrope. Dovož iz Rusije je reden, dočim v zadnji svetovni vojni iz tega dela Evrope v Nemčijo ni prihajalo skoraj nič.

Vso prehrano v Nemčiji ureja Prehranjevalni urad za Nemčijo, ki je bil ustanovljen v letu 1933. Ta urad ureja že več let po določenem načrtu prehrano nemškega prebivalstva in je svoje izkušnje poglobil in razširil še na vojno dobo.

Dospelost davkov. Davčna uprava za mesto Ljubljana objavlja, da dospe v smislu čl. 148. zakona o neposrednih davkih v I. četrtletju 1941 v plačilo: a) 1. januarja 1941 prvi četrtletni obrok zgradarine, pridobnine, rentnine, družbenega davka, davka na neoznajene osebe, davka na poslov-

Ostale panoge, kot vinogradništvo, konjereja, ovčereja in čebelarstvo se zaradi podrejene važnosti za okraj in pomanjkanja denarnih sredstev ne bo od strani tuk. odbora pospeševalo.

Propaganda

Odbor smatra, da je kmetijska propaganda zelo važnega pomena. Dokazano je, da je največ neuspehov v kmečkem gospodarstvu zaradi nepoučenosti ali nepravilnega ravnanja dela, ki ga je potrebno napraviti. Zato niso stroški, namenjeni za kmetijsko propagando, nikoli pretirani. Potrebne pa naše kmečko ljudstvo še mnogo strokovnega pouka, katerega preveč ne bo nikoli in tudi poučnih izletov v kraje, ki so gospodarsko bolj napredni od tuk. okraja.

Pospeševalo se bo:

Priredilo se bo en gospodarski-potovalni tečaj in par kmetijskih tečajev. Določilo se bo kraje, kjer so pouka najbolj potrebni. Dan se naknadno določi.

Mnogo so važna potovanja po okraju kmetijskega referenta. Uspehi se dajo doseči le z živo besedo, demonstracijo itd. na licu mesta. Ker je teren za potovanje zaradi pomanjkanja prometnih voz otežkočen, določeni polni pavšal komaj odgovarja.

Podprlo se bo šolanje enega učenca in ene učenke na kmet. oz. kmet. gospodinjski šoli.

Prirejenih bo par poučnih izletov na razne kmetijske zavode, vršila se bodo potrebna predavanja in nabavilo potrebne strokovne liste in knjige.

ni promet in vojnica; b) dne 15. avgusta 1941 prvi polletni obrok zemljarine. Podrobnejša pojasnila so razvidna iz razglasov, nabitih na uradni deski davčne uprave za mesto v Ljubljani in Mestnem poglavarstvu v Ljubljani.

Izvoz lignita in rjavega premoga v Švico. Ker obstoji v Švici velik interes za uvoz našega rjavega premoga in lignita, je svet za zunanjo trgovino odobril, da se more od 1. januarja dalje izvoziti v Švico za sedaj 150.000 ton lignita in 100.000 ton rjavega premoga. Podrobne pogoje, po katerih se bo lahko ta premog izvažal v Švico, bo v kratkem objavilo ravnateljstvo za zunanjo trgovino.

Se nekaj »Slovenčevega koledarja« s poslovnim delom imamo. — Odvetniki, notarji, trgovci, obrtniki itd., kupite ga. — Velja le 34 din. Za naročnike naših listov pa le 25 din. — K vsakemu mesecu v koledarju sta vložena dva lista, očitana po dnevih. (Za vsak dan je 6 vrstic čez vsa širina koledarja.) Papir teh dveh listov je boljše. Koledar dobite po vseh knjigarnah in trafikah, ali pa v naši upravi in podružnicah. — Slovenčev koledar, Ljubljana, Kopitarjeva 6.

Juta iz celuloze. Kot znano, že dalj časa izdeluje Nemčija z uspehom volno iz celuloze (Zellwolle). Sedaj pa so začeli izdelovati iz celuloze, ki se je izkazala za izredno porabno surovino, tudi umetno juto. Dosedaj je bila Nemčija odvisna od uvoza jute iz Indije, ker pa tega uvoza ni več, si pomagajo s sintetično juto. Pri tem gre pozornost nemških tehnikov tudi za tem, da bi se kakovost umetne jute tudi izboljšala, da bi prekašala naravno juto. Umetna juta (Zelljute) iz celuloze se že izdeluje v velikih količinah in se tudi že dobiva za vreče. Veliki mlini v Nemčiji že porabljajo vreče iz celulozne jute in pravilo, da propuščajo vreče iz te snovi manj moke kot vreče iz naravne jute.

Kemija v službi kmetijstva na pomladnem dunajskem velesejmu. Letošnji pomladni dunajski velesejmi, ki bo od 9. do 16. marca t. l., bo ves v znaku kmetijstva ter posebno zanimiv za jugovzhodne kmetijske države. Posebno bo v veliki meri prikazana najnovejša tehnika kmetijske proizvodnje, zlasti stroji. Zastopane bodo največje in najbolj znane tvrdke. Razstavljene bodo vsi proizvodi, ki lahko koristijo pri povečanju kmetijske proizvodnje. Zaradi tega bo tudi pomladni dunajski velesejem privlačen za obiskovalce iz jugovzhodnih držav. Ob priliki velesejma bo tudi več drugih važnih prireditve.

Darujte za Jegličev akademski dom!

Pošiljajte na Hranilnico dravske banovine — čekovni račun 10.680.

Vsevedež. Prejeli smo drobno knjižico pod naslovom »Vsevedež«, ki vsebuje na 224 straneh malega žepnega koledarskega formata nebroj statističnih podatkov o najrazličnejših stvareh. Vsevedež je najbolj priročna mala enciklopedija, ki vsebuje toliko gradiva, ki ga potrebujemo v vsakdanjem življenju. Ze nastopi poglavij nam kažejo obilico gradiva: zemljepisni podatki, narodopisni podatki, vere na svetu in v Jugoslaviji, prebivalstvo naših in tujih mest, posameznih držav in površine, kmetijstvo, rudarstvo in industrija, promet, trgovina, državne finance, bankarstvo, oboroževanje, pregled svetovnih političnih in vojnih dogodkov, šah, šport, mere in merila, razne zanimivosti itd. Podatki segajo do najnovejšega časa in je n. pr. politična vojna kronika zaključena s sredo novembra. Vsevedež je izdal časnikar in publicist g. Josip Lakatoš, ki je vanj vložil veliko truda, da mu je uspelo napraviti tako priročno, pa tehtno enciklopedijo znanja. Vsevedež za 1941 stane 20 din, dobi se v vseh večjih knjigarnah, sicer pa tudi pri upravi Vsevedeža v Zagrebu, Berislavičeva ulica 10.

Naša prva zadruga. V Zadrugnem vestniku 1940 je izhajala zgodovinska študija g. Dolfa Schauerja o naši prvi zadrugi, t. j. Družba v denarno pomoč obrtnikom in rokodelcem v Ljubljani. Zadruga je bila ustanovljena kot društvo leta 1852 in je bilo to drugo društvo takega tipa v Avstriji. Ob uveljavljanju zadrugnega zakona se je društvo izpremenilo v zadrugo, ki je likvidirala leta 1920 in je ne posle prevzela Obrtna banka v Ljubljani. Študija je dober prispevek k naši zadrugi zgodovini.

Borze

Dne 9. januarja 1941.

Donar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.70—14.90

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 3.492.585 din, na belgrajski 2.3 milij. din, od tega 42.865 in 65.000 mark 1190.000 draham, 14.632 din v Sofiji, 36.424 šv. frankov in 847 dolarjev. — V efekth je bilo prometa na belgrajski borzi 410.000 dinarjev.

Ljubljana — uradni tečaji:

London 1 funt 174.57—177.77
Newyork 100 dolarjev 4425.00—4485.00
Zeneva 100 frankov 1028.61—1038.64

Ljubljana — zasebni kliring:

Berlin 100 mark 1772.00—1792.00
Solun 100 draham 40.— den.

Ljubljana — svobodno tržišče:

London 1 funt 215.00—219.10
Newyork 100 dolarjev 5480.00—5520.00
Zeneva 100 frankov 1271.10—1281.10

Zagreb — zasebni kliring:

Solun 100 draham 39.65—40.35

Belgrad — zasebni kliring:

Solun 100 draham 39.65—40.35
Sofija 100 din 54.92—56.52

Zürich, Belgrad 10, Pariz 8.725, London 16.125, Newyork 431, Bruselj 69 (nem.), Milan 21.75, Madrid 40, Amsterdam 229 (nem.), Berlin 172.50 (reg. marke 53.25, trg. marke 37.50), Stockholm 102.75, Oslo 98.50 (nom.), Sofija 425, Kopenhagen 83.50 (nom.), Lizbona 17.24, Budimpešta 85, Atene 3.00, Carigrad 3.375, Bukarešta 2.15, Helsingfors 8.75, Buenos Aires 101.625, reg. marke 53.25, trgovske marke 57.50.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 463—465
v Zagrebu 464—465
v Belgradu 466 denar

Ljubljana. Državni papirji: 7% invest. posojilo 99—100, agrariji 55—57, vojna škoda promptna 463—465, begluške obveznice 81—83, dalm. agrariji 76—77, 8% Blerovo posojilo 104—106, 7% Blerovo posojilo 96—98, 7% posojilo Drž. hip. banke 103—105, 7% stab. posojilo 94—96. — Delnice: Narodna banka 7.000—7.200, Trboveljska 355—365, Kranjska industrijska družba 142 denar.

Zagreb. Državni papirji: 7% inv. pos. 99 do 100, vojna škoda promptna 464—465 (464), begluške obveznice 83 blago, dalm. agrariji 79 blago, 6% šumske obveznice 79 bl., 4% severni agrariji 55 den., 8% Bler. pos. 108 den., 7% Bler. pos. 97 den., 7% pos. DHB 103 den., 7% stab. pos. 95 denar. — Delnice: Narodna banka 7.000 den., Priv. agrarna banka 197 den., Trboveljska 360 do 365 (365).

Belgrad. Državni papirji: 7% inv. pos. 101 do 102, vojna škoda promptna 466 den., begluške obveznice 83.50—84 (83.50), dalm. agrariji 77.75 do 79 (77.75), 6% šumske obveznice 76 den. (76), (7.100, 7.050), Priv. agrarn 666.n. biskp. rdgov 7% Bler. pos. 99 den. — Delnice: Narodna banka (7.100, 7.050), Privatna agrarna banka 201 denar (drobni komadi).

Žitni trg

Novi Sad. Vse nespremenjeno. Moka pšenična 85% enotna, v smislu uredbe od 12. dec. 1940, št. 2280, določena 2. januarja 1941, se dobi pri tajništvu borze proti plačilu takse s poštnino 16, s povzjetjem 20 din.

Gene živini in kmetijskim pridelkom

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Dol. Logatec dne 7. januarja t. l. Voli I. vrste 9 din 9 do 10, voli II. vrste din 8, voli III. vrste din 7, telice I. vrste din 9 do 10, telice II. vrste din 8, telice III. vrste din 7 do 8, krave I. vrste din 8, krave II. vrste din 7, krave III. vrste din 6, teleta I. vrste din 13, teleta II. vrste din 11 do 12, prašiči špeharji din 17 do 18, prašiči pršutarji din 16 do 17 za 1 kg žive teže. Goveje meso I. vrste 9 din 17, goveje meso II. vrste din 14 do 15, svinjina din 18 do 20, slanina din 24 do 28, svinjska mast din 24 do 31, goveje surove kože din 10 do 12, telečje surove kože din 16, svinjske surove kože din 17 za 1 kilogram. — Oves din 3.75, koruza din 3.50, fižol din 6, krompir din 1.75, seno 9 din 1, slama din 0.50, pšenična moka din 9, koruzna moka din 3.75, ajdova moka din 9 za kilogram. — Trda drva din 120 do 140 za 1 kvadr. meter, jajca din 2, za 1 komad, mleko din 2 za 1 liter, surovo maslo 36 do 40 za 1 kg.

Živinski sejm

Živinski sejem v Šmartnem pri Litiji dne 7. januarja 1941. Cene: voli I. vrste 10 din, voli II. vrste 9 din in III. vrste 8 din, teleta 10 do 11 din, krave za plemje 7 do 8 din, telice za plemje 7 do 8 din, telice za zakol 8 do 9 din in krave za mesarje 5 do 8 din za 1 kg žive teže. Ovece po 150 oin do 200 din, koze ter jagnjeta po 140 din do 200 din za glavo. Živinski sejem v Zagorju ob Savi dne 31. decembra 1940. Voli 8.75 do 9 din, teleta 10 do 12 din, telice 11 din in krave za mesarje 6.50 do 7.50 din za 1 kg žive teže. Krave za plemje 3500 do 4000 din za glavo.

Cene kmetijskim pridelkom

Cene kmetijskih pridelkov v Trbovljah dne 2. januarja t. l. Bela pšenična moka 9 din, črna 5 din, govčina 16 din, teletina 18 do 26 din, svinjina domačih prašičev 20 do 24 din, svinjina hrvatskih prašičev 18 do 22 din, ovčje meso 14 din, svinjska mast 28 din, sveža slanina 24 do 25 oin, prekajena slanina 30 do 34 din in krompir 2 din za 1 kg. Sladko mleko 3 din in jajca po 2 din za komad.

Klirinške in devizne države

Na vprašanje nekih interesentov, katere države se smatrajo za klirinške, katere pa za devizne države, pri katerih je treba uvoz predložiti kontroli deviznega ravnateljstva Narodne banke, je dobila zagrebška Industrijska zbornica naslednji odgovor:

Naši pogodbeni trgovinski partnerji se z ozirom na kontrolo uvoza dele v naslednje štiri skupine: 1. klirinške države, iz katerih je uvoz možen brez predhodnega dovoljenja deviznega ravnateljstva, so: Nemčija, protektorat, Italija, Madžarska, Slovaška, Grčija, Turčija, Bolgarija in poljski gouvernement. Plačila s poljskim gouvernementom gredo po nemški obračunski blagajni, ker pa je bila prej Poljska klirinška

država, se uvoz iz Poljske sedaj ne kontrolira. 2. Klirinške države, s katerimi gredo plačila po nemški obračunski blagajni, so: Holandija, Belgija in Norveška. Iz teh držav je treba pri uvozu zaprositi za dovoljenje deviznega ravnateljstva Narodne banke. 3. Klirinški državi, iz katerih je možen uvoz samo proti predhodnemu dovoljenju devizn. ravnateljstva Narodne banke, sta Finska in Danska. 4. Vse ostale države je smatrati za devizne države, za uvoz iz katerih je potrebno dovoljenje deviznega ravnateljstva Narodne banke. To se ne nanaša na kontrolo uvoza za neke predmete, ki jo izvršuje ravnateljstvo za zunanjo trgovino na osnovi uredbe o kontroli zunanje trgovine.

Zemljevid k italijansko-angleškemu boju v Afriki.

Rojstni dan kraljice Marije

Ljubljana, 9. januarja 1941.

Danes obhaja naša kraljica Marija svoj 41. rojstni dan. V težkih dneh Jugoslovani z njo vred obhajajo ta praznik naše kraljevske hiše, ki je praznik vse države in vseh državljanov. Vsi namreč brez razlike v kraljici Mariji vidimo tisto plemenito ženo, katera je kakor mati spremljala in z nami delila vesele in žalostne dni.

Letošnji njen rojstni dan je še toliko bolj važen in pomemben, ker bo letos njen naj-

starejši sin kralj Peter II. postal polnoleten ter bo nastopil prestol svojega velikega očeta. Kot plemenita žena in mati je svojemu sinu, poklicanemu na to veliko in težavno mesto, bila najboljša vzgojiteljica in skrbna vodnica. Ljubezen, ki jo vsa Jugoslavija in z njo vsa Slovenija, goji do kraljice Marije, je zdaj tudi delež njenega kraljevskega sina.

In prav zato, ker so časi tako resni in trdi, se vsa domovina še tesneje zgrinja okoli visoke kraljevske rodovine Karadjordjevičev, kateri so nam simbol svobode ter tesne medsebojne povezanosti v dobrih in hudih časih. Tako povezani in vzajemni smo drug drugemu najboljše in najzanesljivejše jamstvo svobodne domovine!

Naj Bog živi kraljico Marijo, kralja Petra, kneza namestnika Pavla ter ves kraljevski dom ter vso našo domovino!

Čestitka bana dr. Natlačena

Ob rojstnem dnevu Nj. kr. Vis. kraljice Marije je ban dr. Marko Natlačen poslal maršalatu dvora v Beogradu naslednjo brzojavko:

»Ob rojstnem dnevu Nj. Vel. kraljice Marije prosim, da izrazite Nj. Veličanstvu vsega prebivalstva dravske banovine in moje iskrene čestitke ter tolažite na najvišjem mestu čustva neomajne vdanosti in zvestobe Nj. Vel. kralju, visokemu kraljevskemu domu in domovini.«

Slovesna služba božja na Dunaju

Dunaj, 9. januarja AA. O priliki rojstnega dne Nj. Vel. kraljice Marije, je bila danes v cerkvi sv. Save na Dunaju svečana zahvalna služba božja, ki jo je daroval berlinski škof Serafin ob asistenci prote dr. Milivoja Araničkega ter duhovščine romunske in bolgarske cerkve. Zahvalne službe božje so se razen drugih udeležili tudi generalni konzul Životić z osebjem konzulata, trgovineki ataše s svojim osebjem ter osebje rečne plovbe, kakor tudi mnogo članov jugoslovanske kolonije na Dunaju.

Najvažnejša naloga za novo leto:

Boj proti jetiki!

V teh časih se pomanjkanje zlasti med najrevnejšimi in najbolj nepreskrbljenimi sloji najbolj uveljavlja. Draginja raste, razne omejitve in odredbe o varčevanju z živilskimi potrebščinami pač ne bodo imele česa omejevati med tistimi našimi delavskimi družinami po mestih in v delavskih središčih, ali pa v vinčarskih okrajih; tam je namreč bilo pomanjkanje doma že tedaj, ko po evropskih bojnih poljanah še ni bobnelo grmenje topov. Zato se bo največja zaveznica vseh premalo sitih in premalo obloženih — jetika, v teh letih širila še bolj povsod tam, kjer je bila že do sedaj najbolj doma.

Zato zlasti v teh žudnih razmerah ne smemo pozabiti, da moramo skrbeti za zdravje po teh naših bornih domovih, ki so ponekod še tako žilavi in odporni, da je po teh domovih največ otrok doma.

Protituberkulozna zveza je lani dobro delala.

Glavno delo v boju proti jetiki opravlja med nami organizacija, ki nosi ime Protituberkulozna zveza. Najvažnejši njen letošnji sklep je bil ta, da je bil ustanovljen »Sklad za zdravljenje siromašnih jetičnih bolnikov«. Za pomoč temu skladu se je zveza obračala na vse slovenske občine. V začetku je bil odziv le zelo slab. Le malo občin je poslalo svoj prispevek.

V teh časih bodo občine od blizu lahko opazovale, kako hude so posledice pomanjkanja in ovire za zdravljenje posameznih bolnikov. Prav gotovo bodo vsaj letos nakazale večje zneske temu skladu, kajti s skupno pomočjo se lahko nadzira in deli podpora številnejšim bolnikom, dočim pri ločenem delu ostaja preveč posameznih bolnikov prepuščenih samim sebi.

Protituberkulozna zveza je prepričana, da mora opravljati to nalogo in voditi ta sklad tako dolgo, dokler kdo drugi, to je kakšna močnejša ustanova ali pa javna oblast s posebnim skladom ne prevzame tega dela.

Organizacija socialne pomoči za jetične bolnike.

Toda to ne more biti vse, kajti s takim skladom še ni mogoče podpreti vseh potrebnih, ki so

raztreseni po vseh koncih naše dežele. Mnogim bi bilo pomagano že na ta način, da bi jim bila podeljena kakšna primerna socialna podpora. Tako pomoč pa naj bi po zamisli zveze delile krajevne zveze. Krajevni odseki naj bi imeli na razpolago nekaj sredstev, iz katerih bi podpirali posamezne bolnike v svojih okoliših. Zveza sama je na predlog svojega predsednika določila v ta namen znesek 50.000 din.

Zveza sama je imela nekaj gotovine, ki bi jo bilo treba nekam varno naložiti. Odbor zveze je menil, da lahko v tem oziru mnogo doseže, če se odloči za nakup rentgenskih aparatov. Take rentgenske aparate bodo tako v kratkem dobili dispanzerji v Ljutomeru, Šmarju pri Jelšah in Dolnji Lendavi. Zveza se je tudi odločila, da bo rezervirala za svoja sredstva nakup prenosnega aparata za sistematične preglede posameznih vasi. Tak prenosni aparat bi bil tudi na razpolago tistemu dispanzerju, ki bi se mu njegov rentgenski aparat pokvaril.

Prav tako je zveza iz svojih sredstev nakazala znesek 37.000 din za vzdrževanje dispanzerjev, in sicer ligi v Brežicah, Celju, Crni, Kranju, Litiji, Murski Soboti, Ptuj, Slovenjem Gradcu, Skofji Loki, Trbovljah ter sanatoriju na Vurbergu. V Slovenjem Gradcu in v Metliki so se tamošnjim rentgenskim aparatom pokvarile žarnice in je zveza morala kupiti nove za skoraj 20.000 din.

Tečaji za zdravnike in učitelje.

Za letošnjo zimo je zveza pripravila celo vrsto tečajev za zdravnike in učitelje. Za te tečaje je bil izdelan poseben načrt pod vodstvom dr. Bohinjca.

Zveza je tudi podpirala šolske kuhinje in je zanje tudi letos do sedaj namenila 10.000 din. Prav tako opravlja zveza posebno nagradno nadzorstvo nad raznimi stanovanji. Za najboljše in najbolj čista stanovanja je najbolj izpostavljenih delih je zveza tudi letos sklenila razdeliti številna darila.

Prav tako skuša zveza po svojih močeh podpirati bolnike na Golniku. Za revne bolnike je zveza nakazala dr. Neubauerju, primariju sanatorija, znesek 12.000 din in ga obvestila, da lahko za svoje bolnike računa še na večjo možno podporo.

V enem izmed naših največjih industrijskih središč — na Jesenicah — je liga sklenila zgraditi počitniško kolonijo na Uskovnici nad Bohinjem. Toda liga na Jesenicah nima dovolj sredstev; kolonija bi veljala 80.000 din. Sedaj prosi liga zvezo za posojilo.

Podprimo vsi zvezo v novem letu.

V novem letu bo zveza hotela storiti še več. Iz kratkega pregleda o delu v preteklem letu se vidi, kakšno veliko delo je opravila zveza v tem svojem območju. Obenem je to med nami edina zasebna ustanova, ki skuša z vsemi svojimi močmi in z vsem svojim idealizmom podpreti delo za boj proti jetiki.

Toda zveza potrebuje v ta namen podporo vse naše javnosti. Zveza je naša najpomembnejša in najkoristnejša socialna organizacija, ki ima za cilj, da skrbi za zdravje našega rodu. Tistim pa, ki so zboleli, skuša nuditi sredstva, da se začno zdraviti, dokler je še čas.

Zveza je do sedaj opravila ogromno delo in ji moramo za uspehe samo čestitati, za novo leto pa ji želimo, da bi jo vsa naša javnost pri njenem delu še bolj podprla.

Novo francoske znamke v korist vojnih žrtev.

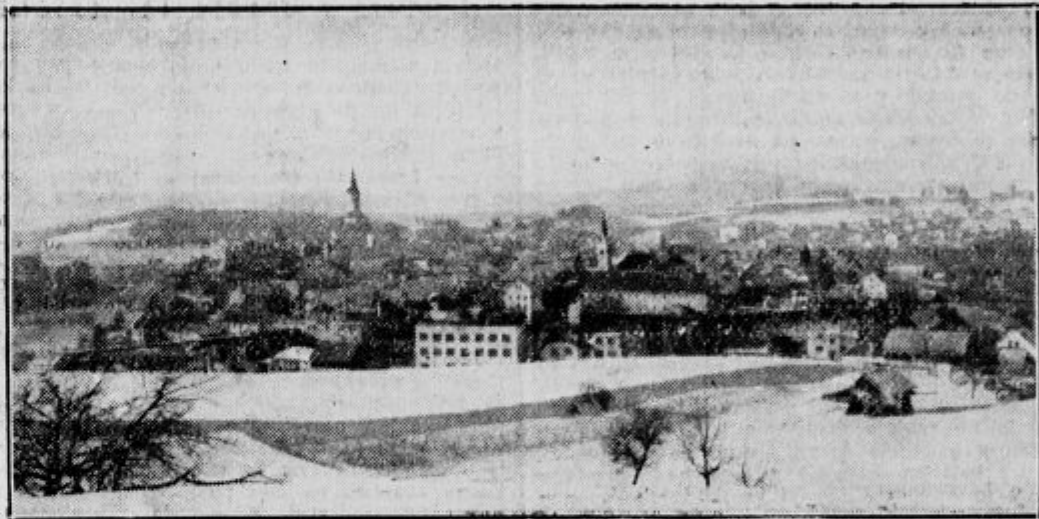
Dolenjska vabi na smuk

Smučanje je prav za prav naš narodni šport. Že v Valvazorjevi dobi so smučali na Blokah, gorenjske smučarji imajo svojo zgodovino, — in ni več daleč čas, ko bo pri nas pozimi staro in mlado na smučeh. Ta zdravi in poleg turistike tudi najbolj estetski šport, si je v zadnjih letih pridobil ogromno navdušenih pristajšev med vsemi sloji, še posebno pa med izobraženstvom po mestih, ki jih življenjske razmere naravnost silijo, da odhite od časa do časa v naravo nabirat telesnih moči in zdravja. Ob sobotah, ob nedeljah so vlaki prenapolnjeni s smučarji, ki odhajajo proti No-tranjski, kjer je domovina našega smučarstva, in proti Gorenjski, ki se odlikuje po mnogih lepih terenih, skakalnicah, številnih kočah in gostiščih, in ki ima že kar mednarodni smučarski sloves.

Ob vsem tem navalu smučarjev na No-tranjsko in Gorenjsko pa se le redko kdo odloči, da bi krenil proti Dolenjski in Beli Kra-jini, kamor Ljubljancem poleti iz znanih raz-logov prav radi zahajajo. Do Višnje gore in Polzevega, ki je danes med najlepšimi smučar-skimi postojankami v Sloveniji, so v zadnjih letih komaj prodrli. Naprej pa, se jim zdi, da je vsa Dolenjska neznana zemlja, snežna pu-ščava brez sence kake zanimivosti. Napačno bi bilo tako pustiti nepoznane zimske lepote do-lenjske pokrajine, napačno bi bilo v medkra-jevnem tujkoprometnem oziru na ta način za-postavljati kočček slovenske zemlje, ki ga je Bog obdaril z lepoto in romantiko in ki mu je

Gorjancem. Od Sv. Roka se lahko obrneš tudi proti Skriancem, proti gradu Ruperčevru in si spotoma privežeš dušo v prijazni gostilni na samotnem Mrvarjevem hribu. V Birčni vasi se potem lahko naložiš na vlak in se odpelješ proti domu. Na vseh omenjenih terenih bo našel smučar vse polno užitkov.

Prav tako lepi, če ne še lepši, pa so tereni na poti od Uršnih sel (14 km od Novega mesta) do Rožnega dola. Zlasti se pot preko valovitih senožeti nad Ašelicami (624 m nadm. višine), vasio na visokem pobočju nad Črmošnjicami, predstavlja enega naših najkrajših smučar-skih terenov. Posebno lep je kos poti od Ašelic v Črmošnice, na katerem pa seveda morejo uživa-ti le spretni smučarji. V divnem smuku (15 minut), v katerem moreš občutiti vse ve-selje te vrste zimskega športa, se pripelješ v vas Črmošnice, ki ima prav vse pogoje za lepo, pa še nepoznano smučarsko postojanko. Tu si morejo poiskati zlasti še neizvedljani mnogo prikladnih terenov, pa tudi vso potrež-bo v vaških gostilnah, ki razpolagajo z udob-nimi prenočišči, elektriko, mrzlo in toplo vodo. Lepi smučarski prstori so še na bližnjem To-plem vrhu in nad Komarno vasio. Nad vse primerni tereni za smučarske tečaje, kjer se že dolgo let vrše, pa so 950 m visoke Gače, ki leže dobro uro hodja južno od Črmošnjic. Prav lep je izlet še dalje na Mirno goro (1048 m), kjer stoji v višini 1000 metrov stalno oskrbo-vana planinska koča (SPD). Nekoliko nižje leži Planina, ki ima tudi lepe smučarske terene.

Novo mesto pozimi.

bolj kot drugim zgodovina v stoletjih vtisnila neizbrisni pečat kulturne zanimivosti.

V samih najbližjih okolici Novega mesta je več krajev, kjer so naravnost odlični smučarski tereni. Na Marofu, na katerega se vedno bolj naslanja mesto, pa preko njega po lahno valo-viti pokrajini vse do Hmeljnika in Trške gore, bi si vsak smučar našel dovolj užitkov. Nič manj prikladne tudi niso dolinice precej čez Krko, na Recljevem hribu in za Ragovim logom, vse do samotne cerkvice sv. Ane. Najlepši tereni v bližnji okolici Novega mesta pa so nad bliž-njim Smihelom, lepi, dolgi, položni beli travniki, ki se nalahno spuščajo od cerkvice sv. Roka v gozdu. Po nekaj minutah smuka skozi gozd si zopet na planem pri nekdanji Paradažerjevi Poganški graščini in kar samo te zanese proti

Smučarska zanimivost posebne vrste so — Gorjanci, ki bi se mogli s svojimi smučarskimi tereni kosati celo s Pohorjem. Več ali manj ne-poznana so še krasna neporaspela pobočja okoli bajnega studenca »Gospodična«, še dalje pri Sv. Miklavžu, kjer so izletnikom vedno odprta vrata prijazne kočje g. Hudoklina, in še višje pri Sv. Jeri in na Trdinovem vrhu (1181 m), kamor v zadnjem času prihajajo v večjem šte-vilu novomeški smučarji. Od Sv. Jere pa se lahko pelješ proti Kaštanici, na Maličev krč, proti Gaberju, Tovarni ali onkraj v Belo Kra-jino proti Radatovičem, kjer je ravno tako še mnogo nepoznanih, neraziskanih terenov.

To so nekatere postojanke, ki si naj bi jih vzeli za cilj smučarji-izletniki.

V našem narodnem interesu je, da spozna-mo vse kraje svoje domovine. In ko pridete tudi pozimi enkrat na Dolenjsko, boste spozna-li, da ni vsa romantika Dolenjske le v kisel-kastem cvičku — čeprav je ta za vse neabsti-nente gotovo zelo važna tujkoprometna pri-vlačnost in specialiteta svoje vrste —, videli boste, da tudi naša Dolenjska nikakor ne za-ostaja v lepoti pokrajine, zlasti še ne, ko snež-na odeja njeno valovitost tako lepo ugodi in zaokroži, da ustvari vse pogoje za največje užitke, ki jih je mogoče doživeti pri smuku.

V nedeljo z dilcami v Novo mesto!

Huda nesreča železničarja

Na praznik sv. Treh kraljev se je zgodila na postaji Dobova huda nesreča, katere žrtev je po-stal 36letni Franc Polanc, železniški kurjač ku-rilnice iz Ljubljane, stanujoč na Ježici 24 pri Ljubljani, oče 4 mladoletnih otrok.

Nesreča se je zgodila okrog 13. Na postaji Dobova je moral tovoriti vlak, pri katerem je bil pri stroju zaposlen Polanc kot kurjač, počakati brzovlak iz Zagreba proti Mariboru. Polanc je kot običajno med postankom vlaka pregledal stroj in ga mazal. Medtem je privozil na sosednem tiru iz smeri Zagreba brzovlak, kar je bilo usodno za Polanca, ki je ali pozabil, da mora priiti vlak, ali je pa pri delu preslišal, da vlak prihaja, da bi se pravočasno umaknil. Tako pa ga je stroj brzovla-ka sunil, da je padel pod kolesa tovrnega vlaka. Pri tem si je prebil lobanjo in dobil tudi poškodb po telesu ter takoj izgubil zavest. Ko je strojevodja brzovlaka videl, kaj se je zgodilo, je vlak takoj ustavil. Službujoči so mu nudili prvo pomoč in ga za silo obvezali, nakar ga je brzo-vlak odpeljal v Brežice, kjer so ga prepeljali v brežiško bolnišnico ter mu nudili takoj zdrav-niško pomoč. Vendar pa je Polanc včeraj popol-dne ob 2 podlegel hudim poškodbam.

Njeno življenje

Povest o veliki ljubezni po isto-imenskem filmu Pavle Wessely

»Ali res mislite, da sem skopa?« se je Agnes začudila.

»V bufetu ste velikodušni, toda v srcu ste skopi,« ji je ponavljala. »No, moj nečak je spet tu.« Za neko mizo v kavarni je sedel možki že ne-koliko v letih. Bil je sam. Ta resni, samotarski človek je prihajal samo zato, da je videl Agnes. Imel je z njo resne namene.

»Jaz mu ne morem pomagati!« je dejala Agnes. Toda ženska je ni poslušala.

»Poštenjak je! In dobro zasluži! Dober očka bi bil vašemu otroku.«

Agnes je spet odklonila.

»Ali je za vas mogoče premalo lep?« se je prijateljica razburjala.

»Ne gre za to.«

»Mogoče čakate na princeza iz Tisoč in ene noči?« Obljubila sem mu, da vam bom rekla za se-stanek.«

»Ne bi imelo nobenega smisla.«

»Ošabni ste.«

»Nisem ošabna, toda čutim, da me je Bog na-menil drugemu, in zato čakam.«

Agnes je to rekla tako ostro, da se je njena znanka obrnila in odšla. Ničesar ji ni več rekla. Agnes pa je živela takole: vedno je bila med samimi možiki, toda ti možiki so bili zanjo samo gostje. Ves teden je naporno delala, nedeljo pa je preživela pri svojem otroku. In ta edini srečni dan ji je dal možki za tedensko delo. Vedno je mi-slila na svojega Hansa in trdno verovala, da se bosta še enkrat videla. On pa je bil medtem na tisoče kilometrov daleč in niti slutiti ni, da v ne-kem majhnem avstrijskem mestecu živi njegov otrok.

Čas je tekkel, toda baron von Gallas se ni ogle-

sil od nikoder. Niti pisal ni in sploh ni bilo nobene vesti o njem. Agnes, ponosna mlada žena, pa tudi ni iskala vezi z njim. Svojo usodo je prepustila Previdnosti in trdno je bila prepričana, da je Previdnost ne bo zapustila.

In res je nekega dne, ko se je s svojim otrokom vračala na Dunaj, zagledala na železniški po-staji Hansa. Videla ga je samo od strani, vendar ga je takoj spoznala. Vsaka njegova kretnja, vsaka največja potankost se ji je tako vtisnila v spomin, da bi ga povsod in vselej takoj spoznala. Stekla je za njim, veselo zaklicala in se mu vrgla okrog vratu.

V ozkem postajnem prehodu je zastal ves pro-met zaradi njiju. Objemala sta se in zanosno gle-dala, pozabila sta na mimoidoče, katere sta ovi-rala.

»Tako me vest peče, ker ti nisem pisal,« se je Hans jezil sam nase.

Ponosna in velikodušna Agnes ga je tolažila:

»Saj tudi jaz tebi nisem pisala.«

»Še lepša in mlajša izgledaš, kot takrat,« se ji je laskal.

»Paziti moram nase, negovati se moram, da se ti bom vedno dopadla.«

Odšla sta s kolodvora in s kovčegi v rokah hodila po Dunaju. Hodila sta brez cilja... Tako vesela sta bila, da sta prišla spet skupaj...

Nenadoma je ona obstala: »Lačna sem!«

Odšla sta v najbližjo restavracijo. Sedla sta na vrt, si gledala v oči in poslušala godbo, ki je igrala popularne dunajske valčke. Tudi tukaj nista videla nikogar drugega, ko sebe.

Zaljubljenost ga je gledala, požirala z očmi, kot bi si hotela njegov obraz za vedno vtisniti v spomin.

»Kako lepo mora biti na Kitajskem! Dežela večnega sonca!«

»Od kod to veš?«

»Ko si ti bil tam, sem čitala mnogo knjig o Pekingu. V duhu sem hodila po ulici Hatmon mi-mo palače princeza Ji...«

On jo je gledal z občudovanjem. Toliko lju-bezni in toliko zvestobe od nje ni pričakoval.

Nenadoma ga je presenetila z vprašanjem:

»Ljubiš svojo ženo?«

Začudil se je, kaj ji pride na misel. Ni mogel verjeti, da bi ona kaj vedela o njegovi ženitvi, in je poskušal lagati... toda ona ga je odločno pre-kinila:

Droline novice

Koledar

Petek, 10. januarja: Agaton, papež; Viljem, škof; Gregor X., papež.
Sobota, 11. januarja: Higin, papež in mučenik; Pavlin; škof; Honorata, devica.

Letopis

10. januarja 1835. l. je izšla pod uredništvom Ljudvika Gaja prva številka »Danice hrvatsko-slavonsko-dalmatinske«.
10. januarja 1920. l. je dobila versajska mirovna pogodba svojo pravno moč. Začela se je doba versajske Evrope. Društvo narodov naj bi urejalo sožitje ljudi na zemlji in preprečevalo nova prelivanja krvi. Toda vsa stavba je stala na kaj šibkih nogah, niti borih 20 let ni preteklo, pa se je začel nov krvavi ples, ki jo je zrušil v prah.

Gibanje prebivalstva v letu 1940

Župnija Kamnik. Rojenih je bilo 71; moških 34, ženskih 37 (lani 86). Poročenih 33 parov, drugam so šli 3 pari, oklicanih je bilo 56 parov. Po stanu je bilo delavskih 11, obrtniških 11, kmetijskih 7, ostali iz inteligentnih poklicev. Umrlo jih je v župniji 50, pokopanih 54. Neprevidenih je umrlo 6, samo maziljenih 6. V Ljubljani so umrli in bili tam pokopani 3.

Homec. V letu 1940 je bilo na Homecu rojenih 41 otrok; torej pride na tisoč prebivalcev nad 30 otrok. Umrlo je 16 oseb. Oklicanih in poročenih je bilo pri homški Materi božji 17 parov.

Župnija Litija. Župnija Litija šteje 3000 duš. Poleg župnijske cerkve ima še dve podružnici. V župniji delujejo razne cerkvene in katoliške organizacije. V letu 1940 je bilo v naši župniji rojenih 33 otrok, doma 31, drugod 2, in sicer 15 dečkov in 18 deklic, od teh so bili 3 iz tujih župnij. Od rojenih 33 otrok jih je umrlo 5. Oklicen je bilo 25; porok 24, in sicer doma 15, drugod 9. Najmlajši žena je bil star 22, najstarejša pa 67 let; najmlajša nevesta je bila stara 19, najstarejša pa 52 let. Umrlo je 32 oseb: 31 doma in 1 tuj. Doma 29, drugod 3; moških 13, žensk pa 19. Previdenih je bilo v letu 1940 39 oseb. Versko življenje se je v času misijona zelo poglobilo.

Župnija Črnomelj. V letu 1940 je bilo rojenih 112 otrok, in sicer 55 moških in 57 žensk; mrtvorojenih je bilo 5; nezakonskih je bilo 14, od teh jih je 9 ciganskih; na tisoč prebivalcev pripade 32 rojstev. Poleg že navedenih nezakonskih otrok sta bila rojena tudi 2 zakonska ciganska otroka, tako da znaša število vseh v letu 1940 rojenih ciganskih otrok 11. Kakor je videti, se cigani ne branijo otrok. V teku zadnjih 10 let je bilo rojenih v tukajšnji župniji 50 ciganskih otrok; od teh jih je umrlo 14 zaradi pomanjkanja snage in hrane, ostane pa še vseeno precejšnje število ubogih ciganskih otrok, za katere se nihče ne zmeni; ne obiskujejo namreč nobene šole in niso deležni nobene vzgoje. Šolsko upraviteljstvo v Dobljah, kamor bi morali hoditi v šolo, jih odklanja. Tako bo polagoma sredi Bele Krajine nastala močna naselbina divjakov, ki ji nikakor ne bodo v okras. Pa četudi so cigani, so vendar ljudje, in zato bi jim bilo treba pomagati, da se dvignejo iz svoje gospodarske in duhovne bede in postanejo vredni člani človeške družbe. Cigani so sami na sebi reveži, pa tudi oni ljudje so reveži, v katerih okoliščini prebivajo. Cigani ne sejejo in ne žanjejo (kvečjemu kamen tolčejo ob cestah v poletnem času), nimajo lastnih gozdov in drv tudi ne kupujejo, vendar pa neprestano kurijo in kuhajo. Ciganski berači te nadlegujejo na ulici in v hiši v Črnomlju, tečejo za teboj v okolici in pridno obiskujejo kmetijske hiše po vseh. — V črnomljski župniji jih je v letu 1940 umrlo 59; in sicer iz mesta Črnomlja 14, iz okolice pa 45. Od teh 59 umrlih jih je bilo 11 dojenčkov; nad 60 let starih jih je umrlo 5, nad 70 let starih jih je umrlo 13, nad 80 let starih 9; ena oseba je bila stara 91 let; bila je to Marjeta Weiss iz Loke, ki je bila rojena 3. I. 1849. — V domači župniji je bilo poročenih 36 parov; drugod pa 7. Najmlajša nevesta je bila stara 16 let, najstarejša 37 let. Prirastek prebivalstva v letu 1940 znaša 48.

Svibno pri Radečah. V preteklem letu je bilo rojenih v naši fari, ki šteje 900 prebivalcev, 20 otrok: 8 deklic in 12 dečkov. V istem letu pa je umrlo 11 faranov in sicer 5 žensk in 6 moških. Najstarejši umrli je imel 88 let.

Metlika. V župniji Metlika se je l. 1940 poročilo 10 parov (lani 13). Izven župnije sta se poročila 2 para (lani 0). Rodilo se je 78 otrok, in sicer 38 moških in 40 žensk (lani 87; 52 m. in 34 ž.); predlanskih 96; 52 m., 44 ž.). Umrlo je 47 ljudi, 16 moških in 31 žensk (lani 46; 24 m., 22 ž.). Ob koncu leta je štela naša župnija 3752 duš (lani 3719). Zalostne so številke rojstev: 1938: 96, 1939: 87, 1940: 78, ki kažejo, da pogubonsna kuga modernih zablod prodira tudi na deželo.

Mokronog. V župniji Mokronog na Dolenji je bilo v letu 1940 rojenih 40 otrok, in sicer 22 dečkov in 18 deklic. Umrlo pa je v letu 1940 25 ljudi, in to 14 moških in 11 žensk. Oklicanih je bilo 21 parov, od katerih je bilo doma poročenih 18, drugje pa 3 pari.

FRANZ JOSEF GRENCICA

— Župnim uradom. Rok za napoved za dopolnilno prenoso tako za novo petletje 1941—1945 je do 15. januarja 1941. Župni uradi se opozarjajo na tozadevna navodila v Škofijskem listu l. 1935 str. 114. — Škofijski ordinariat v Ljubljani.

— Popravek. V članku »Dr. A. Korošec in krizac«, ki smo ga objavili v našem listu dne 5. januarja, je izpadla v predzadnjem odstavku beseda »promete«, tako da bi se moral celotni stavek glasiti: Sam je v novi vladi prevzel popolnoma nepolitičen resor (promet ter poznejše gozdove in rudnike).

— Hranilnica in posojilnica v Veliki Nedelji je darovala za novo cerkev sv. Družine na Rušču 1000 din namesto venca na grob dr. Korošca, za kar se ji pripravljeni odbor najlepše zahvaljuje!

— Tribarvno reprodukcijo v bakrotisku prelepe »Goriške Marije« slikarja Rika Debenjaka dobite v »Slovenčevem koledarju«. Koledar dobite v vseh knjižarnah in trafikah po 28 din. »Goriška Marija« naj bo v vsaki slovenski hiši! Pohitite z nakupom koledarja, dokler je še kaj zalogo!

— Podaljšana avtobusna proga iz Ljutomer v Strigovo. Mariborska mestna podjetja so začela akcijo za podaljšanje avtobusne proge Maribor—Ljutomer v Razkrižje in Strigovo. Strigova in Razkrižje sta kulturno in gospodarsko zelo tesno povezana z Ljutomerom in z ostalimi slovenskim svetom, zato je bila upravičena dolgoletna težnja prebivalstva, da dobita ti dve občini tudi avtobusno zvezo z Ljutomerom. Občinska uprava v Razkrižju bo akcijo Mariborskih mestnih podjetij z veseljem podprla, vprašanje je le, kaj bo storila občinska uprava v Strigovi. Kakor znano, so zanesli nekateri hrvatski priseljenci med manjšino v Strigovskem občinskem odboru navdušenost za hrvatsko banovino. Vendar nikakor ni umestno, da bi iz zgolj političnih razlogov trpele kulturne in gospodarske koristi prebivalstva, ki v večini odklanja politično vsiljivost pregrečih priselencev.

— Naročniki »Slovenčevega koledarja« iz posameznih krajev izven Slovenije pošljite 5 din v znakom za stroške pošiljave.

— Postajno poslopje v Grobljah je končno veljavno prevzela v last direkcija drž. železnice v Ljubljani, ko je te dni poslala v Groblje komisijo. Čakalnica, ki je bila nad dve leti zaprta, bo zdaj v kratkem odprta občinstvu. V postajališčnem poslopju bo stanoval železniški uslužbenec.

— Kamniška meščanska korporacija, ki je lastnica gozdov v bistrski dolini, je zadnja leta sanirala svoje gospodarstvo in je upravičencem spet v pomoč ob sedanjem težkem položaju. Poleg običajnih treh sežnjev arv in 500 din. dobijo za novoletno darilo upravičenci še po en seženj drv, 500 din in kot del zakupnine dvornega lovišča še po 50 kg pšenice. Marsikdo bi bil zdaj rad kamniški »purger«!

— Slike vseh znanih letal, s katerimi se razne države bojujejo, dobite v »Slovenčevem koledarju«. Kupite ga! Velja le 28 din.

— Iz Borovnice nam poročajo: V ponedeljek, dne 6. t. m. so ljudje, ki so šli k prvi maši v Borovnici, našli na poti, ki pelje iz Borovnice v Pristavo zmurnjenega moža. V njem so kmalu spoznali Koširja Franca, posestnika iz Laz pri Borovnici. Vsekakor je pokojni moral iti ponoči prejšnjega dne proti Pristavi, in ker je bil mož že star, pot pa je na nekaterih mestih strma, mu je brzokone spodrsnilo, on je padel. Zaradi onemoglosti se ni mogel več porovati in dohitela ga je smrt. Prepeljali so ga v mrtvašnico in v torek pokopali na borovniškem pokopališču.

— Ljubljanski franciskani so izdali pesem na čast sv. Družini. Pesem je prirejena za ljudsko petje. Besedilo je stari Slovinci, napev je tudi star in ga je odobril dr. Kimovec. Pesem je v napevu in besedilu tako preprosta, da bodo ljudje v cerkvi takoj poprijeli. Če pesem začne enkrat peti, ni mogoče drugače, kot da jo vsak pomaga peti. Naj bi to povsod v nedeljo na praznik sv. Družine poskusili. Pesem je taka, da jo bodo verniki tudi doma radi prepevali pred podobno sv. Družine. Ta pesem bi naj res bila pesem vsake krščanske družine! — Družina je tudi povečala molitev na čast sv. Družini in letek, ki ima 4 strani, ima na naslovi strani lepo sliko sv. Družine. Za nameček je še natisnjena pesem z notami na čast Kraljici miru za litanije. Posamezni izvod stane 50 par. Kdor jih vzame 100, dobi tri za en dinar. Dobite jih na samostaniki poti ali po pošti jih ne pošiljamo manj kot 50 ekupaj.

61 letni posestnik Jože Perhaj iz Velikih Lašč je padel s kozolca ter si pri tem zlomil rebro in poškodoval desnico. — S kozolca je padla tudi 60 letna Marija Znidaršič iz Podgorice pri Dobrepoljah in si poškodovala desno nogo. — 9 letna Milena Ogrin, hčerka posestnice iz Bohinjske Bistrice si je pri emučanju zlomila desnico. — 18 letni Mariji Rogelj iz Jezera pri Tomišlju je pri delu v gozdu padel težak hloď na nogo. — Vse te ponesrečene je med drugimi sprejela večeraj ljubljanska bolnišnica.

Kje dobite »Slovenčev koledar«?

Slovenčev koledar dobite v naslednjih poštah okoliščih:
Sv. Lenart pri Veliki Nedelji v župnem uradu v Sv. Lenartu.
Sv. Lenart v Sl. gor. pri g. Vodeb Ivan, kaplan v Sv. Lenartu v Sl. gor.
Letaš pri Celju v župnem uradu Braslovca.
Libelišče, Koroško v župnem uradu Libelišče.
Limbuš pri Mariboru pri g. Brašič Andrej, župnik Limbuš.
Lute pri Ljubnem v župnem uradu v Luteh.
Majšperk pri g. Murko Franc, kaplan Majšperk.
Marenberg v dekanijskem uradu Marenberg.
Marija Snežna v župnem uradu Marija Snežna.
Sv. Marija ob Pesnici v župnem uradu v Sv. Mariji ob Pesnici.
Meža ob Dravi pri g. Pivec Vinko, župnik St. Janž p. Meža.
Sv. Miklavž pri Ormožu v župnem uradu v Sv. Miklavžu.
Gornji Mozeli pri Kočevju pri g. Pasterka Sabastjan, Mozeli 15.
Muljava na Dol. v župnem uradu na Muljavi.
Nemška Loka pri Kočevju v župnem uradu Nemška Loka.
Nova cerkev pri Celju v župnem uradu v Novi cerkvi.
Osilnica pri g. Ožara Viktor, trgovec, p. Osilnica.
Nova vas pri Rakoku v Konzumnem društvu v Novi vasi pri Rakoku.
Sv. Peter pod sv. gorami v župnem uradu pri Sv. Petru pod sv. gorami.
Pilštanj v župnem uradu v Pilštanju.
Planina pri Sevnici v župnem uradu v Planini pri Sevnici.
Podčetrtek v župnem uradu v Podčetrtku.
Ponikve pri Trebnjem pri g. Zupančič Rozka, trg. pomočnica Grm 14 p. Ponikve.
Rogaška Slatina pri g. Juvanc Jože, šef postaje na postaji v Rogaški Slatini.
Roč dol pri Semčju pri g. Marolt Vladimir, šef stanice na postaji v Ročnem dolu.
Stahovica v župnem uradu Stranje p. Stahovica.
Star log pri Kočevju pri g. Zavbi Franc, žand. narednik p. Star log pri Kočevju.
Stražišče pri Kranju pri g. Sešek, kaplan Stražišče.
Suhor pri Metliki v župnem uradu Suhor.
Smarjeta na Dol. v župnem uradu v Smarjeti na Dolenjskem.
Stora pri Celju v podružnici »Slovenca« v Celju.
Zreče v župnem uradu Zreče.
Zagreb pri g. Štok Edvard, uslužbenec drž. žel.
Kolodvorska knjižarna na postaji Zagreb Sava.
Belgrad v Jugoslovanski knjižarni — filijala Belgrad, Krunska ul. 29, Belgrad.

V tej knjižarni se dobi tudi Sl. koledarji tudi v prodaji.

Po državi

* Najvišje odlikovanje učiteljice. Neki F. C. piše v zagrebških »Novosti«: Zadnje božične praznike sem bil na obisku pri neki družini v vasi blizu Zagreba. Nekega večera sem slišal, kako je mala deklica — učenka 2. razreda ljudske šole — v svoji sobi na postelji glasno molila svojo večerno molitev. Po molitvi je dostavila še naslednjo molitev: »Ljubi Bog in Mati božja, prosimo Vaju, da bi se naša dobra učiteljica vrnila k nam v našo šolo. Če pa ne bi bila k nam premeščena, daj ji, ljubi Bog, zdravje in srečo tam, kjer ona sedaj uči otroke.« Presenetila me je ta molitev male deklice. Ko sem jo drugi dan vprašal, kdo jo je naučil to molitev, mi je odgovorila: »Ko je bila v začetku letošnjega šolskega leta premeščena od nas naša dobra učiteljica, smo se vse učence dogovorile, da bomo za njo vsak večer molile to molitev. Prepričane smo, da bo Bog uslišal našo molitev.« Mislim, da je to najvišje odlikovanje v težkem, pa idealnem učiteljskem poklicu.

* Jadrnica, naložena s kožami, se potopila. Iz Šibenika poročajo: V kanalu Ljubac se je

Ljubljana, 10. januarja

Gledališče

Drama: Petek, 10. januarja: Zaprt. — Sobota, 11. januarja: »Krog s kredco«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Nedelja, 12. januarja ob 15: »Ciganje«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Romeo in Julija«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Petek, 10. januarja: »Akademija v korist Zimske pomoči. Prireditve Zdrženja gledaliških igralcev in Ljubljanske filharmonije. Izven. — Sobota, 11. januarja: »Vesele žene windsorske«. Izven. — Nedelja, 12. januarja ob 15: »Angel z avtom«. Mladinska opereta. Znižane cene od 30 din navzdol. — Ob 20: »Madame Butterfly«. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistkinje Vanje Leventove

Radio Ljubljana

Petek, 10. januarja: 7 Jutranji pozdrav. 7.05 Napovedi, poročila. 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. 12 iz naših logov in krajev (plošče). 12.30 Poročila, objave. 13 Napovedi. 13.02 Opoldanski koncert Rad. ork. 14 Poročila. 14.10 Tujskoprometna poročila: Naši smuški izleti. 17.30 Salonski kvartet. 18.10 Ženska: ura Zimska pomoč (ga. Vera Adlešič). 18.30 Plošče. 18.40 Francoščina (g. dr. Stanko Leben). 19 Napovedi, poročila. 19.25 Nac. ura. 19.50 Za planince: Planinec ljubi živali (Pavel Kunaver). 20 Rezervirano za prenos. 22 Napovedi, poročila. Konec ob 22.20.

Drugi programi

Petek, 10. jan. Belgrad: 20.25 Baletna gl. — Zagreb: 21. Nar. pesmi — Beromünster: 20.45 Kom. gl. — Budimpešta: 19.35 Filh. konc. — Praga: 18.10 Godala — Rim: 19.40 Operetna gl. — Solija: 20.50 Rossinijeva opera »Sevelski brivci« — Sottens: 19. Valčki. 20. Vojaška godba — Stockholm: 19.30 Pevke.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (43.18 m): 19.40 Poročila v slovenščini — YUŠ (19.69 m): 0.30 Poročila v slovenščini za Južno Ameriko — YUG (19.69 m): 3.30 Poročila v slovenščini za Severno Ameriko.

Prireditve in zabave

Opozarjamo na prihodnji klavirski koncert odlične domače umelne pianistke Branke Musulin, ki bo v ponedeljek 13. t. m. v mali Filharmonični dvorani.

Sestanki

Fantovski odsek Ljubljana Sv. Jakob javlja evonjim članom, da imamo drevi ob pol 9 strogo obvezen sestanek za vse člane.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: dr. Piccoli, Dunajska c. 6; mr. Hočevar, Celovška c. 62 in mr. Gartus, Moste, Zaloška 47.

leg tega so našli tudi več reševalnih pasov in raznih drugih predmetov.

* Tudi pred poroko pobegnili. Posestnik Josip Weiss iz Stranišča pri Somborju je naznanil oblastem, da je brez sledu izginila njegova hčerka Terezija, ki bi se morala pred štirimi dnevi poročiti. Oče je potrošil veliko denarja, da bi ohranil tradicijo bogatih bačkih svatov. Oblasti so ugotovile, da je Terezija pobegnila z 19-letnim Adamom Huflišom, da se tako odtegne poroki z Adamom Romaničem, ki ga ne mara in katerega je Hufliš pred dnevi pretepel na cesti, ko se je vračal od svoje zaročenke. Oblasti se niso odkrile, kjer se skrivata zaljubljena begunca. Gotovo pa bo ta ogoodek Terezijinim staršem omehčal srce in bodo dovolili, da se bo poročila s Huflišom, ki ga ljubi, ne pa z Romaničem, ki ga ne mara.

* Upokojeni učitelj — vlomilec. V Osjeku je policija aretirala 44-letnega upokojenega učitelja Tugomila Knoppa, ki je v zadnjih šestih mesecih zagrešil celo vrsto vlomnih tatvin v trgovine, pisarne, skladišča in urade ter nakradel raznega blaga v vrednosti nad 40.000 dinarjev. Ko so Knoppa privedli na policijo, je izjavil, da ne bo delal nobenih težav, ampak da bo takoj vse priznal, kar je tudi storil.

* Dimnikar — roparski napadalec. Trgovec s kurivom Vlastislav Haler v banatskem mestu Turiji je zvečer s svojo ženo in hčerko legel v posteljo, ko je okrog 10 zasiljal, da se odpirajo vrata sosedne sobe. Skočil je iz postelje, tedaj se je pa že pojavil v spalnici zakrinkani ropar s svetilko v roki in zagrozil, da bo vso družino pobil, če izpregovore samo eno besedo. Zahteval je, da mu izroče samokres, ko mu je pa Haler povedal, da samokresa nima, je ropar zahteval denar. V hiši je imel trgovec samo 260 dinarjev, ker je ravno ta dan naložil denar v banki. Ropar je vzel denar in zagrozil trgovcu, da ga bo ubil, če ga naznani, nakar je zapustil spalnico. V sosedni sobi pa je trgovec slišal pogovor, iz česar je sklepal, da sta dva roparja. Naslednje jutro je žena naznanila ropar oblastim in povedala, da je imel neznan napadalec na malem prstu leve roke izredno dolg noht in da je pred mesecem dni dimnikar, ko je ometal pri njih, obhodil celo stanovanje, čeprav v posameznih prostorih ni imel nič opravka. Orožniki so takoj začeli s preiskavo in so aretirali dimnikarja Vladislava Bahmana, ki je po dolgem času priznal, da je izvršil ta napad skupaj s posestnikom Savom Nikoličem. Ta aretacija je izzvala veliko senzacijo, ker je bilo Bahmanovo ime znano že pred tremi leti vsemu prebivalstvu zaradi korupcijske afere zaradi katere sta se morala zagovarjati občinski tajnik Milovan Knežević in okrajni načelnik Rade Radović. Slo je namreč takrat za izpraznjeno dimnikarsko mesto, katero je dobil Bahman proti nagradi 20.000 dinarjev. Knežević je bil takrat obsojen, okrajni glavar Radović pa oproščen.

* Koruzo prodal za kavo. Josip Puškarič je pri nekem trgovcu v Ogulinu kupil 24 kg koruze po 2 dinarja in tričetrt kg kave za 58 dinarjev. Istočasno je kupil tudi dve vreči za 16 dinarjev. Nato je koruzo namočil in jo stresel v manjšo vrečo, katero je vtaknil v večjo vrečo. Na vrh prve vreče je nasul nekoliko kave, pa tudi med obe vreči je natresel kavo. Obe vreči je zavezal in ju izročil svojemu svaku Ivanu Stosiču. Ta je po naročilu Puškariča nese polni vreči Anki Zupan, trgovki iz Bosisljeva, s katero se je Puškarič dogovoril, da ji bo dobavil 25 kg kave po izredno nizki ceni 45 dinarjev za kilogram. Zupanova je takoj, ko ji je Stosič povedal, da to pošilja Puškarič, izplačala 1325 dinarjev. Ko je pozneje njen sin odvezal vreči, je ugotovil, da je v njih koruzo, nakar je Zupanova takoj prijavila zaozevo oblasti. Te dni je bil Puškarič obsojen na pet mesecev strogega zapor, Stosič pa na mesec dni.

BALALAJKA

ob 16., 19. in 21. uri

Kino Union tel. 22-21

Samo še danes zanimiv detektivski film tajinstvenih dogodkov in napetih rokoborbskih scen

MR. MOTO - RUMENA MASKA

Kot dodatek kulturni film: »Izlet v Holandsko«, deželo tulipanov in starinskih narodnih običajev

KINO SLOGA, tel. 27-30 Ob 16., 19. in 21. uri

JUTRI: Shirley Temple v filmu »Nasmeh sreče«.

Kino Matica

telefon 22-41

Ob 16., 19. in 21.15 uri

Soglasna sodba vseh, ki so videli:

Žena s trojnim življenjem

je najlenši film sezone!

— V Martinišću v Soboti je bilo za praznike obdarovanih s perilom in pecivom 86 šolarjev iz Turopolja in iz bližnjega kroga. Tovarnar g. Josip Benko je tudi letos kakor do zdaj še vedno vsako leto naklonil obema dijaškima zavodoma v Soboti, Martinišću in Evangeličanskemu dijaškemu zavodu, znatno količino proizvodov svoje tovarne. Velikodušnemu podporniku naše srednješolske mladine gre vse priznanje!

— Matji zabodla otroka. Posestnikovi ženi Ani H. iz Dobrovnika v Prekmurju je bolezen omajala njeno duševno stanje, da se vedno ne zaveda svojih dejanj. Ko je pred dnevi v kuhinji rezala slanino, je bil pri njej tudi 8-letni sin Jožek, ki je materi nagajal. Nenaano je nesrečna žena planila na otroka in ga zabodla z nožem najprej v nogo, potem pa še v prsi. Otroka so morali prepeljati v soboško bolnišnico, kjer so ga položili v posteljo poleg njegovega bratranca, ki si je malo prej zlomil nogo.

— Hud pretepač je Martin Horvat iz Sv. Jurja ob Ščavnici. Pred soboškim okrožnim sodiščem se je moral zagovarjati zaradi različnih pretepev. Enkrat je s kolen težje poškodoval nekega fanta v Očeslavcih, drugič pa je na veselici zahteval nož. Obsojen je bil na 4 mesece in 15 dni zapor.

— Pričo so žalili. Pred soboškim okrožnim sodiščem so bili obsojeni Franc in Antona Maternik in Cecilija Hul vsak na 1 mesec zapor in 240 din denarne kazni, ker so na razpravi žalili pričo, ki je pričala proti njim.

— Nesreča. 28 letnemu kovaču Janezu Rainzingerju iz Palovč pri Brezjah je pri kovanju odletel drobec železa v levo oko. — Posestnikov sin 16 letni Prepeluh Matija iz Sostrega je padel na železen drog, ki se mu je zadril globoko v trebuh. —

LJUBLJANA

Starka umorjena in oropana

V sredo zvečer so odkrili v mestnem šolskem vrtu pri mestni vrtnarji ob Zeleni poti v Trnovem roparski umor, ki je po pravici razburil bližnjo okolico mirnega Trnovega. V majhni baraki je na šolskem vrtu stanovala 61 letna delavka Marija Podpečan, rojena v Galiciji pri Celju in pristojna v Ljubljano. Uslužbena je bila kot delavka v mestni vrtnarji v Trnovem in so se bližnji sosedje pri kasnejšem zaslišanju spomnili, da so na praznik sv. Treh kraljev videli staro, ki se hodi okrog hiše. Starka sama je bila nekoliko čudaka in se ni mnogo menila za svojo okolico ter je najraje samotarila v baraki, v kateri je imela eno samo sobico s štedilnikom. Ob tej baraki je priklenjen tudi hud pes volčjak, ki je z laježem sprejel vsakega tujega človeka, kar je njeno smrt napravilo še bolj zagonetno. Največ opravka je imela Marija Podpečan še vsak dan z lastnico mlekarne v Kolesijski ulici Volk Milko, ki ji je vsak dan prinašala mleko. Lastnica mlekarne je prinesla mleko tudi v torek 7. januarja, pa je našla vrata zaklenjena, edino zamreženo okno sobice, v kateri je stanovala starka, pa je bilo zastrito. Misleč, da je starka kam odšla, se je lastnica mlekarne vrnila, čeprav se ji je zdelo čudno, ker na sveže zapadlem snegu, ki je padel v noči od praznika sv. Treh kraljev na terek ni videla nobenih sledov. Mleko je prinesla zopet naslednji dan v sredo. Zopet je našla barako zaprto in okno zastrito. Ker se na njeno trkanje ni nihče oglašil, je mislila, da mora obvestiti o tem še koga drugega ter je poklicala v bližini zaposlenega mestnega delavca Josipa Barbo, ki je pošteno poropotal po vratih in klical starko. Ker vse to ni nič zaleglo, je bil

obveščen ravnatelj mestne vrtnarije g. Anton Lap in policijska stražnica. S stražnico je takoj prišel nadstražnik, ki je videl, da vse nič ne pomaga ter se je odločil tik pred mrakom, da bodo s krampom vdrl skozi vrata. V resnici so odprli zunanja vrata barake. Notranja vrata na sredo niso bila zaklenjena in stražnik jih je lahko odprl vendarle komaj za 30 cm. Bolj na široko vrat ni mogel odpreti, ker je ob njih na tleh v sobi ležala starka, po vsem videzu mrtva. Takoj po tem odkritju je bila obveščena uprava ljubljanske policije ter sta v Trnovo odhitela policijski dežurni uradnik Merhar in policijski zdravnik svetnik dr. Lužar. S težavo se je posrečilo komisiji, da je prišla skozi napol odprta vrata v staro stanovanje. Komisija je ugotovila, da je bila starka na surov način umorjena. Ležala je pri vratih kleče z glavo na podu. Iz dveh velikih ran na glavi, ki so ji bile zadane z nožem, se je razlilo veliko krvi po tleh. V stanovanju samem je bilo vse razmetano in je bilo videti, da je ropar, potem ko je umoril starko, prebrskal vse, da bi našel njene prihranke. Znano je bilo namreč, da je starka varčno živela in da si je prihranila tudi nekaj stotakov. Sosedje so tudi vedeli povedati, da je navadno vse denar nosila pri sebi. Komisija je odredila, da se truplo rajnice pripelje na Zale, kjer je bila v četrtek popoldne obdukcija. Dosedanja preiskava, ki jo opravlja ljubljanska policija z vso resnostjo, je prinesla že pozitivne podatke o dejanskem stanju in o storilcu tega ogabnega zločina. Vendar dosedaj v interesu preiskave še ne dajejo podrobnih podatkov. Ni pa dvoma, da bo ta zločin v kratkem popolnoma pojasnjen.

K nocojšnji akademiji za zimsko pomoč

Drvi ob 8. bosta priredila Združenje gledaliških igralcev in Ljubljanska filharmonija akademijo v korist zimsko pomoči. Zimska pomoč stoji pod visokim pokroviteljstvom knežinj Olge. Zato nas tem bolj preseneča, da se je v spored vrnila točka, ki se nikakor ne sklada s plemenitimi cilji zimske pomoči. Je to M. Klopčiča pesem »Dretnik Andrej govori«, ki je s svojo tendenco že nekajkrat dala povod razrednobilnim demonstracijam presitih ljubljanskih gospodov. Upamo, da bodo prireditelji odstranili to neskladnost s programa.

I O zimski pomoči bo predavala v ljubljanskem radiu dr. ob 6.10 v ženski uri gospa županja Vera dr. Adlešičeva. Na to res zanimivo predavanje vse opozarjamo.

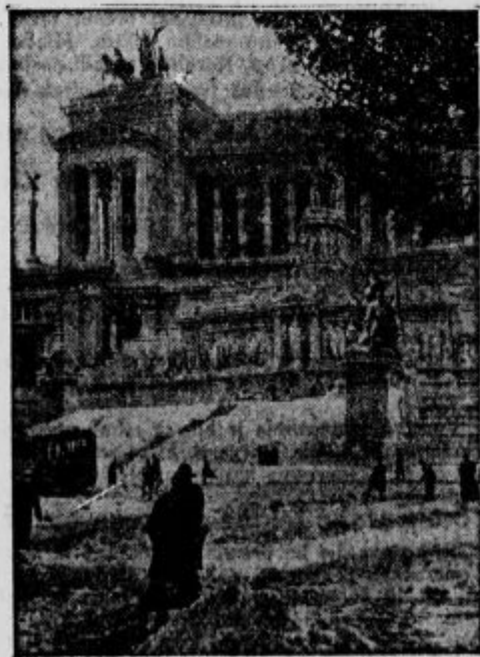
I Akademijo v korist zimske akcije priredita drvi ob 20. v operi Združenje gledaliških igralcev, opernih solistov ter baletnih pesalcev. Izbrani tri pestri spored obeta, da bo ta prireditel v višku umetnosti, zato vabimo javnost, da se v čim večjem številu udeleži, tem bolj, ker je namenjena v korist mestnih revežev.

I Vanja Leventova, znamenita bolgarska umetnica in priljubljeni gost naše opere, bo iz prijaznosti sodelovala na akademiji za zimsko pomoč, ki bo drvi ob 20 v operi. Zapela bo arijo iz Delibesove opere Lakmé.

I V korist zimske akcije priredi SK »Ilirija« nocoj ob 18.30 na svojem dresišču pod Cekinim gradom zanimivo dresalno in hokejsko prireditev ob sodelovanju svojih najboljših dresalcev in igralcev. Ker je čisti dobiček te prireditve namenjen v korist ženske akcije, nanjo tem bolj opozarjamo vse ljubitelje zimkega športa.

I Za »Klad prof. dr. P. Grošljac« so razen že imenovanih darovalci: F. Heinrich, d. d. din 50, dr. Jos. A. Tomšič, odvetnik din 100, din, Josip Javornik, 2alna din 100, dr. Ciril Cirman, rentgenolog, din 100, Jos. Pogacnik, gen. tajnik TPD, din 100, dr. Munda Avgust din 100, profesorji zbor in učenke Mestne ženske realne gimnazije din 1000, dr. Jedlišek Viktor, Ptuj din 25, dr. Tone Cvetko, advokat v Lendavi din 50, prof. inž. Hrovat Alojz din 100, dr. Hubert Pehani din 100, inž. Roglič Stanislav, svetnik drž. železnice din 10, dr. M. Slavič din 100, inž. Ivan Ferluga, Maribor din 50, mestno poglavarstvo v Ljubljani din 2.500, zbornica za TOI din 500, dr. Furlan Tone, Novo mesto, din 50, A. K. v Ljubljani din 100, Drago Zupan, operni pevec din 50, Teodor Pirc, din 200, Jakob Vilhar urar din 100, Saturnus d. d. din 100, dr. Metod Dolenc, univ. prof. din 50, dr. J. Leopold Poljanec, Petrovo selo — Maribor, din 100, Fran Lipah, režiser Nar. gledališča din 50.

I Vse delodajalce, ki plačujejo uslužbeniki davek v davčnih znakih, vabimo, da v smislu oločil razpisa ministrstva financ z dne 10. 9. 1929 št. 83.390 predložijo tekom januarja 1941 pristojni davčni upravi Ljubljana mesto v pregled knjžice uslužbenškega davka za leto 1940. Če ne predložijo knjžice, se bo proti njim postopalo po čl. 139 oziroma v primeru davčne utajbe po čl. 142 zakona o neposrednih davkih.

Tudi večno mesto Rim je pokrito s snegom. Na sliki vidimo trg »Piazza Venezia« in delavce, ki čistijo ulice.

I Stanovanjske odpovedi. Že med letom smo poročali o statistiki stanovanjskih odpovedi, ki so bile podane pri okrajnem sodišču. Lani je bilo podanih celotno 1748 stanovanjskih odpovedi, 182 več, kakor v letu 1939. Sodišče je mnoge odpovedi zavrnilo kot neutemeljene, posebno zadnji čas, ko hišni lastniki niso navedli razloga za odpoved. Nova, v oktobru lani izdana uredba namreč natančno določa pogoje, na podlagi katerih sodišče lahko dovoli in odobri odpoved. Te so v smislu uredbe nekoliko omejene in so točno naštet primeri, v katerih je hišni lastnik upravičen stanovanje odpovedati najemniku. Poprej je bila praksa, da hišnemu lastniku ni bilo treba v odpovedi navedati razloga za to. Sedaj to sodišče izrecno zahteva. Pri sodišču je bilo lani na podlagi pravo-močnih sodnih odpovedi predlaganih 248 deložacij, ki so se izvedle v največjih primerih mirnim potom, da sodnim izvršnim organom ni bilo potreba intervenirati in stanovanja izprazniti. V torek je bila nekje v mestu žalostna deložacijska stranka, ki se bori za svoj obstanek. Mati s 4 hčerkami je morala zapustiti stanovanje. Njeno pohištvo so spravili v cukrarno, tudi nje in otrokom so preskrbeli začasno za-silno zavetje.

I Sneg se je začel ponujati čisto zares. V četrtek jutraj je potem, ko se je zdanilo, začel naletavati sneg, ki ni ponehal vse dopoldne. Včasih je kar pošteno medlo in smučarji, ki so gledali, kako je neslo sneg okrog vogalov, so se potihem veselili, saj je naletaval pravi in najbolj idealni pršič, brez katerega si prave smuke niti misliti ne moremo. Še bolj veseli pa so bili snega kmetje, ki so komaj čakali, da bi njive ter polja pokrila snežena odeja. Saj je znan stari pregovor, da je »sneg siromakov gnoj«. V letošnjem letu pa bi pomankanje snega čez zimo zlasti ozimni napravilo veliko škodo, ki bi bila še tembolj boleča, ker živimo prav v časih, ko je od dobre-ga in čim večjega pridelka odvisno mnogo več, kakor pa moraa skromno izobilje v mirnih časih. V popoldanskih urah je sneg pomalem ponehaval, vendar je prav verjetno, da ga bo-mo dobili še kaj več v prihodnjih dneh. Tako pravijo vremenske napovedi in tako si želijo tudi mnogi, da ne govorimo o vseh tistih, ki imajo še posebej radi sneg na ljubljanskih ulicah, saj z njim zaslužijo, ko ga pospravljajo s cest. Še prav posebno veseli pa bodo vsi, če se mraz ne bo povečal, saj je pri sedanjih cenah za drva in kurivo sibirski mraz iz decem-bra meseca še vsem živo v spominu, posebno pa gospodinjam, ki niso nikdar mogle dovolj naložiti v peči in štedilnike.

Parfumerija Venus posluje sedaj v palači Bata

ki navodil še niso prejeli, jih morajo do 15. t. m. dvigniti proti odškodnini 1 din v odpravnosti mestnega poglavarstva, Mestni trg št. 27-III. Vabimo vse hišne posestnike, da ei čimprej oskrbe navodila in jih v lastnem interesu pridrijo na vidnem mestu v vežah svojih hiš, da se morejo z njihovo vsebino seznaniti vsi hišni stanovalci. Ta navodila vsebujejo v glavnem vse podatke, ki jih mora poznati in ee po njih ravnavti sleherni občan. Poznavanje in upoštevanje teh navodil bo koristilo tako posamezniku, kakor tudi vsemu prebivalstvu ter onemogočalo ne-red in druge nepravilke. Pripominjamo, še da bo mestno poglavarstvo po nalogu kr. banke uprave pregledalo, v koliko so se hišni posestniki gornje-mu pozivu odzvali.

I Pri zaprtju, motnji v prebavi — vzemite zjutraj še na prazen želodec en kozarec naravne »FRANZ-JOSEF« grenčice.

I Tatvina dveh avtomobilskih pnevmatik. Avtoprevozniku in avtomehaniku Josipu Kraljiču na Gosposvetski cesti 1, je neznan tat v zadnji noči odnesel iz nezaklenjene garaže dve avtomobilski gumi znamke Michelin, vreoni 12.000 din. Tat je v garaži odmontiral gumi z osi in jih s platiščji vred odnesel.

I Čigav je ročni voziček? Na policijski stražnici ob železniškem prelazu na Dunajski cesti imajo že dalj časa spravljen obrabljen ročni voziček, ki je bil najden brez lastnika v Dvorčakovi ulici. Kdor ga pogreša, naj pride ponj.

MARIBOR

Obmejni promet skozi »vrata Jugoslavije«

Maribor, 9. januarja.

V Mariboru so »vrata Jugoslavije« za naš tuj-ski promet. Največ inozemcev prihaja preko Mari-bora v našo državo, največ jih po tej poti tudi odhaja. Prav tako pa je tudi z našimi državljani, ki v ogromni večini zapuščajo državo preko Mari-bora ter se preko njega spet vračajo v svojo do-movino. Zaradi tega je statistika obmejnega pro-meta zanimiva ne samo iz narodnega, temveč predvsem iz tujskoorometnega vidika. Zanimiva pa je še posebno za lansko leto, ker nam prav nazorno kaže velik vpliv vojnih razmer na naš tujski promet z inozemstvom.

Celokupen obmejni promet v letu 1940 je zna-šal 128.227 ljudi. Od tega odpade na naše držav-ljane 29.768, na Amerikance 31, Bolgarov je bilo 8244, Svcicarjev 207, Angleži 4, Italijanov 663, Ma-džarov 140, Nemcev 87.922, Poljakov 153, Romunov 234, Rusov 10, Turkov 48, Francozov 5, prebivalcev Češkega protektorata 431, Slovakov 100, iz ostalih držav pa 267. Te številke so izredno zanimive in kažejo, da je bil predvsem promet z Nemčijo ogromen. Število potnikov — nemških državljanov pa ni v nobenem razmerju z izletniki, ker je bilo teh lanske leto bolj piščo število. V prvih mesecih lanskega leta je bilo posebno veliko število »tu-ristov«, ki so pa pozneje nazadovali zaradi strogih potovalnih formalnosti. Izredno veliko pa je sedaj število poslovnih ljudi, ki prihajajo iz Nemčije v našo državo. Poleg tega je v teh številkah obseženo tudi spremeno osebe, ki je prihajalo v našo državo po besarabske Nemce ter se z njimi vračalo v Nemčijo.

Poljaki, Francozi in Angleži pa niso turisti, temveč begunci, ki so prispeli skrivaj čez mejo.

Zanimiva je primerjava z obmejnimi prome-tom v prvem letu vojne — v letu 1939. Vsega sku-paj je tedaj potovalo preko Maribora sem in tja čez mejo 271.175 ljudi. Med temi je bilo 90.320 naših državljanov — torej mnogo več, kakor leta 1940. Amerikancev je bilo 469, Bolgarov 3931, Svi-carjev 782, Angležev 279, Italijanov 1747, Madžar-ov 541, Nemcev 150.469, Poljakov 458, Romunov 352, Rusov 11, Turkov 42, Francozov 164, Čehov 10.156, Slovakov 752, iz drugih držav 683. Čehi so prihajali v našo državo v velikem številu pred zasedbo lastne države po Nemčiji, potem pa je pritek iz Češke povsem zastal. Iz leta 1938, ko smo imeli v Evropi še mir, pa so številke obmejnega prometa naslednje: skupno je potovalo čez Maribor v obeh smereh preko meje 233.428 ljudi. Med njimi je bilo naših državljanov 89.985, Ameri-kancev 414, Albancev 128, Avstrijcev 77.890, Bol-garov 759, Grkov 116, Angležev 508, Italijanov 1962, Madžarov 481, Nemcev iz rajha 34.341, Po-ljakov 1906, Romunov 261, Rusov 10, Turkov 57, Francozov 239, Čehoslovakov 21.087, Svcicarjev 693, iz drugih držav pa 1591 ljudi.

I Gostovanje tenorista Francja. Jutri, v so-boto, bo v gledališču uprizoritev opere »Ples v maskah«. Poleg Vere Majdičeve, ki gostuje v tej operi, bo nastopil tudi priljubljeni prvi tenor ljub-ljanske Opere g. Žan Franci.

m Kongregacija za gospode je preložila današ-nji sestanek na 24. januar.

m Čebelarstva podružnica v Mariboru priredi dne 19. januarja ob pol 10 v Grajskem kinu pre-davanje prirodozlovnega filma »Čebela Maja« in drugih prirodozlovnih filmov, ki prikazujejo živ-ljenje čebel. Vstopnina je 3 din neglede na sedež. Film je namenjen predvsem čebelarjem.

m Eksplozija poškodovala dečka. 13letni de-lavec sin Albert Založnik od Sv. Lovrenca na Po-horju je našel nekje razstrelilno kapico za dina-mitno patroino. Ko se je z najdbo igral, mu je ka-pica eksplozirala ter mu raznesla roko in mu po-škodovala obraz. Fanta so prepeljali v bolnišnico.

m Delavec pod železniškim strojem. Včeraj ob pol 11 dopoldne se je pripetila na mariborskem kolodvoru huda nesreča. Delavec progovne sekcije, 30letni Konrad Vrečko, je čistil tle na južnem koncu postaje pri železniškem mostu. Pri tem po-slu je prešla prihod železniškega stroja, ki ga je podrl na tračnice ter zapeljal čez njega. Nesreč-nežu je odrezalo levo roko ter mu prizadejalo po-škodbe na glavi in po vsem telesu. Reševalci so ga zapeljali v bolnišnico. Ponesrečenec je oženjen in oče dveh otrok.

m Ljudski oder ima danes, v petek, zvečer ob 8 v dvorani Delavske zbornice v Sodni ulici svoj redni sestanek. Udeležba obvezna.

m Sledovi za cerkvenim roparjem pri Sv. Kun-goti. Poročali smo svoječasnno o drznem cerkvenem ropu v župno cerkev pri Sp. Sv. Kungoti, v katero je vdrl nepoznani rokovanjč v noči 30. novembra ter odnesel iz tabernaklja monstranco, ciborij in kelihe. O vlovu je zmanjkala vsaka sled ter so mislili, da ga je izvršil neki delavec iz Hrvaškega, ki je bil zaposlen tam v bližini pri javnih delih. Sedaj pa so se našli sledovi, ki kažejo, da se na-hajala vlovilec v bližini in da skriva svoj plen, da bi ga pozneje, ko se bo stvar pozabila, skušal vnovčiti. Na Novega leta jutro je namreč našla Marija Pamze, ko je šla k sv. maši, v Pužovem gozdu poleg poti raztresene hostije. Obvestila je o tem kungoškega gospoda župnika, ki se je podal v gozd, hostije pobral ter jih zažgal, kakor je to predpisano. Pokazalo se je, da so bile hostije po-polnoma sveže ter jih je moral nekdo iztrsteti iz ukradenega ciborija šele nedavno, kajti če bi bile ležale v gozdu od 30. novembra, gotovo bi ne bile tako ohranjene. Nekaj dni pozneje pa je našel lo-vec Martin Frančič v istem gozdu plašček od ci-borija, kateremu se tudi ni poznalo, da bi ležal delj časa v gozdu. Na podlagi teh sledov se vrši sedaj preiskava.

m Mladinski smučarski tečaj priredi mariborski pododbor Združenja rezervnih častnikov v Mari-boru za otroke rezervnih in aktivnih častnikov. Tečaj je brezplačen ter se prične v ponedeljek, 13. januarja. Tečaj vodi smučarski učitelj SZSZ. Zbirališče tečajnikov ob 14 pri godbenem paviljo-nu v mestnem parku.

m Živahen izvoz živine. V dveh dneh je šlo preko Maribora v Nemčijo 50 vagonov rogate ži-vine. Posledice tega živahnega izvoza se že po-znajo, ker je začelo pri nas primanjkovati živine za zakol, še bolj pa se bo poznalo to, ko bodo začele primanjkovati kože za usnje. Zaradi tega se vse bolj pojavlja zahteva naših gospodarskih kro-gov, naj bi se izvoz živine v zimskem času sploh prepovedal ter bi se rajši izvažalo samo meso. Na

Najbolj aktualna knjiga je
Slovenčev koledar
Kupujte ga!
Obsega 256 str. z nad 100 slikami.
Stane le 28 dinarjev!

ta način bi se zaposlile naše klavnice, doma pa bi ostale živinske kože in živinsko drobovje, ki bi se porabilo za prehrano. — Začel se je tudi izvoz konj, ki prihajajo iz Slavonije ter so namenjeni za Holandijo. Ti konji so namenjeni za zakol.

m Zrcalo gospodarskih razmer je statistika mariborskega okrožnega civilnega sodišča. Lansko leto so bili vlozeni trije konkurzi, šest konkurzov iz prejšnjih let pa je bilo odpravljenih. Prisilnih po-ravnav je bilo vloženih 6 (predlani 5) ter so bile vse rešene. Uradnih potrdil je izdalo trgovsko kot konkurzno sodišče za sprejem v državno ali vojaš-ko službo 416. Proti odločbam odborov za po-diranje družin vojaških vpoklicancev je bilo vlo-ženih 597 pritožb. Preklčnih postopanj je bilo lani 86 (predlani 64) zaradi zapravljivosti, umobolnosti, duševnih bolezni itd. Civilnih pravn je bilo lani 509 (predlani 577). Največja pravda je šla za vred-nost 12 in pol milijona dinarjev (tožba tovarnarja Loebla proti industrijalcu Rosnerju). Trgovskih in meničnih pravn je bilo 35 (predlani 59), od tega odpade 12 na trgovske, 23 na menične tožbe. Pri-zivnih razprav proti sodbam okrajnih sodišč je bilo 842, od česar odpade na Maribor 508, ostalih 344 pa na zunanja okrajna sodišča.

m Jubilejni občni zbor so imeli gasilci v Stu-dencih ter so z njim proslavili 20 let obstoja svoje edince. Zbor je vodil dolgoletni predsednik gasil-ske čete župan Alojz Kaloh, poleg njega so poro-čali tajnik Schreiber, poveljnik Pregl, blagajnik Lešnik, član nadzornega odbora Omulec, Kumper-šček, Lapuh, Ulih, Operčkal in Novak. Četa je lanske leto zelo požrtvovalno delovala ter je do-segla vsestranski napredek. Dohodkov je imela 207.221 din, izdatkov pa 206.884 din. Dolgove je znižala od 92.286 na 65.610 din. 20 letnico svojega obstoja pa bo proslavila četa z veliko prireditvijo, združeno z župnim izletom gasilcev v Studence.

m Poročili so se v Mariboru zadnje dni: Brlič Franc, šofer, in Kralj Marjeta; Berce Leo-pold, akademik, in Petovar Milena; Bohak Karel, vlakovodja, in Zurej-Gorjup Marija; Drevenshek Franc, čevljar, in Rožič Ivana; Dogan Milan, gradski kapetan, in Kravanja Gabriela; Bakič Sime, narednik, in Vabšek Helena; Novak Ka-rel, uradnik Borze dela, in Jurše Marija; Papa Josip, tekstilni uradnik, in Trikler Angela; La-čen Konrad, narednik-vojaški godbenik, in Mi-lenkovič Bosiljka; Peršič Bogomir, profesor, in Klemenec Horislava; Sprah Franc, pek, pomoč-nik, in Ferk Alojzija, šivilja; Fras Jožef, ple-skarski pomočnik, in Zorle Alojzija; Dobnikar Karel, zavirač, in Padežnik Rozalija; Romih Franc, čevlj. pomočnik, in Ferlin Franciška; Bračko Franc, trg. pomočnik, in Božič Marija; Rautar Franc, delavec, in Zinkovič Ljudmila; Kukovec Franc, čevlj. pomočnik, in Haber Fran-čiška; Berlot Anton, zidar, in Čoha Mar.; Deu-man Rupert, tov. delavec, in Kapun Viktorija. Bog daj srečo in blagoslova!

Gledališče

Petek, 10. jan.: Zaprto.

Sobota, 11. jan., ob 20: »Ples v maskah«. Red C. — Gostovanje gđ. Vere Majdičeve in Žana Fran-cila, prvega tenorja ljubljanske Opere.

CELJE

Poziv Mestnega prehranjevalnega urada

Mestni prehranjevalni urad je v preteklem te-dnu razdelil med prebivalstvo celjske mestne ob-čine vprašalne pole. V mnogih primerih raznašalci niso našli doma hišnega lastnika, niti stanovalec. Pri zbiranju izpolnjenih pol se je čisto dogajalo isto. Zato poziva Mestni prehranjevalni urad vse one, ki so vprašalne pole že dobili, da jih takoj oddajo v sobi prehranjevalnega urada na mestnem poglavarstvu v sobi št. 6. Kdor vprašalne pole še ni prejel, naj si jo takoj nabavi v uradu. Tudi oni, ki so prejeli litografirane pole brez navodil na hrbtni strani in jih ne znajo izpolniti, naj si nabavijo takoj druge vprašalne pole z navodili! Mestni prehranjevalni urad opozarja prebivalstvo, da je zadnji dan oddajanja, oz. sprejemanja vprašalnih pol v soboto, 11. jan. 1941. Roka se je tre-ba brezpogojno držati. Vsakogar, ki vprašalne po-le ne bo oddal, bodo smatrali, da ne reflektira na izkaznico za živila, oziroma oskrbovanje po prehranjevalnem uradu.

★

c Na praznik sv. Družine, 12. januarja, upri-zore celjski Križarji v telovadnici okoliške šole skrivnostno igro »Mašna strežnica«, ki bi morala biti 15. decembra. Veljajo stare vstopnice. Vab-ljeni!

c Tečaj za tajnice Dekliških krožkov celjske podveze bo v nedeljo, 12. januarja, v Prosvetnem domu ob 8. zjutraj. Udeležba obvezna.

c Solsko upraviteljstvo v Petrovčah se zahva-ljuje vsem darovalcem prispevkov za šolsko božič-nico, posebno naslednjim: Upravi občine Petrovče, Keramični industriji, krajevnoemu šolskemu odboru in P. J. S. — vsak po 500 din; bivšemu katehetu g. Vošnjaku za 225 din, domačim trgovcem Po-lancu Jos., Vodeniku Ant. in Lepšini Josipu za darove v gotovini in v blagu ter vsem ostalim dobrotnikom.

c Opozarjamo cenjeno občinstvo, da se dobe vstopnice za torkovo predstavo v gledališču v predprodaji v Slomskovi knjigarni. Ljubljancani bodo uprizorili ob 7 zvečer tragedijo »Romeo in Julija«.

c t Kogoj Alojzija. Tik pred prazniki so v Petrovčah pokopali Kogoj Alojzija, soprogo no-tarskega upokojenca g. Kogoj Franca, ki kot kron-ski upokojenec kljub svoji visoki starosti 81 let še vedno z vso vno in pridnostjo hodi dan za dnem v pisarno uprave umobolnice v Novo Celje. Po 53 letnem, srečnem skupnem življenju ga je se-daj na večer življenja zapustila zvesta življenjska družica, predzadnji član nekdanje 7članske dru-zine. Dvoje otrok mu je smrt pobrala v detinski dobi, dva sinova sta bila žrtvi svetovne vojne, pred tremi leti pa je umrla na možganskem vnetju še edina hčerka Anica, učiteljica v Grižah. Tako je ostal naš dolgoletni naročnik »Slovenca« na sta-rost popolnoma sam. Blagi pokojini naj bo vse-mogočni dobrotljiv plačnik. G. Kogoju izrekamo ob bridki izgubi naše iskreno sožalje!

KULTURNI OBZORNIK

Slowackega Anelli v slovenskem prevodu

Malokdo ve, da je v letu 1939 izšel prevod enega najbolj značilnih pesniških del velikega in trpečega poljskega naroda, Slowackega najbolj slavljeno delo: Anelli. Ni ta svetopisemska pesnitev v prozi v 8. kratkih poglavjih, ki se boro kot svetopisemske prilike v slogu evangelijev, izšla v knjižni obliki, temveč je vse leto izhajala, v prevodu p. Simona Ašiča v liturgičnem časopisu »Kraljestvo božje« (1. 14.). Ta cistercijska liturgična revija se je uveljavila v slovenskem liturgičnem gibanju po svojih globokih liturgičnih sestavkih ter s posebno ljubeznijo do slovenskega verskega združenja. Plod te slovenske ljubezni, ki se izkazuje v reviji, ki posebno propagira češčenje sv. Cirila in Metoda, je izhajala tudi ta Slowackega prozna pesnitev Anelli, ki spada med najbolj zanimiva dela poljskega mesijanizma in ovekovnečenja poljskega strašnega trpljenja. Tako za pesniškim prevodom Slowackega pesmi »V Švice« (dr. Voj. Mole) ter pesmi »Oče okuženih« (T. Debeljak) dobivamo Slovenci tudi knjugo v biblijskem slogu pisana poglavja Anelli v prevodu p. Simona. Tako potasi spoznavamo tudi poljsko pesništvo, ki je med največjimi na svetu, pa nam žal, še tako malo poznano.

Slowacki je te biblijske prizore napisal tedaj, ko je v armenskem samostanu na gori Libanon premišljeval o vtisih, ki jih je napravila nanj noč, prebena na Kristusovem grobu, in Sveta dežela sploh. Mesec dni je prebil v samostanu in tedaj začel pisati novo pesnitev, ki ji je dal naslov Anelli (končal pa jo je šele v Firenci leta 1888). Trpljenje Poljakov, razmetanih po vsem svetu, najbolj pa trpečih v sibirskih ječah, je

hotel prikazati na način svetega pisma in Dantejevega Pekla. Zato si je izbral namesto Vergila sibirskega kralja Samana, ki vodi Anelliho po Sibiriji, kjer vidi trpljenje poljskega naroda, še bolj pa poljske duše. Če je Mickiewicz pisal, da so Poljaki izbrani narod, je Slowacki to mnenje obrnil tako, da so le najbolj nesrečni izgnanci, ki pa so tudi sami krivi. Zato jih pokaže kot take, ki ne bodo nikdar več videli svoje rodne dežele ter bodo umrli na izgnanstvu. Lahko pa pomagajo bodočemu rodu in narodu s tem, da se žrtvujejo zanj in da ohranijo čisto narodno dušo. V Anelli je tako izraženo Slowackega narodno politično pojmovanje poljskega problema v tem: Naloga emigracije je, da ohrani narodni poljski duh v njegovi plemenitosti in čistosti, ohraniti narodne vrednote, na katere se bo uprla bodočnost. In v imenu te ideje trpi Anelli in se žrtvuje.

To svetopisemsko pesnitev imamo sedaj v slovenskem prevodu. V njem se kaže vsa čistost Slowackega poezije in romantike, pa tudi globokost njegovega preroškega in religioznega duha. S to pesnitvijo je Slowacki postal voditelj poljskih duš v emigraciji pred stoletjem ter se postavil ob stran Mickiewiczem Dzlodom in njegovi Knjigi romanja poljskega naroda, Krasinski pa je sploh predlagal, naj bi se Slowackemu na grob dal samo kratek napis: Pesnik Anelliha.

Priporočamo, da bi te prizore prebirali tudi v naših gimnazijah, da bi ob njih dobili pojem o narodni religiozni mistiki ter o veliki poeziji, ki so jo Poljaki v času svojega največjega trpljenja dali človeštvu.

Kardinal Hermenegild Pellegrinetti pozdravlja in blagoslovlja delo za liturgično obnovo med Slovenci

Z novim cerkvenim letom so »Božji vrelci«, glasilo za liturgično obnovo in apostolat Katoliške akcije, stopili že v šesto leto, kar orjejo težko ledino liturgične obnove med Slovenci. Kakor se pri nas naporno delo duhovne obnove po Katoliški akciji le počasi razvija, tako zdrava liturgična misel med slovensko izobraženstvo in narod le polagoma pronika. Zelo nas veseli, da naši cistercijski niso obupali, ampak tih in vztrajno delajo. Še posebej smo hvaležni, da naš nekdanji apostolski nuncij v Beogradu, kardinal H. Pellegrinetti, tako budno spremlja vse naše liturgično stremiljenje ter daje vedno nove pobude. V prvi številki VI. letnika imenuje kardinal delo za liturgično obnovo med Slovenci *prekoristno*. Potem pa navdušuje: »Poučuj, razlagaj in pojasnjuje sv. liturgijo z zgodovinskega, dogmatičnega in asetičnega vidika, da se bodo duše ob njej pravem spoznanju in lepem vršenju po tej cerkveni ustanovi obogatile in posvetile. Zakladnica krščanske nauka, zakladnica milosti je sveta liturgija in silno je obžalovati, da jo katoliki prestejo tako malo poznajo, tako malo cenijo, tako redko posejajo, tako raztreseno in površno opravljajo.« — Da tudi za nas ne bi veljali ti očitki, za to se »Božji vrelci« vneto trudijo. Vsaka letošnja številka bo prinašala za duhovno berilo in premišljevanje ob posameznih dobah ali celo dneh liturgičnega leta krasne misli znanega liturgičnega pisatelja, benediktinskega opata dom Kolumba Marmiona. P. Rafael Ašič razlaga pomembnost Gospodovega dne, ki ga pri nas tako zelo skrunijo, pa bi se morali vsi verniki prav na Gospodove dni najbolj liturgično udeleževati. Da liturgično delo počasi prodira že med preproste vernike, nam kažeje navodila v posameznih številkah, kako naj se naša katoliška družba seznanijo z liturgijo posameznih dob cerkvenega leta. Navdušen je spiritual v bogoslovju v Mariboru Anton Karo razlaga po obredniku krščanske poslednje reči. Nekaj posebnega je letos, da prinašajo »Božji vrelci« sodobno liturgično povest. Zaglavlje: »Iz liturgične setve in žetve« nas seznaja zlasti z liturgičnim prizadevanjem drugod po svetu. Lahko mirno trdimo, da je delo za liturgično obnovo, ki ga vodijo v glavnem pri nas cistercijski, dobro in zdravo. »Božji vrelci« nas za to delo najbolj navdušujejo. Potrebno je, da se zanjima zlasti duhovnik, izobraženec in preprost vernik; zlasti še, ker pričakujemo letos *popolno izdajo rimskega misala v slovenskem jeziku* in še pričakujemo, da se bo letošnje poletje vršilo *prvi slovenski liturgični teden*. — Z vsem tem pa nas bodo seznanili »Božji vrelci«. Zato vzemi in beri! — »Božji vrelci« izdaja *Liturgični apostolat*, cistercijski samostan *Stična*. Celoletna naročnina je samo 14 din. — Filip Zakelj.

Hrvatski katoliški koledarji

Katoliške založbe skrbje za svoje vernike tudi s primernimi koledarji. Stara tradicija ljudskega koledarja, namenjenega predvsem kmečki zabavi in še bolj prosveti, je koledar »Danice«. Največja njegova vrednost je v poučnih člankih. Opozorjamo na članek msgr. dr. Ferde Rožiča: »Vjerska naobrazba, ki na sijajen in lahki način tolmači najtežja verska vprašanja in probleme iz področja filozofske poetike. Univ. prof. dr. Milan Ivšič je napisal obsežni članek »Agrarno pitanje«. Sledijo komemorativni članki v spomin raznim velikim pokojnikom ter poučni kot dr. M. Lehpnera: »O doživljajih udržavanja; inž. Oskar Piskorič: »Šumarstvo u Hrvatskoj« in drugo. Lepa je poučna povest slavonskega župnika Pavla Matijeveca: »Takvu sam ženu tražio« z jasno borbo proti nevarnostim bele kuge. Nikola Jagatić je napisal povest: »Kupio kuću za jednog prasca« ter nastopa v njej proti golufiji v vaških gospodarskih razmerah. Književnik Mija Stuparić pa v črtici prikazuje razgovor med kmetom in delavcem o socialnih razmerah. Literarno lepa je povest Franje Biničkog: »Mali«, ki prikazuje liško življenje. Med pesmimi je vidna zlasti pesnica Gabriela Cvitana in pok. Aleksa Kokić. Karakteristično za »Danice« je, da je največji in najbolj razširjen koledar.

Tipični koledar za duhovno prosveto s prvostni članki je »Koledar Gospine Pravnice«, ki vneto širi marijanske pobožnosti. Sam hrvatski metropolit prevz. dr. Alojz Stepić je napisal krasen uvod, v katerem opeva pojem materinstva v podobi Nebeške kraljice. Letos je viden pri tem koledarju vsestranski napredek v vsebini, obsegu in opremljenosti. Zanimiv je poleg lepih verskih sestavkov prikaz dr. Andelke Rabadana: »Dominikanska gimnazija i konvikt na Bolcu, kjer prikazuje 13letno brezuspšno borbo za izpolnitev gimnazije, ki je bila takoj dosežena s hrvatsko prosvetno avtonomijo. Navajamo še dr. Vladislav Vlačića: »Duševna kultura bačko-baranjskih Hrvatov« z mnogimi zanimivimi po-

datki; Tomislav Macan piše o 1300letnici hrvatskega naroda s Petrovim namestnikom in Rimu. Zanimivo je prikazovanje dominikanca-aviatčarja O. Bernarda Goeffroya, ki je padel, letel v lanskem letu z avionom nad nemško fronto. V literarnem oziru je zastopana mlada katoliška lirika Aleksa Kokića, Kornera, Ante Jakšića, Branka Klarica in Rajmunda Kupareja. Od starejših lirikov nastopajo Ivan Šarić in Velimir Deželić. Mnogo je še zanimivih prispevkov v tem koledarju, a zaradi ozkega prostora ne moremo o njih poročati.

Kot zbornik katoliške književnosti z mnogo literarnimi ambicijami je vsakega »Koledar svetog Ante«, ki je po tradiciji fino opremljen, obsežen in poln izbranih prispevkov. Na uvodu je pesem ob 1300letnici zveze Hrvatov z Vatikanom »Kristusova Hrvatska« izpod peresa pok. Kokića. Viktor Živič je napisal razpravo o starohrvatski umetnosti in pomenu starohrvatskih spomenikov. Najboljši hrvatski zgodovinar Djura Szabo je napisal »Govor slika cerkvene umjetnosti«.

Z obilnim ilustrativnim materialom daje ta članek ugodno obiloletje celotnemu koledarju. Dr. B. Perović je napisal »Moderno Propagando«, Pavle Butorac »Opće oznake hrvatske kulture«, dr. Milan Ivšič »Naša kulturna autarhija« slede še članki A. R. Buerova, dr. K. Kržanića, Petra Grgeca, Vida Mikličića, dr. S. Podolska, dr. A. Matijeveca, dr. E. Orozovića itd.

V literarnem delu je zastopan najmočnejši sodobni hrvatski pripovednik Mile Budak z nove »Vučja smrt« iz osebnega življenja, polno karakterističnega pripovedovalnega daru in tehnike. Štefa Jurkić objavlja fragment »Popuhnul je tihi vetar...« o bl. Nikoli Tavliču. Novele objavljajo še A. Matasović »Motorac«, N. Subotić »Marjine zaruke«, H. Strauh-Grmović »Badnjak Drage Sestič«, Tina Tinović »Rijeke«.

Liriko podajajo Sida Košutić, Aleksander Kokić, Jeronim Korner, Gabrijel Cvitan, Zdenka Jušić, Ante Jakšić itd.

Koledar sv. Ante prehaja tako v pravi hrvatski katoliški almanah, ki ga je treba kot takega zelo ceniti, zlasti če upoštevamo izjave nekaterih, da so periodične katoliške hrvatske revije v nekem kritičnem zastoju.

Prvovrstne kulturne prispevke ima elitni »Kalendar Srca Isusova i Marijinac«. Ves lanski koledar je bil posvečen jubileju osnutka jezuitskega reda. Večina letošnjega letnika pa govori o 1300letnici hrvatskih verskih odnosov z Rimom, in sicer pišejo o tem O. Kozelj, Stj. Krizina, Lakač in Franjo Majer. I. Nikolić »Isusova fotografija« je članek s kritičnimi pogledi na odtiske na svetem platnu, ki se čuva v turinski katedrali. T. Jagrić piše poučen članek, ki je obenem tudi učinkovit, »Kako je v peklu?« Slede zelo posrečene in obilno ilustrirane reportaže. Metode jezuitov kot religioznih pedagogov so prikazovane v vrsti nasvetov za ureditev krščanskega doma.

Med leposlovjem je uspel prevod »Responzorij sv. Petra« od Milana Pavelića. Sledijo še lirski prispevki Jeronima Kornerja, Ante Jakšića in M. Delnikova. Še mnogo bi se dalo navesti o neumorni jezuitski aktivnosti v tem letopisu, a žal, je prostor premajhen za vsa ta navajanja.

Iz podanega pa vidimo, da so Hrvati zelo dobro preskrbljeni s katoliškimi koledarji, kar jim je ne le v čast, ampak tudi v korist. Koledar je namreč knjiga, ki jo pogleda večkrat, mogoče vsak dan pogledaš in nehoti pobrskaš tudi po čitlu v njem. S tem pa se budi zanimanje za dobrobit časnega pa tudi večnega življenja. J. S.

»Naša knjiga« v novem letu

Jugoslovanska knjigarnja je izdala okusen prospekt, v katerem naznanja svoje knjige za l. 1941. Naša knjiga. Te naj bi bile: provod poljskega zgodovinskega romana Zofje Kossakove o Krizarski vojski, ki bo obsegal nad 800 strani in bo izšel v dveh knjigah, dalje Lee Faturjeve Izbrane povesti (za njeno 75-letnico) ter lepo kmečko povest Waggerla Leto Gospodovo, ki si je osvojila v kratkem času občinstvo ne samo doma, v Avstriji, temveč tudi drugod (prevadena je tudi že na češko).

Kakor je založba lani končala svoje prvo poslovno leto z zgodovinskim romanom o celjskih grofih (Wambrechtsamerjeve), ki vse bralce izredno zadovoljuje ter da nazoren pogled v tedanjo kulturno politično zgodovinsko dogodka, ki so se odigrali na naši zemlji in tudi v našo usodo, bo sedaj s še močnejšim zgodovinskim romanom začela novo leto. Fofja Kossak je napisala pred petimi leti v poljščini ogromen roman Krizarji (Krizarska vojska), ki je v izvirniku izšel v štirih knjigah (skupno 1300 strani), kar bo pa v izdaji Naše knjige, ki je precej večja in gostejša od izvirnika, dalo kakih 800 strani v dveh zvezkih. Roman hoče nazorno opisi tedanje razmere na prelomu 10. in 11. stoletja ter nam riše srednjeveški duhovni svet viteškega zapada, pokvarjenost in lakost Bizanca ter kulturo in duha vzhodnega muslimanstva, ki je tedaj dosegel svoje prve

uspehe z osvojitvijo svetega groba, Palestine in Male Azije. V romanu se opisuje, kako je sklical papež Urban cerkveni šoo v Clermont, kako je na besede Petra Eremita oznanil krizarsko vojsko. In potem vidimo vse pripravljane in romanje ogromnih množic križarjev (400.000) v raznih smereh, njihove strašne usode, lakote in bolezn, razvrat v Bizancu in umiranje v pustinjah Male Azije, borbe s Turki, zmage in poraze ter stiske, ki vodijo v najhujšo fantazijo o človeških mukah. Pravi pekel človeških nesreč, pa zopet vera kot jo je imel samo srednji vek. Tako smo priče vseh grozot tedanje dobe, pa zopet napetij duha in verskih ekstaz, skratka: v tem romanu je podala največja sodobna poljska zgodovinska pisateljica, dedinja Sienkiewiczovega talenta, zgodbo vsega človeštva v zrcalu prve krizarske vojske. Zato bo njen roman gotovo pritegnil mnogo bralcev.

Lee Faturjeve povesti spadajo med slovensko ljudsko slovstvo, kjer zavzemajo eno prvih mest. Saj so njene zgodovinske povesti zelo iskane zgodovinske povesti iz slov. starih časov in jih bo sedaj nudila knjigarna preprostim bralcem ter s tem počastila tudi visoki življenjski jubilej priljubljene pisateljice. Izrazi tega naravnega prirovnega talenta. In to predvsem sedaj, ko Slovenci tako pogrešamo zgodovinskih povesti iz svoje lepe in zanimive preteklosti, kar bi v nas budilo tudi domovinskega duha, pa tuji vero v dobroto človeških src.

Waggerlova povest Leto Gospodovo, ni nikakšna liturgična knjiga o cerkvenem letu, kakor bi kdo pričakoval, temveč lepa kmečka povest, v kateri pridejo do izraza v podobi teh ljudi cerkveni prazniki na kmetih. Polna poezije, prisrčnosti in globoke psihologije je ta povest, iz katere je pisatelj sam bral pred letom na svojem obisku v Ljubljani odlomek in z njim žel veliki uspeh. S to svojo knjigo se je Waggerl postavil med prve pisatelje sodobne Nemčije, ki predstavljajo umetniško načelo »križi in zemlji«. In tako iz povesti želi kri, pa tudi zemlja, sočna zemlja štajerskega kmeta, ki živi svoje življenje v okviru cerkvenega leta. Tako je zemlja tudi povezana z Bogom.

Kakor vidimo iz prospektov, ki jih je Jugoslovanska knjigarna razposlala kot vabilo na naročilo (leto veljajo vse knjige vezane 300 din, kar se lahko plačuje mesečno), bo letošnji

knjižni program lep in branja vreden ter naročbo na Našo knjigo vsem priporočamo.

★
Jožef Lavtarič: »Lipniški grad«, zgodovinska povest iz 14. in 15. stoletja, Radovljica 1939. — V tej povesti obravnava pisatelj na podlagi ohranjenih zgodovinskih zapiskov, listin in kronik zgodovino, t. j. politično, socialno in kulturno razmere kasnega srednjega veka na ozemlju nekdanjega gospodstva Ortenburžanov. Pisatelj, ki se že desetletja bavi s študijem zgodovine blejsko-radovljiške kotline, zelo nazorno opisuje plemiško življenje in gradove tistega časa. Predstavi nam v svoji zgodovinski povesti Lipniški grad pri Radovljici, ki je danes že v razvalinah in se imeduje Pusti grad; prav zanimivo opisuje cerkvene razmere tiste dobe. Omenja tudi razne nesreče, kakor: kugo, kobilice, potrese, ki so zadele našo lepo Gorenjsko. — Knjigo je založilo radovljiško Prosvetno društvo in se dobi v vseh knjigarnah. Cena 20 din. Knjigo prav toplo priporočamo. S. L.

Hrvati o Madachovi Tragediji človeka. Znani hrvatski literarni kritik in publicist dr. Ivan Esih je v »Novosti« 9. t. m. skoraj celo stran posvetil Madachovi Tragediji človeka ob priliki slovenskega in srbskega prevoda. Najprej prevod iz noveletne številke »Slovenca« iz članka univ. prof. dr. Steleta, ki je tam objavil svojo interesantno reportažo »Zimski vtisi iz Budimpešte ves odstavke, ki se tiče odklona Penkluba slovenskih in srbskih prevajalcev te madžarske tragedije. Nato pa je posvetil drugo polovico strani specialno Madachovi Tragediji, ki jo imenuje »na je brez dvoma eno največjih del filozofske poezije v svetovni književnosti. Vsebuje usodo vsega človeštva v njegovih glavnih reprezentativnih tipih in prav tako razdeljenih likih in usodah po vseh stoletjih.« Tu tudi piše, da so Tragedijo človeka prevajali v svetu največji pesniki, tako na češko — Vrchlicky, na slovaško — Ilievzdoslav, na romunsko — pokojni politični ministri predsednik in pesnik Oktavijan Goga, v nemščino — pa Lajos Doci in za njim jenő Mochaci, dva znana madžarska pesnika, v srbsčino pa najprej Zmaj Jovanović, nato Jankulov in sedaj dr. S. Stefanović. Zavzema se, da bi jo preveli tudi na hrvatsko, ali vsaj predvajali v gledališču, kjer so jo igrali pred vojno za časa dr. Miletičeve ere (kakor vemo, sta takrat igrala v tej tragediji tudi Borštnik in Nučić).

ŠPORT

Drevi na drsalno prireditve za »Zimsko pomoč«

Drevi ob 18.30 bo na drsališču »Ilirije« pod Cekinovim gradom zanimiva drsalna prireditev v korist zimske pomoči, ki je morala biti snovi zaradi neugodnega vremena preložena na nocojšnji večer. V umetnem drsanju nastopijo naši najboljši drsalci in državni prvaki v tem lepem zimskem športu kakor Silva Palmetova, Emanuel Thuma, Biber in Janez Betetto. Seveda ne bodo manjkali naši hokejisti, ki se pravkar pripravljajo za svojo turnejo v inozemstvo. Vsi torej drevi na drsališče »Ilirije«! Kdor je športnik, bo prišel v polni meri na svoj račun, kogar pa šport ne zanima, pa naj pride zaradi naših revežev.

K. A. C. : Ilirija

Dolgo že ni bilo na ilirijanskem igrišču tega izbornega kluba in prav zato smo tem bolj željni videti igralce K.A.C. Iz zadnjih rezultatov njihovih gostovanj v tujini lahko sklepamo, da so se kvaliteto že toliko izboljšali, da jih v Nemčiji štejejo v prvo hokejsko vrsto. Igralci Ilirije so za zadnja leta tudi toliko napredovali, da bodo Celovčanom trd oreh s svojim znanjem. Zato bo ta tekma vredna obiska, saj bo to višek letošnje hokejske sezone v Ljubljani.

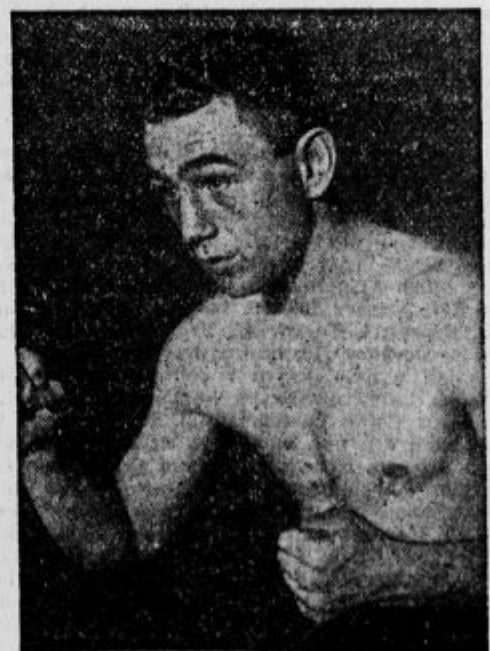
Prireditve zahteva ogromnih stroškov, vstopnina bo pa kljub temu propagandno nizka in zato naj nihče v nedeljo ne ostane doma. Vstopnina 12 dinov, člani in dijaki 8 din. Tekmovalci ostalih sekcij kot običajno.

BSK : Jugoslavija 1 : 0 (0 : 0)

Pred 4000 gledalci sta nastopila gornja nasprotnika na drugi pravoslavni božični praznik v Beogradu v nogometni tekmi, v kateri je podlegla »Jugoslavija«. Po premoči, ki jo je imel BSK, bi morala biti zmaga že večja, za kar se ima »Jugoslavija« zahvaliti BSK-ovim napadalcem, ki so preveč oklevali.

Smučarske tekme v Kamniku

Na praznik sv. Treh kraljev je SK Kamnik izvedel klubske prvenstvene tekme v treh kategorijah. Seniorji so tekmovali na 16 km dolgi progi in so bili doseženi naslednji uspehi: 1. Jože Janežič 1:34.55; 2. Adolf Ravnik 1:38.14; 3. Albin Potokar, 4. Milan Janežič. — Juniorji so prevzeli progo 8 km v naslednjem redu: 1. Milan Terpinč 0:44.50; 2. Božo Janežič 0:45.59; 3. Jaroslav Krži, 4. Franc Primožič. — Mladina je tekmovala na 3 km dolgi progi: 1. Franc Balon 0:15.32; 2. Jože Rems, 3. Adolf Jeglič, 4. Zvonko Gurin. — Tekme je spremljala velika množica občinstva.

HEINZ LAZEK,

nemški bokser težke kategorije, je po predpisani poti postal evropskega prvaka Maksa Schmelinga, da brani svoj naslov. Lazek ima precej izgledov, da si osvoji naslov evropskega prvaka.

Mladinske tekme v Šiški

Smučarski klub »Ljubljana« razpisuje za nedeljo, dne 12. t. m., propagandne mladinske tekme v smučskem teku, in sicer za mladino do 14 let na 2 km, od 14 do 16 let na 3 km in od 16 do 18 let na 5 km. Štart in cilj ob cesti v Kosezah ob 10 dopoldne. Prijave do 9 dopoldne v gostini Martinec v Zgornji Šiški. Tam bo po tekmi tudi razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad. Prijavnine ni. Tekmuje se po pravilniku SZSZ.

Razpis

Slovenski športni klub Maraton v Mariboru razpisuje klubsko prvenstvo v smuku in teku na 6 odnosno 12 km za člane in juniorje, ki bo dne 12. januarja t. l.

I. Smuk na progi Klopni vrh—Sv. Lovrenc na Pohorju. — Štart točno ob 13 pri koči na Klopnem vrhu. Prijave sprejema načelnik do sobote, 11. t. m. do 12, oziroma na štartu pri koči.

II. Smučski tek za člane na progi pribl. 12 km, za juniorje na progi pribl. 2 km. Štart za članee-seniorje ob 15 v trgu Sv. Lovrenc, nato pa takoj štart za juniorje. Prijave sprejema načelnik, odnosno zapisnikar na štartu.

V ostalem bo tekmovalje po pravilih JZSZ.

Športni drobci

Nogometni dvboj med Španijo in Portugalsko bo 12. t. m. v Lizboni.

Nogometna reprezentanca Zagreba bo igrala proti reprezentanci Nürnberg (Nemčija) 26. t. m., na katero srečanje jo je povabil Nürnberg.

Nov svetovni rekord v hrbtnem plavanju je postavil pred kratkim na 100 m ameriški plavač Adolf Kiefer, ki je preplaval omenjeno progo v času 1:04.7 min.

Vesti športnih zvez klubov in društev

SK Planina — lahkoatletska sekcija. Vabimo vse atlete, da se udeležijo cross-country treninga, ki bo v soboto 11. t. m. ob 13 na Stadionu. — Načelnik.

Ljubljanski športni klub sporoča svojim članom, da bo letošnji redni občni zbor v petek 17. t. m. ob 20 v lovski sobi restavracije Slamič s običajnim dnevnim redom. Odbor.

ZSK Hermes. Drevi ob pol 20 bo redna seja centralnega odbora v palci Grafike z običajnim dnevnim redom. Načelnik sekcij brezposojno prineso poimenovalnega članstva zaradi pobiranja članarine. Predsedstvo.

Ljubljanska zimskošportna podzveza bo imela svojo sejo danes (v petek) ob 20 v pisarni JZSZ.

ZFO

Klubski dan FO Kropa

V nedeljo in ponedeljek so se vršile v Kropi smučske tekme Fantovekega odseka. Šest članov in štirinajst mladcev je tekmovalo v alpski kombinaciji, šestnajst naraščajnikov pa v teku na 800 m. Proga za smuk je bila dobro izpeljana, precej težka in dolga 1500 m z višinsko razliko 300 m. Mladci so tekmovali na krajši progi. Rezultati so bili naslednji:

SMUK: Člani: Kordež Ivan 1,35, Smitek Janez 1,44, Kavčič Filip 1,45.

Mladci: Gašperšič Jože, 0,44, Gašperšič Marjan 0,45 Resman Cvetko 0,45.

SLALOM: Člani: Smitek Janez 1,29,4; Kavčič Filip 1,39,5; Potočnik Stojan 1,40,1.

Mladci: Gašperšič Marjan 1,03,8; Kordež Gašper 1,25; Gašperšič Jože 1,38,8.

KOMBINACIJA: Člani: Smitek Janez, Kordež Ivan, Kavčič Filip.

Mladci: Gašperšič Marjan, Kordež Gašper, Gašperšič Jože.

Naraščaji: Smrekar Jože 5,43, Kržišnik Ivo, 5,52, Kordež Albin 5,57, Kavčič Lenart 6,47, Lazar Janez 7,02.

Vodstvo tekmovalja je bilo v rokah predsednika Azmana in Rudeta Finžgarja, ki se zaradi poškodbe ni mogel tekmovalja aktivno udeležiti.

Smučarske tekme stiškega okrožja

Štiško okrožje bo priredilo dne 12. t. m. okrožno smučarsko prvenstvo v 3. in 4. sledečim epredom: ob 10 sv. maša v 3. in 4. po maši otvoritev tekem, nakar sledi tek mladcev na 3 km, nato članov na 10 km; kosilo; po kosilu članska štafeta 4 krat 2 km in skoki, če bo skakalnica uporabna. Po tekmah razglasitev rezultatov in razdelitev diplom v Prosvetnem domu v 3. in 4. — Vabljeni tudi člani sosednjih okrožij — Bog živi!

Hotel du Parc - sedež francoske vlade

Francozi so se morali po vojaškem porazu na marsikatero bridko navaditi. Tako imajo tudi svojo vlado kar v hotelu. Nekam čudno se to sicer sliši, pa je vendarle resnično. Vhod v kolonialno ministrstvo je med neko papirno in tovarno za klobuke. Nad glavami vojaških straž pred vojnimi ministrstvom se blesti napis: »Hôtel Thermal«. — Državni poglavar maršal Petain je v »Hôtelu Parc«. Pa če bi tudi hotel prenesti svoj sedež kam drugam v Vichyju, bi se pač moral preseliti v kak drugi hotel. Vichy je znano francosko zdravilišče. Zdraviliški dom so predelali začasno v »vladno četrt«. Namesto ulice in trgov imaš kar dolge hodnike, številne nadstropij ter sobne številke. Če prehitro odpreš vrata št. 228, boš našel na primer na samega finančnega ministra. Pred sobo notranjega ministra so kovčgi, tako da je notranji minister z eno nogo vedno pripravljen za pot. Če je kaj nujnega in prideš ponoči v »Hôtel du Parc«, boš videl šefe kabinetov, ki tekajo kar v pižamah po hodnikih. Državnega poglav. maršala Petaina boš srečal v dvigalu. Vse to živi in dela v istem poslopju, vrata pri vratih, tako rekoč »doma«.

Službeni odloki in naredbe nimajo dolgih poti — čeprav se to čisto dogaja — saj je v hiši prav vse, tudi uradi za domač in tuj tisk ter službeni poročevalski urad. To je za častnike naravnost idealno, saj stanujejo prav pri viru, iz katerega izhajajo novice. Ugibanja in glasovi se širijo in vise v zraku v tej hiši nekako tako, kakor prihaja iz kleti duha dobrega, starega rdečega vina. Časnikarji bi lahko vse kar sproti zapisovali in pošiljali v svet, če bi ne bilo v isti hiši tudi — cenzure.

Ta »Hôtel du Parc« v Vichyju je najzanimivejša vladna palača, ki si jo moremo zamisliti. Nakarjari v belih suknjičih so pomešani med visokimi častniki, na stopniških stražah istočasno vojaki, policija in hotelski vratarji. Na vходу v po-

slojje je kakor pred mravljiščem. Tu vrvi ljudi, ki iščejo ministra, ali slugo ali pisarja.

V drugem hotelu je središče diplomatskega zbora. Tam se zbira tako imenovani mednarodni svet in pa »sence«, tako imenujejo nekdanje ministre in politike. To je dalo hotelu tudi vzdevek »Château des phantomes«. Zvečer lahko slišiš pri cocktailu — nekdo je bilo to pri kavi — vse jezike in vidiš vse barve. Vrhovni diplomatski predstavniki so videti nekam zmučeni, diplomatsko osebe se do smrti dolgočasi. Vse dolge dni prebije pri bridgeu, samem bridgeu. Pri ženi tega ali onega diplomata pijejo cocktail, v sosednji sobi pa slišiš ropot pisalnega stroja, kjer pišejo zelo važno in zaupno politično poročilo. Ne, tu ni nič zaupno, nič ne more ostati tajno. Kako naj se pogovarjaš po telefonu, da te nihče ne bi slišal, ko pa te loči od sosednje sobe ozek zid, skozi katerega lahko slišiš vsak vdih poslanika, ki ga je vrgla hripa v posteljo.

Križi in težave Petainove Francije

Kdo bi mogel pozabiti tiste težke prizore, ki so se odigrali v drugi polovici preteklega leta po francoskih cestah, polnih mož, žena in otrok, bežečih od svojih domov pred bombami in v bojazni, da bodo videli svojo vas v bitki z nadmočnim sovražnikom. Odlili so, kot na povelje, ne da bi vzeli kaj s seboj, samo da bi ušli strašni mori, na katero so se še spominjali iz leta 1914. Šele premirje je ustavilo velikanški val tega največjega človeškega preseljevanja zadnjih stoletij. Več kot 3.800.000 beguncev, med katerimi je bilo na stotine Belgijcev, Nizozemcev in Luksemburžanov, je v nekaj tednih napolnilo vso prednjo in južno Francijo.

Francoška vlada se je v teh mučnih in groznih časih za čuda hitro znašla. Bil je lep letni čas, kar ji je prišlo zelo prav, ko je porazdelila begunce po mestih in deželi, jih spravila po privatnih stanovanjih, jim dajala hrano ter jim bila z vsem najnujnejšim stalno pri rokah. Ko je bila prva pomoč gotova, se je bilo treba lotiti trojne naloge: vrniti 4 milijone domačin in tujih beguncev na njihove domove, jim oskrbeti stanovanja, ki so bila med njihovo odsotnostjo porušena, in hrano vsaj za toliko časa, dokler si spet ne bi mogli sami pomagati. Slednjič je bilo tudi treba urediti gospodarsko, socialno in moralno stran onih beguncev, ki se niso mogli vrniti na svoje domove.

Razmere, ki so spremljale to delo, so bile zelo neugodne: cestno omrežje je v vojni močno trpelo, mostovi in železnice so bili poginani v zrak, gradbeni material pa je bil sila redek. Navzlic temu se je z dobro voljo in v vzornem redu vse lepo uredilo. Francoška vlada je lahko v kratkem času poslala 3 milijone ljudi na njihove stare domove. Nekaj števil kaže hiter postopek teh prevozov: V juliju 200.000, v avgustu 1.700.000, od teh milijonov z vlaki, več kot milijon po cesti, za kar so porabili 200.000 avtomobilov in 14.600 ton bencina.

Komaj je bila premagana ta težava, že se je pojavila nova: z 11. novembrom se je pričelo preseljevanje Francozov iz Lorene in to po 6000 na dan. Od prvega dne izseljevanja pa do 21. novembra, ko so nemške oblasti dovolile, da se izgon odgodi, je prestopilo demarkacijsko črto v Chalonsu okoli 80.000 Lorencev. Francoška vlada jim je zagotovila bivališča tako, da so niso raztrgali družin. Vsak begunec dobi dnevno do 15 frankov ter doklade za ženo in otroke. Med nje so razdelili tudi 50.000 oblek ter 100.000 parov čevljev, kar je bilo

Angleška motorna torpedovka pri hitri vožnji.

Gregorinov „Kralj z neba“ v Kamniku

Ta odlična božična igra, ki je iz ljubljanskega dramskega gledališča šla pred štirimi leti skoraj preko vseh večjih podeželskih odrov, je našla za konec minulih božičnih praznikov 4., 5. in 6. januarja gostoljubno streho tudi v »Kamniškem domu«. In bila je deležna nepričakovano lepega sprejema. Trikrat so kamniški meščani, še bolj pa iz okolice, napolnili dvorano, za mnoge pa niti ni bilo več prostora. Zato se bo igra ponovila že v tretje (4. predstava) na nedeljo sv. Družine 12. januarja ob pol 4 popoldne. S tem je postal »Kralj z neba« za Kamnik dogodek, o katerem se mnogo govori.

Pisatelju igre je šlo predvsem za to, da vpelje gledalce v zamisel o kraljevanju božjem na svetu. In zopet ne kaže toliko na luč, kot na senco in temo; v zastopniku zgolj zemljanskega, Bogu sovražnega kraljevanja — Idu-meju Herodu — riše pretresljivo sliko razmer, ki so vladale v Palestini ob času, ko je prišel Odrešenik na svet. Je pa to tudi slika naših dni. Na račun ljudske pobožnosti gre skupina ob jasticah, ki je res iskrena in domača. Zato ni čudno, da zajame igra kljub svoji shakespearjevski zgoščenosti — kar jo dela za povprečnega gledalca večkrat težko razumljivo — tako izobraženca kot povprečnega gledalca.

Tako zamišljena verska drama je seveda za diletantске igralce precej trd oreh. Priznati pa moramo, da so kamniški igralci, člani Prosvetnega društva, ki že kar slove po svojih rutiniranih nastopih, znali to trdo orehovo lupino streti in dobiti ven sladko užitno jedro. Igranje je bilo v resnici skoraj na višku diletantskih možnosti. Levji del je odnesel g. Nardin z glavno vlogo Heroda. Ob njegovem močnem, gotovem in doživljem igranju je gledalcem večkrat zastajal dih. Grobost barbarja na kraljevskem prestolu je znal združiti z zvitostjo omnipotentnega tirana, kar je nemajhna zahteva. Posebno dober je bil v končni sceni, ko nasilnik Herod spozna svojo zgrešeno pot, a ne more več nazaj. Tudi igralec Agripa in svojem popolnem igranju skoraj nima kritike. Devica Marija in sv. Jožef sta povsem odgovorljiva idealni zamisli vernega gledalca, kar pri tako delikatnih vlogah mnogo pomeni. Razen preveč jokajočega glasu Starega pastirja in prehitrega izgovarjanja Danielovega, pri teh dveh vlogah ni kaj grajati. Dobro je odgovorjal svoji vlogi Kvirinij, kakor tudi Sirah; le malo močnejšega glasu bi si želeli pri prvem, Sirahova izgovarjava pa je bila pretirna, vendar z lepimi poudarki. Slepi gluheci bi mogli še bolj izrazito podati svoj obup. Neri je bil posrečen, le pri oponašanju »kraljevskega visocanstva« in njegovih navad je bil premalo »do-stojanstven« zaradi nejasnega zlogovanja. Pastirjev in Modrih pa marsikdo v dvorani ni razumel, ker so preveč sebi govorili. Tamara je v razmeroma kratki sceni izpolnila važno vlogo popolnoma. Veliki duhovnik Ana se je prikazal res kot veliki. Močan, pretresljiv je bil nastop belehemske matere; tudi plesalke so dobro rešile svoje dopolnilne vloge. Angela Gabriela bi si želeli videti bolj nebeskega kneza. Grupacija je bila najlepša ob jasticah, drugod bi potrebovala še nekaj več prečimosti.

Režija je bila v rokah g. Huberta Berganta, ki si lahko zadovoljno pomane roke, da je bilo njegovo nemajhno delo in velika skrb kronana s tolikim uspehom. Scenarij je izdelal g. Franjo Pirč, ki je iz tako nemogočega odra, kot je kamniški, ustvaril povsem igri odgovorjajoč okvir. Med odmori je gosp. kaplan Ivan Caserman — inspirator predstave — v nekaj besedah vselej podal kratko vsebino naslednjega dejanja in prebral k dejanju predpisani svetopisemski tekst. G. Viktor Mihelič je spremljal med odmori na klavirju petje božičnih pesmic, kar je dalo dvorani izraz neke domačnosti in pobožnega razpoloženja. Isti je vodil tudi druge glasbene točke v igri.

Naj bo na tem mestu izrečena zahvala g. inšpektorju Sadnikarju, ki je s strokovnjaškimi nasveti in odstopitvijo mnogih rekvizitov iz bogate zaloge svojega, po vsej državi znanega muzeja, pripomogel, da je predstava čimbolj točno podala sliko rimskega oz. judovskega življenja one dobe. — Zahvala gre tudi akad. slikarju g. Cudermanu, ki je kot masker s pomočniki ustvaril vlogam presenetljivo točne maske.

Iz povedanega je razvidno, da je predstava tako lepo uspela zato, ker so sodelovale v lepi vzajemnosti in poštrevnosti najboljše moči.

I. C.

Za dobro voljo

Nezaželeni uspeh.

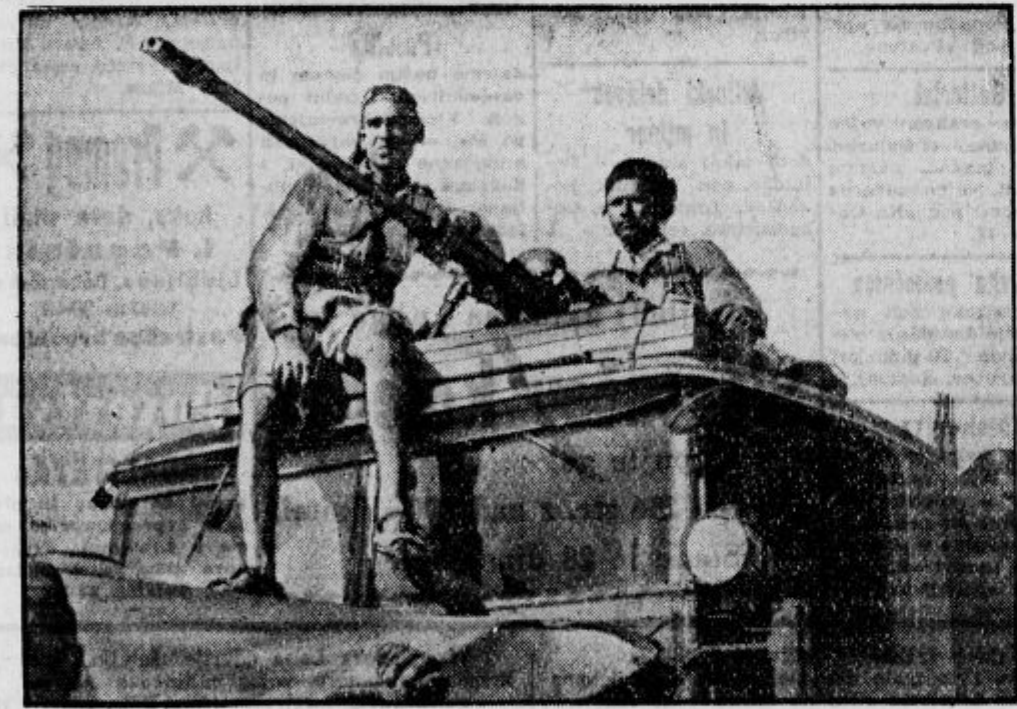
Pijanec je motovilil po vagonu cestne železnice in je stopil nekemu gospodu na prste. »Gospod sprevodnik,« je gospod jezno zavpil. »Ali morete trpeti pijance v vagonu?«

»Če ne boste godrnjali in če nihče ne bo opazil, da ste pijani, se zaradi mene lahko peljete z nami.«

Bardija po padcu

Italijanska utrdba Bardija je po opisovanju nevtralnih poročevalcev le še kup razvalin. Vojaške barake so povečini pogorele, iz skladišč za orožje in življenjske potrebe se je dolgo valil gost dim, ki je pokrival celo mesto. Na obali in v pristanišču se sedaj jasno vidijo učinki bombardiranja z morja. Velike kamne in velikanse kupe peska so granate iztrgale iz močnih utrd in omajale obrežno topništvo, ki je bilo vzdano v utrdah. Nadaljnji odpor posadke v Bardiji bi bil nesmiseln, ker ostala Grazianijeva armada Bardiji ni prišla na pomoč. V glavnem stanu generala Wavella so se spraševali, zakaj od nasprotni strani ni bilo nobenega poskusa napasti majhno angleško motorizirano divizijo, ki je bila na zahodni strani od Bardije in je zasedla zvezo med Bardijo in Tobrukom.

Bardija je močan temeljni kamen v libijski obrambni zgradbi. Čeprav je bombardiranje s suhega, morja in zraka to važno trdnjavo zelo poškodovalo, je vojni plen vendar še zelo velik. Skoraj nedotaknjene pa so ostale važne in močne utrdbe pod zemljo in v skalah. Sedaj bo tudi zelo težko napasti Egipt z zahodne strani, saj so Italijani polagali največjo važnost na utrdbah Bardije, Tobruka, Derne, Solluma in nazadnje Sidi el Baranija. Pod sedanjimi okolnostmi bo ta oporišča težko zopet zavzeti, še manj možno pa bi bilo zgraditi druga oporišča. Za generala Wavella je Bardija važna tudi zato, ker ima najugodnejše pristanišče za preskrbovanje njegove armade.

Protiletalski top na bojnem avtomobilu v severni Afriki.

Vloga kemije v sodobni vojski

(Konec.)

V naslednjem objavljamo zadnji del predavanja g. prof. Marija Rebeke:

Po tem vsekakor jako pomanjkljivem pregledu se hočemo še ozreti po tako zvani surovinskih bazi za to tvarine, ki jih potrebuje in uporablja vojska. Pravi nam ne pomagajo vse te lepe sinteze, niti če so tehnično izdelane, torej take, da moremo proizvajati velike množine v razmeroma kratkem času.

Preostajajo še bojni plini. Iznajdba je jako stara in kitajskim džunkam že stoletja znana: tako zvani smrdeči lonei. No, kemija nudi vojsku celo vrsto razločnih in različno učinkovitih snovi, deloma pline kakor take, deloma tekočine, ki se razprše, deloma trdna telesa, ki učinkujejo kakor sir pri prah. Prvi bojni plini so bili solzavci; dražili so skupine dihalnih organov in oči, bili so silno neprijetni, ne baš prenevarni. Navadna maska je ščitila proti njim. Nato so nastopili dušični plini, med njimi klor, phosgen in diphosgen. Ti so bili že skrajno nevarni, posebno oba poslednja, pač zaradi tega, ker sta se dala ob doleden koncentracijah še mirno vdihavati, dasi sta napadala pljučne skupine ter čez nekaj ur povzročila težka obolenja in tudi smrt. Navadna maska je ščitila proti njim. Drugačnja je bila stvar s tako imenovanimi kihavci, ki niso plini, nego trdna telesa. Teh kihavcev ne absorbirajo absorbne plasti v maski, oni zaidejo v grlo in povzročajo strašen dražljaj, tako da mora prizadeta oseba masko sneti. Dobro se spominjam na njihov prvi nastop v pretekli svetovni vojni. Kmalu so našli Angleži sredstvo zoper njo: montirali

so na masko cev, ki je bila napolnjena z bombazem. Skozi ta »filter«, ki je zadrževal fini prah kihavca, so dihal. Pozneje so konstruirali posebne maske z vdanim filtrom. Seveda otežkoča tak filter v znatni meri dihanje, ter je naloga kemije, da najde filter take strukture, da ne propušta kihavca, pač pa kolikor mogoče mnogo zraka v enoti časa.

Vse te snovi delujejo na skupine, predvsem na dihalne organe, epidermida ostane nedotaknjena. Tudi koža pa napadajo bojni plini, ki jih imenujemo mehurejce: to so tekočine, ki prodirajo v kožo in povzročajo tam huda, težka ozdravljiva vnetja. Jasno je, da je njihov učinek v pljučih in na obeh strahovit. Tak bojni plin je tako zvani Lost ali Iperit, pa tudi ameriški Lewisit.

Ameriške tvornice so v letu 1918 izdelovale dnevno 40 ton iperita. V obrambi zoper ta nova bojna sredstva je opravila kemija v obeh taborih važno delo. Naše so se metode za spoznavanje malih množin bojnih plinov v atmosferi ter sredstva za pokončevanje »tekočih bojnih plinov« v zastrupljenem svetu. Ustvarile so se zanesljive maske in plašči, kajti proti mehurejcem moramo zavarovati kožo po vsem telesu.

Po tem vsekakor jako pomanjkljivem pregledu se hočemo še ozreti po tako imenovani surovinski bazi za tvarine, ki jih potrebujejo in uporabljajo v ogromnih množinah vojske se države. Pravi nam ne pomagajo še tako lepe sinteze, niti, ako so tehnično izdelane, t. j. da se dajo izpeljati v velikih množinah, v razmero-

ma kratkem času, po zmerni ceni, če nimamo izhodnih tvarin. Pač je odvisno od geopolitičnega položaja vojujoče skupine, katere tvarine so ji dostopne, katere ne. Zdi se, da Anglija zaenkrat še ni primorana sintetizirati svoj kavčuk ali svoja pogonska olja, pač pa mora to delati Nemčija. Nastaja torej vprašanje, da-li se te sinteze zagotovljene s surovinske strani.

Razstrelilna in gonilna sredstva zahtevajo predvsem dvojce: glicerin in solitrno kislino. Prvega dobimo iz maščob, drugo iz žiliskega solitra, torej iz prekomorske surovine. Problem solitrne kisline je bil rešen že v vojni 1914. Potrebno solitrno kislino delamo iz zračnega dušika po raznih postopkih. Najmodernejši je Heber-Bosch-Claude. Tehnično izdelana je tudi pot preko karbida. Problem glicerina pa je delal v prvi svetovni vojni precej preglavje, kajti mast je ob enem tudi hranilo. Pomagali so si s sladkorjem, ki so ga na poseben način tako pokopeli, da je nastal glicerin namesto alkohola. Zdi se, da ima danes Nemci poseben postopek za sintezo glicerina, mogoče iz acetilena. Na vsak način so Angleži izjavili, da ne morajo puškati hranil v osižne države, because they can be easily turned into armament.

Čilski soliter je tudi velevažen kot izhodni material za umetna gnojila. Dušik iz zraka po postopku Frank-Caro odn. Haber-Bosch je osvo-bodil blokirane države tudi teh spon. Avtomatska razstrelila iz solitrne kisline in aromatskih ogljikovodikov odn. njihovih izvedenk. T. s.

Tekstilna industrija, ki uporablja normalno bombaž in volno odnosno naravno svilo, prede-luje v času vojne v blokiranih deželah stanično volno in umetno svilo odnosno razna druga umet-ni vlakna. Surovina za to je predvsem les pa

tudi casein in ribja beljakovina. Tega je torej dovolj. Za umetne kavčuke potrebujemo acetilen, ki ga delamo iz apna in koksa ter električne energije. Pogonska olja delamo iz rjavega premoga ali iz koksa.

Industrija brezdimnega smodnika, bojnih plinov, umetnih vlaken, kavčuka in drugih za bojevanje velevažnih produktov potrebuje tudi mnogo pomožnih snovi, od katerih imenujemo samo dve, namreč oetno kislino in acetone. Poraba oetne kisline je jako velika. V letu 1934 je znašala 200.000 ton letno. Že v svetovni vojni je nastala potreba po novi sintezi za oetno kislino, ki se je doslej delala zgolj iz alkoholičnih tekočin in iz lesa. Takrat so rešili problem preko acetilena. L. 1934 so na svetu pridelali približno tretjino oetne kisline iz acetilena. Na oetni kislini visi acetone. Kemiki so posvetili acetilenu svojo pažnjo in so konstruirali alifatsko veleindustrijo na osnovi acetilena, ki je pravi sekundant aromatski veleindustriji, sloneči na premoženem katranu. Ker pridobivamo acetilen iz karbida, karbid pa iz apna in koksa, koks pa iz črnega premoga, visi slednjič vse na premogu in energiji, ki pa se dela slednjič tudi čisto iz rjavega premoga.

Človeštvo preživlja sedaj težke čase. Ogromne sile so na pohodu, tudi ako abstrahiramo od samih armad in brodivoj. Geopolitični položaj je prisilil nekatere države, da se napele vse umstvene sile za izboljšanje svoje situacije. Iz tega postulat bo brez dvoma nastalo tudi mnogo dobrega. Človek bo slednjič le imel korist od tega, kajti nadvladal bo naravo v večji meri. »Vojna je mati vsega,« je rek Heraklita. Ta filozofsko pojmovani rek naj nas navda z nekim upanjem v teh časih, ki zaposljujejo najboljše človeške sile za samo rušenje.

Po slovenski domovini

Kranj

Božičnica invalidov. Združenje vojnih invalidov je obdarovalo 120 otrok svojih članov. Božičnica se je vršila v pisarni ereškega odbora UVI v Kranju. Za božičnico so darovale krajevske tovarne, mešna občina in drugi. Veem darovalcem se obdarovani otroci zahvaljujejo za darove.

Poroka. Poročil se je g. Jože Novak, tiskar v Tiskovnem društvu v Kranju z gđ. Valerijo Klebel iz Ljubljane. Čestitamo!

Kamnik

Že četrta predstava Gregorinovega »Kralja z neba« bo na nedeljo sv. Družine 12. januarja t. l. ob pol 4. popoldne. — Vstopnina: 10, 8, 6 in 4 din. Predprodaja vstopnic v trgovini K. Albreht na Glavnem trgu. Bo to zadnja predstava, ki jo bodo etušali prireditelji še izpopolniti, čeprav so že dosedanje doživle izreden uspeh.

Domžale

Zanimive številke smo zvedeli v cerkvi. Namreč poročilo o gibanju prebivalstva v letu 1940. Obrnili smo se za podatke na domači župni in matični urad in vam jih tukaj prinašamo. V naši fari je bilo doma rojenih 50, v ljubljanski bolnišnici 10 in drugje še 1, torej skupaj 61 otrok, in sicer 28 dečkov in 33 deklic. To je 10 otrok več kot pa leta 1939. Umrlo je 9 otrok in 33 odraslih oseb, skupaj 42 oseb, to je 7 več, kakor pa leta 1939. Na dan 1. januarja je tako počivalo na našem pokopališču vsega skupaj 1455 mrtičev. — Oklicanih je bilo v naši cerkvi preteklo leto 42 parov, to je 5 parov več kot pa leta 1939. Od teh je bilo poročenih v naši cerkvi 24 parov ali 4 pari več kot pa leta 1939. Koliko prebivalcev štejejo danes Domžale? Skoraj gotovo že blizu 3000, če ne že več. Zadnje ljudsko štetje, ki je bilo leta 1931 po stanju noči med 31. marcem in 1. aprilom, jih je našlo natančno 2615 oseb. Od takrat pa se je število povečalo, saj je v Domžalah od tistega časa že več novih tovarn in drugih obratov.

Komenda

Za božič je bilo obdarovanih z obleko in obutvijo 40 najrevnejših šolskih otrok. K lepemu uspehu so pripomogli: v blagu kraljevska banska uprava, v denarju pa Fantovski odsek in Dekliški krožek, ki sta za najpotrebnejše pripravila akademijo, uprava občine, krajevni šolski odbor, tovarna Remec & Co iz Duplice in domača hranilnica. Vsem v imenu obdarovanih otrok najiskrenejša hvala!

Litija

Žalna proslava. V nedeljo, dne 12. januarja ob 3 popoldne bo v dvorani Ljudskega doma v Litiji žalna komemoracija za pokojnim voditeljem Slovencev dr. Antonom Korošcem, ki jo priredi Litjsko Prosvetno društvo, izvedeta pa FO in DK Litija. Vse prijatelje in častilce našega največjega prosvetnega delavca v ljudo vabimo, da se v čim večjem številu udeležijo te žalne proslave!

Občni zbor društva »Rejec malih živali« bo dne 12. januarja t. l. ob 3 popoldne v prostorih Ludeke šole v Litiji. Pred občnim zborom bo predaval g. inž. Greif, kmet, ref. pri banški upravi v Ljubljani, o reži kuncev in o perutnini. Vsi prijatelji malih živali vabimo!

Mokronog

Božičnica delavcem. Izredno lepo in s socialnega stališča posnemanja vredno presenečenje je svojim delavcem pripravila za letošnji božič Mokronoški tovarni usnja izredno razveselila prednik je gospod tovarnar Savel Kalin. Zavedajoč se težkega gnotnega položaja, v katerem se v teh izrednih časih nahaja delavstvo in nameščenstvo, je tovarna usnja priskočila svojim delavcem na pomoč in jim za božič poklonila božičnico v denarju. Delavci, ki so v tovarni zaposleni že deset ali nad deset let, so dobili po 1000 din, ostali delavci, ki so v službi tovarne manj kot deset let, pa so prejeli po 100 din. Poleg tega je dobil še vsak delavec plačo za teden dni in še po 100 din za ženo in za vsakega otroka. — Tovarna zaposluje izmenoma 180 do 200 delavcev, izmed katerih je 116 delavcev poročenih. Naš mokronoški okoliš je na splošno reven. Kmetije so po večini majhne, zemlja ni prvovrstna, družine so številne in prilik za zaslužek je malo. Po mnogih domovih gospodarita revščina in pomanjkanje, ki vodita veliko število delavcev vsak dan po več ur daleč v mokronoško tovarno za zaslužkom. Zato je umljivo, da je ta božična obdaritev delavcev v mokronoški tovarni usnja izredno razveselila predvsem 116 družin in njim kakor tudi ostalim omogočila lepše in toplejše praznike miru in ljubezni. Razen tega pa je ta ukrep mokronoške tovarne napravil najboljši vtis tudi na vso javnost, ki s

priznanjem želi podjetju še večjega razmaha in napredka.

Za božičnico je bilo obdarovanih v šoli 74 otrok. Dobili so blago za obleko ali za perilo. Po budo za prireditev božičnice je dala kraljevska banska uprava, ki je tudi poslala precej blaga. Izmed krajevnih činiteljev je prispeval večino g. Kalin, tovarnar usnja v Mokronogu. V imenu otrok izreka vsem darovalcem iskreno zahvalo krajevni šolski odbor.

Zagorje

Za gorski železdec v številkah. Na podlagi uradnih prijav je bilo v občini Zagorje v letu 1940 po mesarjih zaklana naslednja živina: 218 komadov odrasle goveje živine, od tega 114 krav. Juncev in telic je bilo zaklanih 142 glav, telet 275, a prašičev 377 komadov.

Minule božične praznike in sicer 28. decembra je minilo 40 let, ko je pel novo mašo v zagorski cerkvi tukajšnji rojak g. P. Benigen Snoj. Kot duhovnik je misijonaril v Egiptu, tako v Kairu in Aleksandriji. V letu 1915 pa je bil poklican v Ameriko, kjer je še sedaj in sicer v Lemontu. Gospodu zlatomašniku želimo, da bi čakal še biserno mašo, ki pa naj bi jo pel v Zagorju, kar mu je bilo za zlato mašo preprečeno po vojnih razmerah v svetu.

Ptuj

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani bo za Ptuj, okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Lendavo v četrtek, dne 16. januarja, v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj, Narodni dom.

Slovenska Bistrica

Slomškov dom v Slovenski Bistrici bo v nedeljo 12. t. m. ob pol 4 priredil socialno prireditev z nagovorom g. župana dr. Schaubacha in Finžgarjevo igro »Nova zapoved«. Dohodki prireditve so namenjeni za »Zimsko pomoč«, katere odborniki so že prav pridno na delu. Potrebe pa so velike. Posebna vabila se ne bodo pošiljala. Vsakdo naj pokaže dovolj socialnega čuta in se prireditve tudi udeleži.

Slovenj Gradec

Božične nagrade delavcem. Tudi za letošnje božične praznike je obdarovala tuk. tovarna kos J. Köllner svoje delavstvo. Dočim so druga leta dobili samski po 50 din, poročeni pa po 100 din, so to leto dobili samski 100 din, poročeni pa po 200 din božične nagrade. Tovarna usnja Fr. Ka. Potočnik je obdarovala svoje delavstvo po 50 din za osebo ter plačala popolno mezdo za praznovanje na biljo pred božičem popoldne in za božični dan. Delavstvo teh podjetij je svojim šefom za njihovo socialni čuti zelo hvaležno. Božične nagrade so bili deležni tudi delavci v jeklarni grofa J. Thurina v Guštanju. Samski delavci so prejeli po 100 din, poročeni pa po 200 din božične nagrade. Tudi temu podjetju je delavstvo za njegovo širokogrudnost zelo hvaležno. Kaj pa tovarna meril g. Ivana Mikoliča?

Na mesto venea na grob blagopokojnega narodnega voditelja g. dr. Antona Korošca je daroval ban. svetnik in trgovec g. Ivan Smolčnik v Slovenjem Gradcu znesek 200 din, za občinske rezeve. Bog plačaj!

Središče ob Dravi

Krajevna Kmečka zveza bo imela jutri svoj letni občni zbor. Na sporedu so tudi volitve odbora. Ker je dosednji odbor v svoje delo že lepo vpeljan, zato je naša želja, da tudi v bodoče še isti odborniki prevzamejo vodilna mesta.

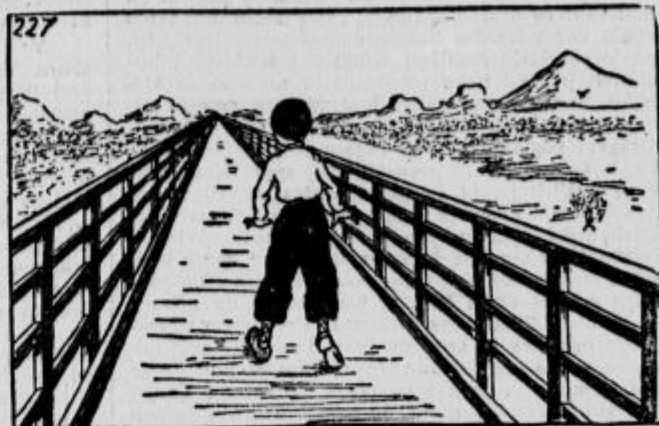
Polednica. Močan južni veter je sneg, ki je tako zelo oviral ljudi na božične praznike, da niso mogli v cerkev — cerkev je bila prazna tako kot najstarejši ljudje ne pomnijo — skoro docela raztalaj. Ostalo je le še malo tu pa tam na cesti ne ravno nevarnega ledu. Od srede na četrtek se je pojavila megla, toplina nekoliko padla in posledica je, da imamo zelo nevarno poledico. Nihče si ne upa iz hiše in glavna cesta zgleda kakor izumrla.

Gornji grad

Naše katoliško prosvetno društvo sedaj v zimskem času živahno deluje. Konec novembra smo uprizorili zelo poučno igro iz današnjega življenja »Naši otroci«. — Do božičnih praznikov smo nabavili za našo knjižnico precej novih, zelo lepih knjig. Segajte pridno po njih. Sedaj pa se pripravljamo na prelepo zgodovinsko igro »Koroška roža ali Traberški menih«, ki jo uprizorimo v soboto 11. januarja ob 8 zvečer. Igra se ponovi v nedeljo 12. januarja ob 3 popoldne v dvorani pred kaplanijo. Meštani in okolica vljudo vabljeno!

Otroški kotiček

Mihčeve čudovite dogodivščine

(227) Most se še kar naprej manjša, tako da je že bolj podobna igrački, kot poštenemu mostu. »Zelo čudno je tukaj, zelo čudno,« godrnja Mihec.

(228) Zato je tudi vedno bolj radoveden, kaj neki se mu bo odigralo na koncu mostu. Nenadoma opazi tudi, da je hoja z vsakim korakom napornejša. Tako se mu zdi, kot bi bili čevlji prilepljeni k tlom in jih mora z vsakim korakom odlepiti.

MALI OGLASI

V malih oglaših velja vsake beseda 1 din; iztovanjski oglaš 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglaš 15 din. — Mali oglaš se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

18-letni fant

priden in pošten — išče stalno zaposlitve. Naslov v upr. »Slov.« pod št. 98

Natakarica

trgov. izobražena, išče službo v boljši hiši s 15. jan. ali pozneje. Ponudbe pod: »Pridna in poštena 12« upravi »Slovenca« v Mariboru.

Bivši obrtnik

pošten, v najlepši moški dobi — oče 4 nepreskrbljenih otrok — sposoben vsakega dela, išče zaposlitve. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Pošten.«

Gitarist

z dobro prakso, vajen venecijanke, cirkularke, — tudi brusarke, nastopi kadarkoli. — Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Na Gorenjsko« 78.

Trgovska pomočnica

mešane stroke želi menjati svoje dosedanje mesto. Pavla Rotnik pri tvrdki Gruber, Šostanj.

Absolventka

abiturientskega tečaja — dosedaj brez prakse z znanjem slovensčine, srbohrvaščine in nemščine, išče namestitve v pisarni. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Mariljva« 180.

Službo dobe

Vrtnar

dobi stalno službo. Prav tam se sprejme tudi perica. Domobranska št. 7.

Trgovskega pomočnika

z znanjem vodstva glavne zaloge tobaka, sprejem. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Nastop takoj« 353.

Samostojno gospodinj

za vsa hišna dela, z vrtno, sprejem. Predstaviti se je pri Skrbnik. Kralja Petra trg 1, Maribor.

Mliniski delavec

in mlinar

dobi takoj službo. — Ponudbe na: Dominik Benčsek, Ljubljana - Gosposvetska cesta 5.

Najbolj aktualna knjiga je

Slovenčev koledar

Kupujte ga!

Obsega 256 str. z nad 100 slikami.

Stane le 28 dinarjev!

Kupimo

VSAKOVRSNO

ZLATO

SREBRO - PLATINO

BRILJANTE

ŠMARAGDE SAFIRJE RUBINE

BIJERE (T.D. STARIŠKE)

NAKITE VSE UMETNINE

PO NAJVIŠJIM CENAM

STARA TRGOKA

JOS EBERLE

LJUBLJANA, TYRŠEVA 2

HOTEL SLOM

Tračno žago

(Bandaže) — kompletno,

obrabljeno — kupim. Po-

nudbe: Antonič, Hajdina

Prodamo

Vino

žganje, domači izvrsten

pridelek, kupite najugod-

nejše pri F. Zabot, Ljub-

ljana, Tyrševa cesta 69 a,

III., Mikec.

Premoq

koka, drva nudil

I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 8

telefon 20-59

Postrežba brezplačna

Posestva

»REALITETA«

zavod za nakup in pro-

dajo nepremičnin je sa-

mo v Ljubljani, Prešer-

nova ulica 54, I. nadst.

Telefon 44-20.

Edgar Wallace:

Zagonetna grofica

(Roman iz londonskega življenja.)

Nenadoma ji pade v glavo neka misel; biž vstane, vzame klobuk in plašč in odide v časnikarsko četrt mesta. Že prej je hodila za Mr. Shaddlesa v redakcijo lista »Daily Megaphone«. Toda dvorane, v katere ima običnost vedno dovoljen vstop, so bile zaprte. Loisa napiše kratko pismo in ga pošlje v uredniško pisarno. Na njem: »Veliko veselje ji je bila želja izpolnjena. Neki uslužbenec jo je odvedel v arhiv.

Vzela je velik, debel zvezek s police, ga odprla in poiskala številko časopisa, ki je prinašal članek o procesu Pinder. Uslužbenec, ki jo je bil spremljal v dvorano, je odšel. Celi dve uri je čitala vse podrobnosti afere, ki bi je sicer nikoli ne bila prečitala, ker je to bil zanjo grd, odvraten zločin. Ko je prišla že do polovice članka, je nalezla na ime, ki ji je skoraj ustavilo dih. Bilo je ime priče, ki jo je bil pozval k zaslišanju branilec: — gospa Amelia Reddle!

Vse se je ujemalo. To je torej bila tista ljubezna sosedica, o kateri ji je bil govoril direktor kaznilnice. Ona visoka, lepa ženska, ki se je s takim mirom sprehajala po dvorišču — je bila v resnici njena mati. Gospa Reddle pa jo je vzgojila, ne da bi ji povedala eno samo besedo o njenih starših.

Črke so se ji vrtele pred očmi, roke drhte in misli zmedle, ko je njeno strahovito odkritje bilo potrjeno s trdnimi dejstvi.

Njena mati je bila nedolžna. Ni čutila le prirodne nagona proti misli, da v njenih žilah teče kri matere-morilke, ampak je v njej govoril neki glas, neka negotovost, da je njena mati nedolžna.

Mirno in tiho se je vračala domov. Trdno je

bila prepričana, da bo dokazala nedolžnost svoje matere in je sklenila, da bo svoje življenje posvetila tej nalogi.

VI.

Charlotte Street (Sarlottina ulica) je bila prazna in tiha, ko je Loisa domov grede krenila vanjo. Šla je mimo majhnega, zaprtega avta, ki je stal ob pločniku. Ko je ravno prečkala ulico, je nenadoma zapazila, da neki avtomobil drvi z največjo brzino naravnost proti njej. Ustavila se je, da bi avto lahko peljal mimo nje. Le napol je videla pridušene luči na njem, ker so ji misli bile daleč proč. Avto je drvel bliže in bliže in vedno hitreje; ko se je nahajal nekaj deset metrov pred Loiso — je krenil naravnost proti njej.

V prvem hipu se je hotela umakniti nazaj, a neki podzavestni nagon jo je pogljal naprej. Če šoferju ne bi uspelo kreniti avta iz napravljene zavoja v ra no črto, bi ne ušla smrti. Skrajni rob blatnika je zgrabil njen plašč in odtrgal kosček sukna tako ravno, kot bi ga bil s škarpami odrezal.

Za trenutke je stala Loisa brez diha in roke so se ji tresle. Tedaj stopi nekdo iz temne sence njenih hišnih vrat in se ji približa. Preden je ugledala njegov obraz, je že vedela, kdo je.

»Imeli ste srečo, skoraj vas je povozil,« reče Mihael Dorn.

»Kaj je bilo to? Najbrž je kdo izgubil oblast nad vozilom?«

»Da, gotovo je tako!« odvrne eon mirno. »Ali ste mogoče videli številko avta?«

Odkimala je.

V takem stanju, v kakršnem je bila, jo je njegovo vprašanje vznemirilo.

»Ne, nisem je mogla razbrati... Ali morda kaj hočete od mene, Mr. Dorn?«

»Hotel sem le videti, kako se počutite po onem razburljivem doživljanju.«

Loisa ga pogleda.

»Kakšen razburljiv doživljanj mislite?«

»No, tisto malo nezgode, katero sem deloma tudi jaz zakrivil,« reče on mirno. »Jaz vsaj mislim, da je bilo najino trčenje na glavni cesji razburljivo stvar.«

»Ne, vi niste mislili na to, ko ste omenili razburljiv doživljanj. Vaše besede se nanašajo na moj doživljanj v jetnišnici.«

Dorn se nagne k njej.

»Kaj pa ste doživeli v jetnišnici?« vpraša tiho.

»Če ne veste, vam tudi ne morem pripovedovati,« odvrne ona, se naglo obrne, stopi v hišo in mu zaklene vrata pred nosom.

A še preden je stopila v svojo sobo, se je okesala, da je bila tako ostra. Toda bilo je prepričano, da bi se mogla vrniti in se opravičiti.

Lizy jo je čakala vsa vznemirjena.

»Ali veš, da je ura že skoraj polnoči? Mislija sem da si nočel bolj zgodaj legla.«

»Šla sem v uredništvo »Megaphone« in prečitala še neko sodno poročilo za Mr. Shaddlesa... A pogljej moj plašč! Neki avto mi ga je raztrgal.«

Lizy ni verjela.

»No, če si v resnici delala za onega starega skupuha čez ur, potem v tvoji glavi ni vse čisto v redu; treba bi bilo poklicati zdravnika, da te pregleda. Pa jaz sem trdno prepričana, da ne govoriš resnice. Več, zelo sem jezna nate.«

»Zakaj pa?« je vprašala Loisa, vzela klobuk z glave, ga vrgla na posteljo in začela pazljivo ogledovati svoj poškodovani plašč.

»Jaz vem, da si ušla samo zato, da bi se srečala z nekom; z druge strani pa zopet ne razumem, zakaj ti je poslal ta zavoj, če si bila z njim.«

Na mizi je ležala lepa okrogla šatulja, ki jo je bila že Lizy razvila iz papirja. Na pokrovu je bilo naslikano cvetje.

»Priznavam, da ni bilo lepo od mene, ker sem škatljo razvila, a povem ti, da nisem pojedla niti koščka čokolade.«

»Čokolade?« Loisa odkrije šatuljo. Bila je

krasna bonboniera, polna najfinejših slaščic.

Na vrhu je ležal bel listek z besedami: Od nekega častilca.

Loisa naguba čelo.

»Od nekega častilca?« pokima Lizy značilno z glavo. »Brez imena? Rada bi vedela, kdo bi to mogel biti...«

Njen smehljaj je bil takšen, da Loisa ni mogla niti za hip podvomiti, kdo je dario prinesel.

»Ali je to on sam prinesel?«

»On? Ti misliš Mikea? Jasnó, da je najbrž on to prinesel, vsaj jaz tako mislim. Zavoj je že ležal tukaj, ko sem prišla domov. Pa — koliko pa imaš častilcev?«

Loisa jeznó zapre škatljo.

»Sovražim tega človeka,« reče ognjevitó. »In če me bo še naprej nadlegoval, ga bom prijavila policiji. Ali ni dosti že to, da sedi na hišnem pragu, ko se človek vrača domov?«

»Kaj, ali je sedel?« vpraša Lizy brez diha.

»Seveda! In ti si vedela, da je tukaj,« jo obdolži Loisa po krivem. »Lizy, ti si mu do zdaj vedno pomagala in šla na roko. Želim, da že enkrat nehaš s tem.«

»Jaz?« vpraša Lizy užaljeno, jaz da mu grem na roko? No, tega bi še bilo treba! Ti ga vzameš v svoj avto in ga voziš naokoli celo popoldne, zdaj pa grem jaz njemu na roko! Že več ko mesec dni ga nisem videla in ne govorila besede z njim.«

»Kje stanuje?« vpraša Loisa.

»Odkod, za vraga, pa naj jaz to vem?« vzkripi Lizy, a se na mah tudi um